

Lovforslag nr. L 184. Fremsat den 22. januar 1992 af justitsministeren (Engell)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, straffeloven, færdselsloven og udlændingeloven

(Anklagemyndighedens struktur)

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 748 af 1. december 1989, som ændret senest ved lov nr. 941 af 27. december 1991 og § 2 i lov nr. 6 af 3. januar 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 9 a, stk. 3, 2. pkt., ændres »politisager« til: »sager«.

2. Kapitel 10 affattes således:

»Kapitel 10

Anklagemyndigheden

§ 95. De offentlige anklagere er rigsadvokaten, statsadvokaterne, politimestrene (i København politidirektøren) samt de personer, der er antaget til bistand for disse ved den retlige behandling af straffesager.

§ 96. De offentlige anklageres opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. De offentlige anklagere skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, og derved ikke blot påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også, at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

§ 97. Den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, må ikke virke som anklager i sagen.

§ 98. Justitsministeren er de offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om de offentlige anklageres udførelse af deres opgaver.

Stk. 3. Justitsministeren kan give de offentlige anklagere pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager, herunder om at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning.

Stk. 4. Justitsministeren behandler klager over afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans.

§ 99. Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager ved Højesteret og virker ved Den særlige Klageret.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de øvrige offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med disse. Rigsadvokaten kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og 3.

Stk. 3. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

§ 100. Til bistand for rigsadvokaten udnævnes en eller flere statsadvokater ved Højesteret.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved Højesteret eller ved Den særlige Klageret i en enkelt sag.

§ 101. Statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager ved landsretterne.

Stk. 2. Statsadvokaterne fører tilsyn med politimestrenes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politimestrene vedrørende strafforfølgning. Statsadvokaternes afgørelser i klagesager kan ikke påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Statsadvokaterne kan fastsætte bestemmelser og meddele pålæg efter regler svarende til § 98, stk. 2 og 3.

§ 102. Fristen for klager efter § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, 1. pkt., og § 101, stk. 2, 1. pkt., er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

§ 103. Justitsministeren fastsætter antallet af statsadvokater og fordelingen af forretningerne mellem disse.

Stk. 2. Justitsministeren beskikker de fornødne juridiske medhjælpere for statsadvokaterne ved udførelsen af straffesager for landsretten.

Stk. 3. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved landsretten i en enkelt sag.

Stk. 4. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af en eller flere sager, som henhører under en anden statsadvokat.

§ 104. Politimestrene og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, samt andre ansatte, der bemyndiges hertil, varetager udførelsen af straffesager ved byretterne og Sø- og Handelsretten.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan bemyndige også andre til at virke som anklager ved byretten eller Sø- og Handelsretten i en enkelt sag.

Stk. 3. Statsadvokaten kan pålægge en politimester at overtage behandlingen af en eller flere sager, der henhører under en anden politimester.

§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret eller landsretten i en enkelt sag, jf. § 100, stk. 2, og § 103, stk. 3, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Endvidere skal de i reglen have været i virksomhed i mindst 3 år som dommer, politimester, medhjælper hos

en statsadvokat, som auditor ved forsvaret eller som advokat med møderet for landsret.

Stk. 2. Medhjælpere for en statsadvokat eller de, der bemyndiges til at virke som anklager ved byretten eller Sø- og Handelsretten i en enkelt sag, jf. § 104, stk. 2, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Endvidere skal de opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.

Stk. 3. Forbrugerombudsmanden kan beskikkes til at udføre tiltale for Sø- og Handelsretten og byretterne i sager vedrørende lov om markedsføring.

§ 106. Virksomhed som advokat udelukker ikke fra antagelse som medhjælper for en statsadvokat eller fra bemyndigelse til at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 107. Personer, der virker som anklagere i en enkelt sag, jf. § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, og § 104, stk. 2, modtager vederlag af det offentlige for den enkelte sag, medmindre udførelsen af sagen må anses som led i udførelsen af den pågældendes tjeneste. Vederlaget fastsættes af retten efter arbejdets betydning og omfang.«

3. *Kapitel 62* affattes således:

»Kapitel 62

Saglig kompetence

§ 686. Straffesager behandles i 1. instans ved byretterne eller Sø- og Handelsretten, medmindre andet følger af bestemmelser i denne lov.

Stk. 2. Doms mænd medvirker i sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Doms mænd medvirker ikke i

- 1) sager, som fremmes efter § 925, § 934, § 935, stk. 1, § 936 eller § 937,
- 2) sager, som behandles ved Sø- og Handelsretten i København eller ved søret, og
- 3) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, nævnte sager vedrørende betinget dømte.

Stk. 4. Doms mænd medvirker endvidere, hvis sådan behandling er foreskrevet efter regler i andre love.

§ 687. Ved landsretterne behandles i 1. instans de sager, hvor nævninge medvirker.

Stk. 2. Nævninge medvirker i

- 1) sager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fællesstraf efter reglerne i straffelovens §§ 40, stk. 1, og 61,
- 2) sager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller en dom til forvaring, jf. straffelovens § 70, og
- 3) sager vedrørende politiske lovovertrædelser.

Stk. 3. Nævninge medvirker ikke i

- 1) sager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 286 eller 289 og
- 2) de i stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte sager, som fremmes efter § 925 eller § 925 a.

§ 688. Straffesager, der omfatter flere lovovertrædelser, behandles ved landsret under medvirken af nævninge, hvis sådan behandling efter reglerne i § 687 kræves med hensyn til en af overtrædelserne. Andre straffesager, omfattende flere lovovertrædelser, behandles som domsmandssager ved byret, hvis sådan behandling efter reglerne i § 686 eller regler i andre love kræves med hensyn til en af overtrædelserne.

§ 689. Ved landsretterne behandles endvidere afgørelser i anledning af anke eller kære af byretternes domme, kendelser og beslutninger.

Stk. 2. Domsmand medvirker i

- 1) sager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, og
- 2) sager, hvor der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmand medvirker ikke i

- 1) sager, der i 1. instans er behandlet ved søret, og
- 2) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, nævnte sager vedrørende betinget dømte.

§ 690. Under Højesteret hører alle afgørelser i anledning af anke eller kære af landsretternes og Sø- og Handelsrettens domme, kendelser og beslutninger.

§ 691. Retten prøver af egen drift, om en sag er undergivet dens kompetence, og om domsmænd skal medvirke ved sagens behandling. Er domsforhandling ved landsret begyndt, kan forhandlingen dog fortsættes, uanset om sagen burde have været anlagt ved byret. Er domsforhandling under medvirken af domsmænd begyndt, kan retten, selv om sagen burde have været behandlet uden disses medvirken, bestemme, at domsmænd fortsat skal medvirke.

Stk. 2. Afgørelser, hvorved en begæring om sagens påkendelse ved landsret eller under medvirken af domsmænd eller sagkyndige afslås, kan kæres.

4. § 698, stk. 1, nr. 2, affattes således:

- »2) lovovertrædelser, for hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte.«

5. Retsplejelovens *kapitel 64*, »Den offentlige anklagemyndighed«, (§§ 710-717), ophæves.

6. *Kapitel 65* affattes således:

»Kapitel 65

Påtalen

§ 718. Retterne træder inden for strafferetsplejens område kun i virksomhed efter begæring af anklagemyndigheden eller en privat påtaleberettiget.

§ 719. Offentlig påtale tilkommer politimesteren, medmindre andet følger af denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov.

Stk. 2. Statsadvokaten påtaler

- 1) sager, der skal behandles ved landsretterne i 1. instans eller som ankesager, og
- 2) sager om overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 12 og 13, §§ 127-129 a, § 132 a, § 136, stk. 2, § 137, stk. 2, § 140, § 141, kapitel 16, § 158, § 160, § 180, § 183, stk. 1 og 2, § 183 a, § 186, stk. 1, § 187, stk. 1, §§ 237-240, § 261, stk. 2, § 266 a og § 266 b.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter i øvrigt nærmere regler om påtalens fordeling mellem statsadvokaterne og politimestrene.

§ 720. Justitsministeren kan fastsætte, at offentlig påtale i nærmere angivne sager er betin-

get af justitsministerens eller rigsadvokatens beslutning.

Stk. 2. Hvis offentlig påtale efter lovgivningen er betinget af en begæring, kan påtale kun ske, såfremt begæring herom fremsættes af en efter § 725 berettiget. Er privat påtale begyndt, kan offentlig påtale ikke begæres. Påtalemyndigheden kan nægte at efterkomme en begæring om offentlig påtale, der udelukker nogen medskyldig fra forfølgningen. Angår begæringen kun nogle af de skyldige uden at udelukke mulige medskyldige, kan påtalemyndigheden udstrække forfølgningen til disse, medmindre den berettigede efter at have haft lejlighed til at udtale sig herom modsætter sig dette. I så fald finder 3. pkt. anvendelse.

Stk. 3. Statsadvokaten og politimesteren kan uanset bestemmelserne i stk. 1 og 2 foretage uopsættelige handlinger, når forholdet må antages at være den, der kan beslutte eller begære påtale, ubekendt, og omstændighederne gør det antageligt, at påtale vil blive besluttet eller begæret. Tilbagekaldes en begæring efter stk. 2, inden der er afsagt dom, standses forfølgningen, medmindre påtalemyndigheden skønner, at almene hensyn kræver, at forfølgningen fortsættes.

§ 721. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives i tilfælde

- 1) hvor sigtelsen har vist sig grundløs,
- 2) hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller
- 3) hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Stk. 2. Adgangen til at opgive påtale i medfør af stk. 1, nr. 1, tilkommer politimesteren. I de øvrige tilfælde tilkommer adgangen påtalemyndigheden, medmindre andet følger af bestemmelser fastsat af justitsministeren.

§ 722. Tiltale i en sag kan helt eller delvis frafalde i tilfælde

- 1) hvor den påsigtede lovovertrædelse efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde, og forholdet er af ringe strafværdighed,
- 2) hvor det i medfør af § 723, stk. 1, fastsættes som vilkår, at sigtede undergives hjælpefor-

anstaltninger efter § 33 i lov om social bistand,

- 3) hvor sigtede var under 18 år på gernings-tidspunktet, og der fastsættes vilkår efter § 723, stk. 1,
- 4) hvor straffelovens § 10 b eller § 89 er anvendelig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning.
- 5) hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt,
- 6) hvor lovgivningen indeholder særlig hjemmel for, at tiltale kan frafalde, eller
- 7) hvor dette følger af bestemmelser fastsat af justitsministeren eller rigsadvokaten.

Stk. 2. I andre tilfælde kan tiltale kun frafalde, hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og påtale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn.

Stk. 3. Påtalemyndigheden kan frafalde tiltale i medfør af stk. 1, mens tiltalefrafald efter stk. 2 besluttes af den nærmeste overordnede anklagemyndighed.

§ 723. Som vilkår for et tiltalefrafald kan fastsættes

- 1) at sigtede vedtager at betale en bøde eller indgår på konfiskation, og
- 2) samme vilkår som i betingede domme.

Stk. 2. Vilkår kan kun fastsættes, såfremt den sigtede i retten har afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende omstændigheder.

Stk. 3. Vilkårene fastsættes af den myndighed, der har adgang til at frafalde tiltalen. Vilkårene skal godkendes af retten.

Stk. 4. Såfremt et vilkår overtrædes, kan sagen genoptages.

§ 724. Ved afgørelse om påtaleopgivelse underrettes sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. Ved afgørelse om tiltalefrafald underrettes sigtede. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

Stk. 2. Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefraval, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er til stede.

§ 725. Retten til privat påtale og fremsættelse af begæring om offentlig påtale tilkommer den forurettede. Er denne umyndig, finder reglerne i § 257 anvendelse. Når den forurettede er død, eller når en mod en afdød rettet handling er strafbar, tilkommer retten til privat påtale eller til at begære offentlig påtale den afdødes ægtefælle, forældre, børn eller søskende.

Stk. 2. Den, der efter stk. 1 er berettiget til at påtale eller begære påtale, kan give afkald på denne ret. Dette gælder, selv om en sag er anlagt, eller begæring er fremsat.

§ 726. Lovovertrædelser, hvis offentlige påtale er betinget af en privat begæring, kan påtales af en efter § 725 berettiget, såfremt handlingen ikke kan medføre højere straf end hæfte. Indledes offentlig forfølgning, finder reglerne i § 727, stk. 3, tilsvarende anvendelse.

§ 727. Såfremt en handling, der indeholder en lovovertrædelse, som er henvist til privat forfølgning, tillige indeholder en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, kan påtalemyndigheden efter begæring af den private påtaleberettigede forfølge begge lovovertrædelser under ét. Den private kan i sådanne tilfælde på ethvert trin standse den efter begæring begyndte forfølgning.

Stk. 2. Offentlig påtale af en lovovertrædelse, der er henvist til privat forfølgning, kan ske, hvis almene hensyn kræver det. Dette gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat straffesag om overtrædelsen, eller hvis retten til privat påtale vedrørende en overtrædelse, der er undergivet betinget offentlig påtale, alene følger af, at handlingen ikke kan medføre højere straf end hæfte, jf. § 726, 1. pkt.

Stk. 3. Når offentlig forfølgning er indledt efter stk. 2, ophører den private ret til at påtale. § 345 finder tilsvarende anvendelse. Den private kan tilslutte sig påtalemyndighedens forfølgning, hvis der straks afgives erklæring

herom. Den private kan dog ikke kræve udsættelse af sagen, og det påhviler ikke tiltalte eller dennes forsvarer at afgive foreskrevne meddelelser til den private. Standser påtalemyndigheden den begyndte forfølgning, kan den private påtale eller fortsætte sin påtale.

§ 728. Forfølgning kan opgives, så længe der ikke er afsagt dom eller afgivet nævningeerklæring. Opgives forfølgning, efter at domsforhandling er begyndt, afsiger retten frifindelsesdom. I andre tilfælde udsteder retten efter anmodning skriftlig erklæring om, at en begyndt forfølgning er opgivet.«

7. § 731, *stk. 1, litra e*, affattes således:

»e) når tiltale er rejst i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte,«

8. § 749 affattes således:

»§ 749. Politiet afviser en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Stk. 2. Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af politiet, såfremt der ikke har været rejst sigtelse. Er sigtelse rejst, finder bestemmelserne i § 721 og § 722 anvendelse.

Stk. 3. Afvises anmeldelsen eller indstilles efterforskningen, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10.«

9. § 752, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsen skal underrettes om og have adgang til at overvære afhøringen af sigtede under 18 år.«

10. § 754 *e* affattes således:

»§ 754 *e*. Reglerne i §§ 754 a – 754 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.«

11. § 791, *stk. 2, 3. pkt.*, affattes således:

»Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.«

12. I § 801, stk. 1, 1. pkt., ændres »statsadvokaten« til: »anklagemyndighedens«.

13. § 822, stk. 2, 2. pkt., ophæves.

14. § 842, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) at sagen ikke er undergivet offentlig påtale, eller«

15. I § 869, stk. 1, ændres »om statsadvokaten har påtaleret« til: »om sagen er undergivet offentlig påtale«.

16. § 885, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Det tilkommer ikke nævningene at afgøre, om det forhold, som tiltalen angår, er undergivet offentlig påtale.«

17. § 908, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Frifindelse skal ske, når forholdet ikke er undergivet offentlig påtale, når forfølgningen opgives, når forholdet er forældet, samt når tiltalte ikke findes skyldig.«

18. Overskriften til kapitel 80 affattes således:

»Tiltale og domsforhandling for byret samt Sø- og Handelsretten i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte eller om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73.«

19. I § 925, stk. 1, 1. pkt., ændres »politimesteren« til: »anklageren«.

20. § 926 affattes således:

»§ 926. I andre tilfælde end de i § 925 nævnte rejses tiltale ved et anlageskrift, der skal indeholde angivelser som nævnt i § 831, stk. 1.«

21. Overskriften til kapitel 81 affattes således:

»Tiltale og domsforhandling for byret samt Sø- og Handelsretten i sager, i hvilke der ikke

bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte.«

22. § 930 affattes således:

»§ 930. Tiltale rejses som angivet i § 926. Når sigtede er til stede i retten, kan tiltale dog med rettens tilladelse rejses mundtligt til retsbogen, og sagen derefter straks fremmes til domsforhandling.«

23. I § 931, stk. 1, ændres »politimesteren« til: »anklagemyndigheden«.

24. I § 931, stk. 2, ændres »§ 930, stk. 1,« til: »§ 831, stk. 1, nr. 2 og 3,«.

25. I § 931, stk. 3 og 5, ændres »§ 749, stk. 3,« til: »§ 724, stk. 2,«.

26. I § 936, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »be- tvivle tiltaltes skyld,«: »med anklagerens sam- tykke.«

27. § 936, stk. 2, ophæves.

28. § 962, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Domme kan kun ankes af det offentlige, når andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation kan idømmes efter de lovbestem- melser, tiltalen lyder på.«

29. I § 965 c, stk. 2, ændres »statsadvokaten mangler påtaleret« til: »sagen ikke er undergi- vet offentlig påtale«.

30. I § 975 ændres »§ 749, stk. 3,« til: »§ 724, stk. 2,«.

31. Overskriften til Fjerde bog, Sjette afsnit, af- fattes således:

»Regler om behandlingen af private straffesa- ger og om forfølgning af borgerlige krav under straffesager.«

32. Kapitel 87 ophæves.

33. Overskriften til kapitel 88 affattes således:

»Regler om behandlingen af private straffesa- ger.«

34. Før § 990 indsættes i kapitel 88:

»§ 989. Straffesager, der påtales af private, behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, jf. dog § 990.«

35. I § 990, stk. 1, ændres »§ 725« til: »§ 727«.

36. § 991, stk. 1-3, affattes således:

»§ 991. I sager, som behandles efter kapitel 80 og 81 uden medvirken af domsmænd, kan der tilkendes den forurettede erstatning hos tiltalte for den ved forbrydelsen forvoldte skade, når den pågældende har fremsat begæring herom for retten. Der skal gives den forurettede lejlighed til at fremsætte erstatningskrav, for så vidt sagen efter sin beskaffenhed giver anledning hertil.

Stk. 2. I andre offentlige straffesager påhviler det anklagemyndigheden efter den forurettedes begæring at forfølge borgerlige krav, såfremt dette kan ske uden væsentlig ulempe.

Stk. 3. Særlige beviser vedrørende borgerlige krav i en nævningesag skal angives i bevisfortegnelsen, jf. § 834 og § 836.«

37. § 1018 f, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde eller hæfte, eller af en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninge eller domsmænd.«

§ 2

I borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 607 af 6. september 1986, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 6 af 3. januar 1992, foretages følgende ændringer:

1. § 6, stk. 2, § 8, stk. 2 og 3, og § 140, 2. pkt., ophæves.

2. § 11 affattes således:

»§ 11. Er en person, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, i fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan

frakendelse heraf ske efter offentlig påtale her i landet.«

3. § 110 f affattes således:

»§ 110 f. De i dette kapitel omhandlede forbrydelser er i alle tilfælde undergivet offentlig påtale.«

4. § 118 a affattes således:

»§ 118 a. De i §§ 111-115 og 118 omhandlede forbrydelser er i alle tilfælde undergivet offentlig påtale.«

§ 3

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 765 af 16. november 1990, som ændret senest ved lov nr. 942 af 27. december 1991, foretages følgende ændringer:

1. § 119 affattes således:

»§ 119. Sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte eller om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69, 70 eller 73, behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80. Endvidere behandles sager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a. Andre sager behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 81 eller § 119 a. Såfremt sagen behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 81, og der bliver spørgsmål om betinget frakendelse af førerretten, finder retsplejelovens § 934, stk. 1, ikke anvendelse.

Stk. 2. Domsmænd medvirker, jf. dog stk. 3, i sager,

- 1) hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde,
- 2) hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, og
- 3) i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmænd medvirker ikke i sager, der

- 1) fremmes efter retsplejelovens § 925 eller § 935, stk. 1,
- 2) vedrører overtrædelse af § 117, stk. 5, eller

3) vedrører overtrædelse af § 53, medmindre der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, og i ankesager at anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 4. Offentlig forsvarer beskikkes efter reglerne i retsplejelovens §§ 731 og 732. Såfremt tiltalte fremsætter begæring herom, beskikkes i byretten tillige offentlig forsvarer

- 1) i sager, hvor der bliver spørgsmål om betinget frakendelse af førerretten og
- 2) i sager om overtrædelse af § 53, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde.

Tiltalte skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.«

2. I § 119 a, stk. 1, ændres »politimesteren« til: »anklagemyndigheden«.

3. I § 119 a, stk. 2, ændres »§ 930, stk. 1,« til: »§ 831, stk. 1, nr. 2 og 3,«.

§ 4

I udlændingeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 462 af 26. juni 1987, som ændret ved lov nr. 387 af 6. juni 1991, foretages følgende ændring:

§ 62 affattes således:

»§ 62. Sager vedrørende overtrædelse af lovens § 59, stk. 1, nr. 2, behandles uden medvirken af domsmænd, uanset om der bliver spørgsmål om højere straf end bøde.«

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 1992.

Stk. 2. Bestemmelserne i lovens § 1, nr. 2 om behandlingen af klager over afgørelser truffet af anklagemyndigheden har virkning for afgørelser, der er truffet efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 1 og 3-37 og §§ 2-4 har virkning for sager, hvori der ved lovens ikrafttræden ikke er rejst tiltale i 1. instans.

§ 6

Stk. 1. § 2 gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for denne landsdel med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Stk. 2. § 4 gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

1.1. Lovforslagets formål er at gennemføre en gennemgribende revision af anklagemyndighedens struktur med henblik på at opnå en mere tidssvarende og hensigtsmæssig kompetencefordeling inden for anklagemyndigheden og dermed en bedre udnyttelse af anklagemyndighedens ressourcer.

Den nuværende struktur inden for anklagemyndigheden bygger i hovedtrækkene på regler, der blev indført ved retsplejeloven af 1916. Den gældende organisation hviler således i vidt omfang på forudsætninger fra tiden omkring retsplejelovens tilblivelse.

Forslaget indebærer, at den nuværende adgang til at få prøvet en afgørelse gennem fire instanser inden for anklagemyndigheden erstattes af et to-instanssystem, således at der i overensstemmelse med det almindelige princip i dansk ret alene er adgang til at påklage en afgørelse én gang til den umiddelbart overordnede myndighed. Endvidere fastsættes en klagefrist på 4 uger for klage over afgørelser truffet af anklagemyndigheden.

I tilknytning til spørgsmålet om rekursbegrænsning foreslås retsplejelovens kapitel 10 og kapitel 64 om anklagemyndighedens organisation og opgaver samlet i et nyt kapitel 10.

Forslaget indebærer endvidere, at den gældende hovedregel, hvorefter påtalekompetencen tilkommer statsadvokaterne, ændres, således at påtalekompetencen som udgangspunkt henhører under politimestrene, mens statsadvokaterne påtaler nævningsager og ankesager, som føres i landsretten. På grundlag af en gennemgang af de enkelte bestemmelser i straffeloven foreslås det, at lovovertredelser af særlig grovhed eller særlig samfundsmæssig betydning m.v. ved bestemmelse i retsplejeloven undergives statsadvokaternes påtalekompetence, mens der i øvrigt ved administrative regler fastsættes bestemmelse om fordelingen af påtalekompetencen mellem politimestrene og statsadvokaterne. Endvidere foreslås det, at alle særregler om påtalekompetencen, f.eks. retsplejelovens bestemmelser om, at påtale i visse sa-

ger kun kan ske efter beslutning af rigsadvokaten eller justitsministeren, samles i et administrativt regelsæt.

I tilknytning hertil foreslås enkelte yderligere ændringer af bestemmelser i retsplejeloven, som vedrører påtalen, herunder af reglerne om påtaleundladelse, som i sin nuværende udformning indeholder flere uklarheder, samt af de bestemmelser i straffeloven, som indeholder regler om påtalekompetence.

Som følge af forslaget om ophævelse af den gældende sondring mellem politisager og statsadvokatsager foreslås en del af retsplejelovens regler om procesmåden, herunder bl.a. reglerne om domsmænds medvirken og tiltale ved landsret og byret, ændret.

De foreslåede ændringer er udformet således, at ændringen af reglerne om påtalekompetencen ikke får videregående følger i forhold til de gældende regler om procesmåden.

I tilknytning til forslaget om ændrede regler for domsmænds medvirken foreslås en ændret udformning af retsplejelovens kapitel 62 om retternes virkekræds i straffesager, således at det tydeligere fremgår, at sagerne som udgangspunkt behandles ved byretten i 1. instans.

1.2. Lovforslaget bygger på Retsplejerådets forslag i betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur.

Justitsministeriet finder ligesom Retsplejerådet, at det for at sikre, at anklagemyndigheden fortsat kan fungere som en moderne og effektiv del af statsadministrationen, er nødvendigt, at der søges gennemført en revision af anklagemyndighedens struktur.

En vis decentralisering af anklagemyndighedens arbejdsopgaver i form af en kompetenceoverførsel fra de regionale statsadvokater til de lokale politimesterembeder må efter Justitsministeriets opfattelse anses for ønskelig og i overensstemmelse med principperne for en moderne forvaltning. Samtidig kan en modernisering og forenkling af rekursadgangen inden for anklagemyndigheden, således at det gældende 4-instansprincip ophæves, bidrage til en hur-

tigere og mere effektiv klagesagsbehandling, samtidig med, at hensynet til den ensartede behandling af sagerne tilgodeses ved muligheden for, at den overordnede anklagemyndighed af egen drift eller efter klage kan tage afgørelser op til fornyet behandling.

Endelig vil en generel gennemgang og forenkling af retsplejelovens bestemmelser på dette felt, herunder bestemmelserne om påtalen og om lægdommernes medvirken, bidrage til at lette arbejdet for de myndigheder og private, der er beskæftiget med disse regelsæt.

Justitsministeriet kan på denne baggrund tiltræde de forslag om ændring af anklagemyndighedens struktur m.v., som Retsplejerådet er fremkommet med i betænkningen, og hvis hovedpunkter gennemgås nedenfor.

2. Anklagemyndighedens organisation

2.1. Gældende ret

Retsplejeloven indeholder i kapitel 10 regler om anklagemyndighedens organisation. I kapitel 64 er der givet nærmere regler om anklagemyndighedens funktioner.

De offentlige anklagere er efter retsplejelovens § 99 rigsadvokaten, statsadvokaterne, politimestrene (i København politidirektøren) samt de personer, der er beskikket til bistand for disse.

Rigsadvokaten virker som offentlig anklager ved Højesteret og Den særlige Klageret.

Statsadvokaterne virker som offentlige anklagere ved landsretterne og efter retsplejelovens nærmere bestemmelser ved Sø- og Handelsretten og byretterne.

Statsadvokatopgaverne er fordelt på 6 regionale statsadvokater foruden statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet og statsadvokaterne ved Højesteret. Heraf virker 3 statsadvokater i Østre landsretskreds, nemlig statsadvokaten for København, statsadvokaten for Sjælland og statsadvokaten for Fyn m.v., der alle har embedskontor i København. Yderligere 3 statsadvokater virker i Vestre landsretskreds, nemlig statsadvokaten i Aalborg, statsadvokaten i Viborg og statsadvokaten i Sønderborg.

De gældende regler om fordelingen af sagerne mellem statsadvokaterne i hver landsretskreds og om stedet for deres embedskontor er fastsat administrativt af justitsministeren i medfør af retsplejelovens § 102, stk. 3.

Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet blev oprettet i 1973 med embedskontor i København. Under denne statsadvokatur sorterer sager om særlig økonomisk kriminalitet for hele landet.

Politimestrene – i København politidirektøren – virker som offentlige anklagere ved byretterne enten som følge af en selvstændig kompetence (politisager) eller efter bemyndigelse fra statsadvokaterne (statsadvokatsager).

Rigspolitichefen og de hos denne ansatte vicerigspolitichefer og politimestre varetager opgaver vedrørende bl.a. politiets personale og administration, budgetter, edb-registre, informationstjeneste, politiskolen og efterretningsvirksomhed.

Anklagemyndigheden er hierakisk opbygget. Det følger heraf, at en overordnet anklagemyndighed har adgang til at instruere de underordnede myndigheder, og at afgørelser truffet af en underordnet myndighed kan påklages ved sædvanlig administrativ rekurs til den overordnede anklagemyndighed.

Den overordnede anklagemyndighed kan således pålægge en underordnet myndighed at begrænse eller fratage tiltale, og den underordnede myndigheds beslutning om at opgive eller fratage tiltale kan omgøres på den overordnede myndigheds eget initiativ eller efter klage. Dette gælder ikke mindst politimesterens afgørelse om at undlade påtale, men også afgørelser vedrørende eksempelvis politiets dispositioner i forbindelse med en straffesag.

Rigsadvokatens rolle som overordnet anklager og forpligtelse til at føre tilsyn følger direkte af retsplejelovens § 100, stk. 2, og § 714, stk. 2. Rigsadvokaten udsteder i en række tilfælde retningslinjer og formidler informationer til den underordnede anklagemyndighed, jf. § 714, stk. 2, smh. med § 712.

Statsadvokaterne har på samme måde som rigsadvokaten forpligtelse til at føre tilsyn og kontrol med politimestrenes virke som offentlige anklagere, jf. § 716, stk. 1, 2. pkt. I sager, der er undergivet statsadvokatens påtalekompetence, er politimestrene forpligtet til efter efterforskningens afslutning at forelægge sagen for statsadvokaten med indstilling om, hvorvidt påtale skal opgives eller tiltale rejses, medmindre sagen kan fremmes efter retsplejelovens § 925 om tilståelsessag uden udfærdigelse af anklageskrift. I øvrigt er det i en række tilfælde foreskrevet, at politimestrene skal forelægge en sag, der er undergivet hans påtalekompetence, for statsadvokaten, forinden tiltale rejses eller forinden det afgøres, om anke af en byretsdom skal undlades (acquiescens), jf. bl.a. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. juni 1984 om forelægning for statsadvokaterne. Anklagemyndigheden er underordnet justitsministeren og står med hensyn til anklagehvervets udførelse under justitsministerens tilsyn, jf. § 106.

2.2. Retsplejerådets overvejelser

F. t. I. vedr. retsplejeloven m.m.

Det er en hovedregel i dansk ret, at afgørelser truffet af 1. instans af en forvaltningsmyndighed kan indbringes enten for den overordnede forvaltningsmyndighed eller særligt nedsatte klagenævn. Adgangen til rekurs er i den nyere lovgivning reguleret i loven, mens der i øvrigt gælder de almindelige regler om adgang til at påklage den underordnede myndigheds afgørelser til den overordnede myndighed.

Hovedsigtet med adgangen til rekurs er hensynet til retssikkerheden for den enkelte borger og bygger på betragtninger om, at en fornyet gennemgang af sagen ved påklage medfører mindre risiko for forkerte afgørelser. Adgangen til rekurs medvirker endvidere til at sikre de overordnede myndigheders indflydelse på de underordnede myndigheders sagsbehandling og herigennem til at sikre en ensartet praksis.

Rekursmyndigheden vil oftest tage stilling til sagen på grundlag af de foreliggende oplysninger suppleret med underinstansens udtalelse. I tilfælde, hvor klagen indeholder nye oplysninger eller synspunkter, lader rekursmyndigheden disse indgå i sagens behandling eventuelt suppleret med underinstansens eller andre myndigheders udtalelser herom. I øvrigt gælder officialmaksimen for de fleste rekursmyndigheder, som derfor af egen drift indhenter de supplerende oplysninger, som findes nødvendige.

Rekursmyndigheden har som udgangspunkt en fuldstændig materiel prøvelsesret med hensyn til afgørelsens indhold og kan således tage stilling til bevisbedømmelse, retsspørgsmål og skønsspørgsmål, ligesom rekursmyndigheden har prøvelsesret med hensyn til underinstansens formelle sagsbehandling. Rekursmyndighedens behandling af en klagesag er således at betragte som en helt ny realitetsbehandling af sagen.

Efter gældende ret kan visse afgørelser truffet af politimesteren påklages til statsadvokaten, rigsadvokaten og justitsministeren, mens statsadvokatens afgørelser kan påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Disse afgørelser vil således kunne realitetsbehandles henholdsvis fire og tre gange af anklagemyndigheden.

Afgørelser om afvisning af indgivne anmeldelser, om tilrettelæggelsen og gennemførelsen af efterforskningen og de enkelte efterforskningskridt samt afgørelser om opgivelse af påtale indeholder en ofte skønsmæssig vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Afgørelserne kan dog også indeholde spørgsmål om lovforklaring og subsumption.

Der foreligger ikke aktuelle oplysninger om, i hvilket omfang afgørelser truffet af politimesteren eller statsadvokaten som 1. instans ved påklage ændres ved behandlingen i 2. instans (statsadvokaten eller

rigsadvokaten), men det kan oplyses, at klager til justitsministeren over afgørelser af ovennævnte art truffet af rigsadvokaten kun i ganske få tilfælde fører til en ændring af afgørelsen. Der indgives årligt klage over ca. 100 afgørelser truffet af rigsadvokaten. Størsteparten af disse sager er klager over politimestrenes afgørelser om afvisning af anmeldelser, om indstilling af en påbegyndt efterforskning eller beslutninger om påtaleopgivelse.

I sager, hvor anklagemyndigheden beslutter at rejse tiltale, virker domstolene som kontrolorgan med hensyn til afgørelsens materielle rigtighed, og der er også under domstolenes behandling af sagen adgang til at tage stilling til politiets efterforskning. Hertil kommer, at tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningskridt kan indbringes for retten i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1.

På denne baggrund og såfremt tiltalekompetencen henlægges til politimestrene med undtagelse af nogle særlige alvorlige overtrædelser af straffeloven, vil det efter Retsplejerådets opfattelse være naturligt at begrænse antallet af rekursmyndigheder, således at der normalt kun vil være adgang til at påklage en afgørelse en eller to gange.

Der kan tænkes en række muligheder for at begrænse adgangen til rekurs inden for anklagemyndigheden. Der bør dog i overensstemmelse med hovedreglen i dansk forvaltningsret opretholdes en adgang til at påklage en afgørelse mindst en gang.

Statsadvokaternes status som rekursmyndighed for politimestrenes afgørelser bør under alle omstændigheder opretholdes. Ved behandling af klagesager opnår statsadvokaterne kendskab til sagsbehandling og praksis ved de enkelte embeder, hvilket er en af forudsætningerne for statsadvokaternes mulighed for udøvelse af tilsyn og kontrol med politimestrenes behandling af straffesager.

Også for rigsadvokatens opgaver kan det være af betydning via klagesagerne at få kendskab til politimestrenes og statsadvokaternes sagsbehandling m.v.

Størsteparten af de klagesager, som indbringes for rigsadvokaten og Justitsministeriet, er imidlertid uden principiel betydning, og behandlingen i rigsadvokaturen og i Justitsministeriet fører som tidligere nævnt kun meget sjældent til ændring af de påklagede afgørelser.

Mulighederne for og dermed formålet med en begrænsning af adgangen til rekurs af anklagemyndighedens afgørelse må herefter være at begrænse behandlingen af konkrete sager først og fremmest i Justitsministeriet. Det må også overvejes, om adgangen til klage til rigsadvokaten helt eller delvis kan afskæres.

En beskæring af klageadgangen til justitsministeren berører ikke justitsministerens lovbestemte instruktions- og tilsynsbeføjelser, jf. retsplejelovens § 106, hvorefter de offentlige anklagere med hensyn til deres hvervs udførelse står under justitsministerens tilsyn, og § 712, hvorefter justitsministeren har adgang til i enkelte sager at pålægge vedkommende anklager at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning osv. Tilsvarende gælder for rigsadvokaten, jf. retsplejelovens § 100, stk. 2, og § 714, stk. 2.

2.3. Retsplejerådets forslag

Det foreslås, at afgørelse truffet af politimesteren i forbindelse med behandlingen af straffesager kan indbringes for statsadvokaten, hvis afgørelse af klagesagen er endelig. Afgørelser truffet af statsadvokaten som 1. instans kan påklages til rigsadvokaten, hvis afgørelse er endelig. Rigsadvokatens afgørelser som 1. instans kan påklages til Justitsministeriet. Herved gennemføres et to-instans princip for alle afgørelser, som træffes af anklagemyndigheden som led i forfølgningen af straffesager.

Fordelen ved en sådan ordning vil være en væsentlig formindskelse af antallet af klagesager hos rigsadvokaten og i Justitsministeriet, hvorved der frigøres ressourcer til andre opgaver.

Afskæring af klageadgangen til justitsministeren og rigsadvokaten medfører imidlertid ikke, at mere betydelige og principielle sager ikke kan behandles af disse myndigheder, idet adgangen for justitsministeren og rigsadvokaten til i kraft af deres overordnede stilling at give tjenestebefalinger i konkrete sager, jf. retsplejelovens § 712 og § 714, stk. 2, medfører, at enkeltssager kan tages op til behandling på ethvert stade i sagen.

En forudsætning for justitsministerens eller rigsadvokatens indgriben i eller behandling af en sag er naturligvis, at ministeren eller rigsadvokaten får kendskab til sagen, hvilket vil være tilfældet med virkelig betydelige sager. Borgerne vil imidlertid også ved at henvende sig til ministeren eller rigsadvokaten kunne henlede opmærksomheden på en sag og derved i enkelte tilfælde kunne opnå fornyet behandling af sagen.

For rigsadvokaten vil den foreslåede ordning betyde en fremhævelse af rigsadvokatens placering som den centrale, koordinerende og instruerende myndighed inden for anklagemyndigheden. Rigsadvokaten skal efter forslaget alene behandle klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans, mens klager over afgørelser truffet af politimestrene ikke skal behandles i rigsadvokaturen, medmindre rigsadvokaten finder grundlag for i medfør

af bestemmelsen i retsplejelovens § 714, stk. 2, at gribe ind i en konkret sag. Herved frigøres ressourcer til rigsadvokatens tilsyn med statsadvokaternes og politimestrenes behandling af straffesager samt til at behandle spørgsmål af mere generel og principiel art.

Den foreslåede begrænsning i klageadgangen giver ikke grundlag for betænkeligheder med hensyn til den enkelte borgers retssikkerhed. Dels indebærer forslaget en almindelig adgang til prøvelse af en sag i to instanser i overensstemmelse med det almindelige princip i dansk ret, og dels er der fortsat adgang for rigsadvokaten og justitsministeren til at gribe ind i konkrete sager, herunder i sager, som indeholder principielle spørgsmål, eller som af andre grunde findes at burde undergives fornyet behandling.

Der findes ikke grundlag for at foreslå en ordning, som helt undtager afgørelser, der er undergivet domstolskontrol, for påklage. Det bemærkes i den forbindelse, at klage over sådanne afgørelser formentlig forekommer sjældent, og at ordningen således ikke ville medføre en mærkbar nedgang i antallet af klagesager.

Derimod er der grundlag for at fastsætte en frist for indgivelse af klager over afgørelser truffet af anklagemyndigheden. Den overordnede anklagemyndighed skal efter de nugældende regler realitetsbehandle klager, uanset hvor sent de indgives. Hvis der fastsættes en klagefrist, vil eventuelle klager indgå så kort tid efter 1. instansens behandling af sagen, at der i højere grad vil være mulighed for at opnå yderligere oplysning om sagens omstændigheder, f.eks. ved afhøring af vidner. Endvidere opnås en hurtig afklaring af, hvorvidt en afgørelse vil blive påklaget, og dermed en større sikkerhed for, at en upåklaget afgørelse kan betragtes som endelig.

Det foreslås, at klagefristen, således som det er sædvanligt i anden lovgivning, fastsættes til 4 uger fra den dag, da klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Herved får klageren et rimeligt tidsrum til at overveje, om afgørelsen bør påklages, og til eventuelt at søge sagkyndig bistand.

Da det i tilfælde, hvor klagerne f.eks. på grund af ferie eller sygdom eller andre utilregnelige omstændigheder ikke har haft mulighed for at indgive en rettidig klage, kan være rimeligt, at fristen på 4 uger fraviges, foreslår rådet, at klageren får krav på en realitetsbehandling af klagen, i tilfælde hvor klagemyndigheden skønner, at oversiddelse af fristen må anses for undskyldelig.

3. Påtalemyndigheden

3.1. De gældende regler

Det er retsplejelovens hovedregel, at lovovertrædelser påtales af statsadvokaten, jf. § 720. Politimesterens kompetence er som udgangspunkt begrænset til påtale af lovovertrædelser, for hvilken loven ikke, bortset fra gentagelsestilfælde, hjemler anden straf end bøde og hæfte, jf. § 721, stk. 1, nr. 1. Denne opdeling i påtalekompetencen er baseret på et grovhedskriterium. Politimesteren påtaler de mindre alvorlige forseelser og statsadvokaten de øvrige lovovertrædelser.

Den almindelige regel om kompetencefordelingen mellem statsadvokaterne og politimestrene er imidlertid fraveget i en række tilfælde i såvel retsplejeloven som særlovgivningen. Efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1, er visse sager, der alene kan medføre bøde eller hæfte, undtaget fra politimesterens påtalekompetence og henlagt til statsadvokaten. Af større betydning er de udvidelser, der har fundet sted af politimesterens kompetence ved § 721, stk. 1, nr. 2 og 4. Efter disse bestemmelser påtaler politimesteren en række straffelovsovertrædelser, der kan medføre fængselsstraf. Som konsekvens af disse fravigelser af retsplejelovens hovedregel rejser politimestrene i praksis tiltale i over 90 pct. af alle straffesager.

3.2. Retsplejerådets overvejelser

I Retsplejerådets betænkning søges s. 47 ff opstillet mere generelle kriterier for, hvilke sager der fortsat bør påtales af statsadvokaten, og hvilke sager der uden tilsidesættelse af væsentlige retsgarantier lige så vel kan påtales af en politimester.

I landsretten repræsenteres anklagemyndigheden ved statsadvokaten og dennes medhjælpere, og påtalekompetencen i nævningesager og ankesager bør derfor efter rådets opfattelse henhøre under statsadvokaten. Det vil også i øvrigt som et mere generelt kriterium for afgrænsningen mellem sager, der bør påtales af en statsadvokat, og sager, der kan påtales af en politimester, være naturligt at vælge den tilsvarende afgrænsning i retsplejelovens § 687, § 688 og § 692 af kompetencen mellem landsretterne og byretterne (samt Sø- og Handelsretten). Statsadvokaterne bør således fortsat rejse tiltale i sager, der som 1. instanssager (nævningesager) eller som ankesager skal behandles ved landsretterne, mens politimestrene som udgangspunkt bør rejse tiltale i sager, der i 1. instans skal behandles ved byretterne. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt at lade kompetencen til at opgive påtale af bevismæssige årsager følge samme regler som påtalekompetencen.

Ud fra forskellige hensyn vil der imidlertid kunne være grund til at fravige en generel kompetencefor-

deling svarende til afgrænsningen mellem landsrets-sager og byretssager.

Det vil gælde en række sager, hvor særlig betydende samfundsinteresser krænktes, navnlig sager, der berører grundlovens frihedsrettigheder og forholdet til de øverste statsorganer. Alvorlige forbrydelser mod staten og det offentlige i øvrigt samt krænkelse af domstolenes udøvelse af retsplejen bør næppe heller påtales af politimesteren, selv om der fastsættes bestemmelse om forudgående forelæggelse for statsadvokaten. I visse tilfælde vil der endvidere være grund til at betinge statsadvokatens påtale af justitsministerens eller rigsadvokatens beslutning.

I sager, hvor der foreligger inhabilitetsspørgsmål, kan det være velbegrunder at henlægge kompetencen til at påtale og undlade at påtale til statsadvokaten.

Det må som en selvfølge gælde tilfælde, hvor der kan rejses spørgsmål om inhabilitet, fordi ansatte i politiet selv er direkte involverede i sager. Det ville være betænkeligt, hvis politimesteren i tilfælde, hvor en polititjenestemand er sigtet, som den pågældendes chef også skal kunne afgøre påtalespørgsmålet. En påtaleundladelse vil kunne danne grundlag for mistanke om en utilbørlig beskyttelse af den ansatte – manglende lighed for loven – og en tiltalerejsning vil af den ansatte kunne opfattes som en unødvendig gene påtvunget ham af forsigtighedsgrunde, skønt han her vil kunne renses ved en frifindende dom.

Den samme mistanke om en manglende neutral vurdering vil imidlertid også kunne rejses i tilfælde, hvor politiet efter sigtedes opfattelse uberettiget har anvendt særlige efterforskningsskridt, som kan give anledning til tvivl om grundlaget for tiltalerejsning. Det vil således kunne gælde i nogle tilfælde, hvor politiet har foretaget indgreb i meddelelshemmeligheden efter retsplejelovens kapitel 71 eller anvendt de særlige efterforskningsskridt, agentvirksomhed, der er nævnt i retsplejelovens kapitel 68.

Det bør formentlig også tillægges betydning, om lovovertrædelser er hyppigt forekommende ud fra en vurdering af, om der i de enkelte politikredse kan opnås den fornødne erfaring i de pågældende sagers behandling. Disse hensyn må imidlertid antages bedst at kunne løses gennem administrative regler, som lettere vil kunne tilpasses udviklingen. Tilsvarende hensyn kunne have betydning ved introduktionen af ny lovgivning, hvor statsadvokaterne bedre kan sikre en ensartet tiltalepraksis.

Strafferammens øvre grænse og normalstraffen for den pågældende overtrædelse bør muligt i sig selv tillægges betydning ved fastlæggelsen af påtalekompetencen (et grovhedskriterium).

Endelig peger Retsplejerådet på, at der for visse straffelovsbestemmelser i praksis typisk vil opstå afgrænsningsproblemer med hensyn til politimesterens og statsadvokatens påtalekompetence.

3.2.1. Retsplejerådets gennemgang og vurdering af de enkelte straffelovsbestemmelser, som i dag hører under statsadvokaternes påtalekompetence

Retsplejerådet gennemgår i betænkningen udførligt bestemmelserne i straffelovens særlige del på baggrund af de gældende regler om påtalekompetence.

Der henvises til Retsplejerådets betænkning s. 51-71.

3.3. Retsplejerådets forslag

På baggrund af overvejelserne om påtalekompetencen i de straffesager, som i dag henhører under statsadvokatens kompetence, foreslår Retsplejerådet en ændring af de gældende regler om påtalekompetencen i retsplejelovens kapitel 65 (§§ 719-722).

Det foreslås, at påtalekompetencen som udgangspunkt tillægges politimesteren, i modsætning til den gældende § 720, hvorefter kompetencen som udgangspunkt tilkommer statsadvokaten. Heraf følger, at politimesteren påtaler alle overtrædelser af straffeloven og særlovgivningen, medmindre det modsatte er bestemt. Statsadvokaten bør fortsat påtale nævningesager og sager, der behandles ved landsretterne som følge af anke.

Endvidere foreslås det, på baggrund af overvejelserne om de enkelte straffelovsovertrædelser, at påtalen af nærmere angivne bestemmelser i straffeloven tillægges statsadvokaterne ved bestemmelse herom i retsplejeloven. Det gælder sager vedrørende overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 (forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, og mod statsforfatningen og de øvrige myndigheder), § 127-129 a (om forbrydelser mod det offentlige i forbindelse med værnepligt og krigstjeneste samt offentliggørelse af fortrolige eller usande oplysninger), § 132 a (om fortsættelse af ulovlige foreninger), § 136, stk. 2 (om offentlig billigelse af forbrydelser omfattet af kapitel 12 eller 13), § 137, stk. 2 (om forstyrrelse af offentlige forsamlinger), § 140 (om blasfemi), § 141 (om undladelse af at afværge visse særligt samfundstruende forbrydelser), kapitel 16 (om forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv m.v.), § 158 og § 160 (om falsk forklaring for retten), § 180 (om brandstiftelse), § 183, stk. 1 og 2 (om visse almenfarlige forbrydelser), § 186, stk. 1, og § 187, stk. 1 (om forvoldelse af sundhedsfare og fare for menneskeliv), §§ 237-240 (om manddrab og hjælp til selv-

mord), § 261, stk. 2 (om kvalificeret frihedsberøvelse), § 266 a (om offentlig opfordring til vold m.v.) og endelig § 266 b (om racediskrimination m.v.).

Fordelingen af påtalekompetencen bør i øvrigt kunne reguleres administrativt, således at der løbende kan foretages tilpasninger efter de aktuelle behov. Der stilles derfor forslag om, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om fordelingen af påtalekompetencen mellem statsadvokaterne og politimestrene, således at statsadvokaterne, eventuelt for en afgrænset periode i forbindelse med nye straffebestemmelers ikrafttræden, tillægges påtalekompetencen i sager, som efter retsplejelovens regler tilkommer politimesteren. Der bør i øvrigt som nævnt i betænkningen under bemærkningerne om de enkelte straffelovsovertrædelser fastsættes supplerende administrative forskrifter om forelæggelse af sjældne, atypiske eller særligt komplicerede sager. Også tiltalekompetencen ved overtrædelser af særlovgivningen bør reguleres administrativt i det omfang, der efter de nævnte kriterier er behov for at fravige hovedreglen om, at tiltalekompetencen udøves af politimesteren.

Bestemmelser om, at påtale er betinget af rigsadvokatens eller justitsministerens beslutning, bør efter Retsplejerådets opfattelse i konsekvens heraf ophæves, således at justitsministeren fastsætter nærmere regler om påtalen af disse sager.

4. Påtaleundladelse m.v.

4.1. De gældende regler

Politiet kan efter retsplejelovens § 749, stk. 1, 1. pkt., afvise en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede en efterforskning. Har politiet i medfør af retsplejelovens § 742 efter anmeldelse eller af egen drift iværksat en efterforskning, er politiets kompetence til at indstille den påbegyndte forfølgning begrænset, når der har været rejst sigtelse i sagen. I disse tilfælde har politiet alene generel kompetence til at indstille den påbegyndte forfølgning, hvis sigtelsen har vist sig grundløs.

I andre tilfælde træffes bestemmelsen om at indstille forfølgningen af den myndighed, som påtallet tilkommer, jf. § 749, stk. 1, 3. pkt.

Adgangen til at træffe bestemmelse om *påtaleopgivelse* i politisager henhører således under politimesteren, mens statsadvokaten træffer afgørelse om påtaleopgivelse i statsadvokatsager, jf. også § 723, stk. 1, 1. pkt., hvorefter statsadvokaten kan opgive påtale, når det skønnes, at undersøgelsen ikke kan ventes at føre til, at en person findes skyldig til straf. Denne adgang til påtaleopgivelse omfatter foruden opgivelse af bevismæssige grunde bl.a. tilfælde, hvor det på-

gældende forhold ikke kan anses for strafbart, og tilfælde, hvor der foreligger en obligatorisk straffrihedsgrund (f.eks. nødværge eller nødret) eller strafophørsgrund (f.eks. frivillig tilbagetræden fra forsøg eller forældelse).

Om adgangen til påtaleopgivelse findes endvidere regler i retsplejelovens § 723, stk. 3 og 4.

Ved § 723, stk. 3, gives der statsadvokaten adgang til at opgive påtale, såfremt sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som kan forventes idømt. Påtaleopgivelse efter § 723, stk. 3, omfatter navnlig tilfælde, hvor der på et tidligt stadium af en sag må tages stilling til, om efterforskningen bør begrænses til visse forhold for at fremskynde sagens behandling. Bestemmelsen omfatter også tiltalefrafald, som gennemgås nærmere nedenfor.

Anklagemyndigheden har endvidere adgang til at frafalde tiltale, selv om den sigtede må anses for skyldig i det påsigtede forhold. Anklagemyndighedens kompetence til at meddele *tiltalefrafald* er et udtryk for opportunitetsprincippet, hvorefter anklagemyndigheden kan inddrage hensigtsmæssigheds- og billighedsbetragtninger af kriminalpolitisk og procesøkonomisk art i afgørelsen af tiltale spørgsmål i modsætning til legalitetsprincippet, der ikke giver skønmæssige beføjelser, men forpligter anklagemyndigheden til at rejse tiltale, medmindre andet er hjemlet ved lov.

Statsadvokatens adgang til at frafalde tiltale i statsadvokatsager er reguleret i § 723, stk. 1, nr. 1-5, og stk. 3.

I andre tilfælde end de i stk. 1 og stk. 3 nævnte kan tiltale kun frafaldes efter rigsadvokatens bestemmelse under forudsætning af, at der foreligger særlig formildende omstændigheder, og at tiltale kan frafaldes uden skade for nogen offentlig interesse. Nær rigsadvokaten tvivl, indstiller han spørgsmålet til justitsministerens afgørelse, jf. § 723, stk. 2.

Politimesterens adgang til at meddele tiltalefrafald i andre sager end de i § 721, stk. 1, nr. 4, nævnte er ikke udtrykkeligt reguleret i retsplejeloven, men i praksis følges formentlig principperne i § 723, stk. 1, nr. 1-5. Herudover er der ved administrative forskrifter fastsat retningslinier for politimesterens adgang til at anvende advarsel som sanktion, jf. f.eks. rigsadvokatens vejledning om bødetakster i politisager fra juni 1991.

Retsplejelovens § 723 a indeholder regler om fastsættelse af *vilkår* ved tiltalefrafald. Vilkår kan kun fastsættes, såfremt den sigtede i retten afgiver en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende omstændigheder. Vilkårene

opstilles af anklagemyndigheden, men skal godkendes i retten. Retten skal herved påse, at der ikke fastsættes strengere vilkår, end hvis sagen var afgjort med betinget dom.

Retsplejelovens regler om politimestrenes adgang til at træffe beslutning om påtaleopgivelse og tiltalefrafald er bl.a. suppleret ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. juni 1984 om forelæggelse for statsadvokaterne og cirkulæreskrivelse af 16. november 1987 om forelæggelse for statsadvokaterne af sager om påtaleundladelse i medfør af retsplejelovens § 723, stk. 3.

Om reglernes baggrund og senere ændringer henvises til betænkningen s. 44-46.

4.2. Retsplejerådets overvejelser og forslag

Under henvisning til den nære sammenhæng mellem kompetencen til at rejse påtale og til at undlade påtale har Retsplejerådet gennemgået reglerne i retsplejelovens §§ 723, 723 a og 749, om påtaleundladelse og de øvrige regler i kapitel 65, herunder reglerne om særlige forvaltningsmyndigheders påtale, betinget offentlig påtale og privat påtale.

På baggrund af denne gennemgang foreslår Retsplejerådet, at bestemmelserne i § 722, stk. 1, nr. 2, om påtale betinget af opfordring fra særlige myndigheder og § 724 om offentlige myndigheders adgang til påtale ophæves, da bestemmelserne ikke længere anvendes i praksis. Som følge heraf foreslås reglen i § 989 om behandlingen af sager, der påtales af offentlige myndigheder, ligeledes ophævet.

Retsplejerådet finder, at adgangen til at opgive påtale og frafalde tiltale trænger til revision og modernisering. Dels er det uhensigtsmæssigt, at reglerne om påtaleundladelse i politisager, jf. § 749, findes i kapitel 67 om efterforskningen i stedet for kapitel 65 om påtalen, som indeholder reglerne om statsadvokatens og rigsadvokatens adgang til påtaleundladelse. Dels bør den uklarhed, som hersker om adgangen til at meddele tiltalefrafald i politisager og hjemlen herfor, afklares ved en tydeligere udformning af reglerne i § 749.

Retsplejerådet foreslår på denne baggrund, at reglerne om tiltalefrafald og påtaleopgivelse samles i kapitel 65 om påtalen, således at bestemmelserne i dette kapitel omfatter de situationer, hvor der har været rejst sigtelse, mens reglerne om politiets adgang til at afvise en indgivet meddelelse og indstille efterforskningen i tilfælde, hvor ingen har været sigtet, forbliver i kapitel 67 om efterforskningen.

Endvidere foreslås det, at bestemmelserne systematiseres således, at reglerne om adgangen til at opgive påtale og om kompetencen hertil samles i én

bestemmelse, og at de tilsvarende regler om tiltalefrafald ligeledes placeres i én paragraf.

Retsplejerådet finder i øvrigt, at retsplejelovens sprogbrug med hensyn til påtaleundladelse bør være entydig, således at der opnås en klar sondring mellem tilfælde, hvor tiltale undlades som følge af, at en sigtelse anses for grundløs, eller at sagen ikke forventes at kunne gennemføres til domfældelse f.eks. på grund af bevisernes stilling, og tilfælde, hvor tiltale undlades selv om sagen kunne gennemføres til domfældelse. Rådet foreslår på denne baggrund, at retsplejeloven anvender betegnelserne påtaleopgivelse og tiltalefrafald for disse begreber, således som det også er tilfældet i praksis og litteraturen. Påtaleundladelse af procesøkonomiske hensyn (retsplejelovens § 723, stk. 3) kan ske enten i form af påtaleopgivelse (f.eks. tilfælde, hvor der foreligger formodning, men ikke bevis vedrørende et strafbart forhold, som kræver en omfattende efterforskning) eller tiltalefrafald (f.eks. tilfælde, hvor forhold, som skønnes at kunne føre til domfældelse, ikke medtages ved tiltalerejsningen af hensyn til sagens hurtige behandling ved retten).

Retsplejerådet finder ikke grund til at foreslå ændringer i adgangen til at opgive påtale. Opgivelse af påtale skal således som hidtil ske, når en sigtelse må anses for grundløs, og i øvrigt når det skønnes, at sagen ikke vil kunne føre til domfældelse, jf. retsplejelovens § 711, hvorefter det påhviler anklagemyndigheden ikke blot at have for øje, at strafskyldige personer drages til ansvar, men også, at forfølgning af personer, som ikke er strafskyldige, ikke finder sted. Kompetencen til at træffe beslutning om påtaleopgivelse foreslås som efter gældende ret som udgangspunkt henlagt til den myndighed, der er påtaleberettiget. Dette indebærer sammenholdt med rådets forslag om at udvide politimestrenes påtalekompetence, at politimestrenes adgang til at træffe beslutning om påtaleopgivelse udvides væsentligt. Nærmere regulering af politimestrenes pligt til forelæggelse for statsadvokaterne af spørgsmål om påtaleopgivelse kan ske ved administrative regler. Det foreslås, at den gældende adgang for politimestrene til at opgive påtale i alle sager – også sager, som er undergivet statsadvokatens påtale – hvor sigtelsen viser sig at være grundløs, opretholdes.

Reglerne om meddelelse af tiltalefrafald foreslås udformet således, at de omfatter alle sager uanset hvilken del af anklagemyndigheden, der har påtalekompetencen. Herved opnås i forhold til gældende ret en udtrykkelig regulering af adgangen til at meddele tiltalefrafald i de politisager, som ikke er omfattet af den gældende § 721, stk. 1, nr. 4, og for hvilke, der ikke hidtil har været klare regler i loven.

Området for meddelelse af tiltalefrafald foreslås opretholdt uændret, således at der fortsat er adgang til at undlade tiltale i de i § 723, stk. 1-3, beskrevne tilfælde. Det foreslås dog, at der i bestemmelsen om tiltalefrafald indføres en regel, som giver anklagemyndigheden adgang til at fratage tiltalen i mindre betydende bødesager. Herved opnås en regulering af den adgang til at fratage tiltale, som efter gældende ret antages at tilkomme politimesteren i politisager. Området for disse tiltalefrafald er i dag ikke klart afgrænset, men må antages at omfatte mindre betydningsfulde lovovertrædelser, som der ikke er nogen væsentlig offentlig interesse i at forfølge. Betingelserne for meddelelse af tiltalefrafald i mindre betydningsfulde sager foreslås udformet således, at det bliver en betingelse, at lovovertrædelsen efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde, og at der herudover stilles krav om, at forseelsen er af ringe strafværdighed. Omfattet af bestemmelsen er herefter tilfælde, der generelt betragtes som mindre strafværdige, f.eks. mindre butikstyverier. Omfattet er endvidere forseelser, som på grund af de objektive eller subjektive forhold, som foreligger i en konkret sag, gør denne mindre strafværdig end tilsvarende forhold i deres almindelige form. Overtrædelser af lov om euforiserende stoffer, der straffes med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år, vil derimod ikke være omfattet af bestemmelsen.

Med hensyn til kompetencen til at meddele tiltalefrafald foreslås denne som udgangspunkt tillagt den nærmeste overordnede anklagemyndighed i forhold til den myndighed (politimesteren eller statsadvokaten), der har påtalekompetencen, jf. princippet i den gældende § 723, stk. 2, der som udgangspunkt tillægger rigsadvokaten kompetencen til at meddele tiltalefrafald i statsadvokatsager. Kompetencen til at meddele tiltalefrafald i øvrigt, d.v.s. i de tilfælde, som i dag er beskrevet i § 723, stk. 1, nr. 1-5, og stk. 3, samt i de situationer, hvor forseelsen ikke kan medføre højere staf end bøde og er af ringe strafværdighed, foreslås tillagt den myndighed, der har påtalekompetencen.

Den gældende regel i § 723 a beskriver, hvilke vilkår der kan fastsættes ved tiltalefrafald, og foreskriver, at den sigtede i sådanne tilfælde skal afgive en uforbeholden tilståelse i retten. Retsplejerådet foreslår ingen ændringer i bestemmelsens indhold, men det foreslås, at stk. 1 og 2 sammenskrives og forenkles, og at det tydeligt angives, at fastsættelsen af vilkår tilkommer den myndighed, der har kompetencen til at fratage tiltale. Vilkårene skal fortsat godkendes af retten, der skal påse, at der ikke fastsættes strengere vilkår, end hvis sagen var afgjort med betinget dom.

Retsplejelovens §§ 725-726 indeholder en detaljeret regulering af adgangen til privat påtale og betinget offentlig påtale.

Reglen i retsplejelovens § 727 forskriver, at retten i embeds medfør skal prøve, om den, der har rejst tiltalen, er påtaleberettiget. Hvis retten inden domsforhandlingen bliver opmærksom på, at påtaleret mangler, skal sagen afvises, jf. § 842, stk. 1, nr. 2 (og § 927). Opdages forholdet først, efter at domsforhandlingen er begyndt, skal den tiltalte derimod frifindes, jf. § 908, stk. 2 (og § 929, stk. 1, og § 939).

For så vidt angår private straffesager, som behandles i den borgerlige retsplejes former, må sagens afvisning eller frifindelse i disse situationer følge af reglen i retsplejelovens § 255, stk. 1, hvorefter det afgøres efter lovgivningens almindelige regler, hvem der er rette sagsøger eller sagsvolder. I offentlige straffesager bør retten alene påse, at forholdet er undergivet offentlig påtale, herunder om der foreligger en begæring om offentlig påtale af en hertil berettiget person. Spørgsmålet om, hvorvidt påtale er rejst af den rette instans inden for anklagemyndigheden, er derimod et internt anliggende, som ikke bør medføre sagens afvisning eller frifindelse.

På denne baggrund foreslår Retsplejerådet, at reglen i retsplejelovens § 727 ophæves, og at retsplejelovens § 842, stk. 1, nr. 2, § 869, stk. 1, § 885, stk. 3, § 908, stk. 2, og § 965 c, stk. 2, ændres i overensstemmelse hermed.

Reglen i retsplejelovens § 728 om opgivelse af strafferetlig forfølgning foreslås opretholdt, dog således, at bestemmelsen begrænses til at omfatte påtaleopgivelse, idet det må antages, at der ikke er behov for at opretholde en regel om tiltalefrafald i disse tilfælde.

5. Påtalekompetencens betydning for procesmåden m.v.

Fordelingen af påtalekompetencen i retsplejelovens § 720 og § 721 mellem statsadvokaterne og politimestrene har betydning ikke blot for sagernes behandling inden for anklagemyndigheden, men også for procesmåden ved domstolsbehandlingen og i enkelte andre relationer. Der kan bl.a. henvises til følgende bestemmelser i retsplejeloven: § 688, stk. 2 og 3, § 692, stk. 2-4, og § 1018 f, stk. 4, om domsmænds medvirken, § 698, stk. 1, nr. 2, om værneting, § 731, stk. 1, litra e, om beskikkelse af forsvarer, § 794, § 795 og § 797, stk. 2, nr. 2, om ransagning og § 801 om beslaglæggelse af sigtedes formue.

Retsplejerådet har i betænkningen foretaget en gennemgang af de enkelte bestemmelser om procesmåde og efterforskningsmidler, som det er nødven-

digt at tage stilling til i forbindelse med rådets forslag om en almindelig kompetenceomlægning fra statsadvokaterne til politimestre.

5.1. Domsmænds medvirken

5.1.1. Gældende ret

Om domsmænds medvirken i byretssager fastsætter bestemmelsen i retsplejelovens § 688, stk. 2, at domsmænd medvirker i sager, som påtales af statsadvokaten og i politisager, såfremt der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller såfremt sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Dette udgangspunkt modificeres af bestemmelserne i § 688, stk. 3, som bl.a. fastsætter, at domsmænd ikke skal medvirke i tilståelsessager og i den overvejende del af sagerne om spiritus- og promillekørsel.

I ankesager ved landsretten medvirker domsmænd i henhold til retsplejelovens § 692, stk. 2 og 3, i sager, i hvilke byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd og sager, som er fremmet til dom efter § 925 (tilståelsessager). Domsmænd medvirker endvidere i politisager, såfremt der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller såfremt sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Også i ankesagerne fraviges udgangspunktet, jf. bestemmelserne i § 692, stk. 4, som opregner en række tilfælde, heriblandt en del færdselssager, hvor domsmænd ikke skal medvirke.

5.1.2. Retsplejerådets overvejelser og forslag

Det er Retsplejerådets opfattelse, at de i § 688, stk. 2, nr. 2, og § 692, stk. 3, angivne kriterier – om der bliver spørgsmål om idømmelse af højere straf end bøde, eller om sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse – vil være egnet til generelt at sikre domsmænds medvirken i det omfang, hvor det ud fra et retssikkerhedsmæssigt hensyn må anses for ønskeligt.

En række af de straffelovsovertrædelser, der efter gældende ret påtales af statsadvokaten, vil efter loven medføre frihedsstraf, og det må antages, at påstanden i de fleste af de statsadvokatsager, der efter loven tillige kan afgøres med bødestrafte og som foreslås overført til politimesterens påtalekompetence, vil være frihedsstraf.

For bødesagernes vedkommende findes hensynet til tiltalte og den særlige offentlige interesse tilstrækkeligt tilgodeset med de gældende afgrænsningskriterier henset til, at der er tale om den mindre alvorli-

ge del af straffesagerne. Det bør således i bødesager i den enkelte sag overlades til retten at tage stilling til, om domsmænd skal medvirke efter et skøn over, om sagen er af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Retten skal efter § 691 af egen drift påse, om domsmænd skal medvirke, og retsafgørelser, hvorved en begæring om sagens påkendelse under medvirken af domsmænd afslås, kan påkæres. Om vanskelighederne ved i øvrigt at opstille et generelt kriterium, der klart angiver området for bødesager, i hvilke domsmænd bør medvirke, henvises til betænkning nr. 994/1983 om lægdommerordningen i straffesager m.v. side 47 ff.

Retsplejerådet stiller på denne baggrund forslag om at ophæve den hidtidige sondring i § 688 og § 692 mellem statsadvokatsager og politisager. I stedet foreslås § 688, stk. 2, affattet således, at domsmænd skal medvirke i byretssager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Bestemmelsen i den gældende § 692 foreslås ændret på tilsvarende måde således, at det af stk. 3, 1 pkt., fremgår, at domsmænd medvirker i sager, hvor der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

På baggrund af dette forslag må den gældende bestemmelse i § 692, stk. 2, nr. 2, om, at domsmænd medvirker ved ankebehandlingen af sager, som i byretten er fremmet til dom i medfør af § 925, anses for overflødig. Ved det nedenfor i afsnit 5.2. omtalte forslag om at begrænse anvendelsen af reglerne i kapitel 80 og dermed reglen i § 925 til kun at gælde for sager, hvori der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, må det antages, at langt de fleste § 925-sager vil resultere i frihedsstraf. Domsmænds medvirken ved behandling af ankesager vil i disse tilfælde følge af forslaget om, at domsmænd skal medvirke i sager, i hvilke der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde. I det omfang § 925-sager afgøres med bødestraf i byretten, må det antages, at ankebehandling som oftest vil ske som følge af anklagemyndighedens anke til skærpeelse. I disse tilfælde vil der således for landsretten blive spørgsmål om højere straf end bøde med den virkning, at domsmænd også i dette tilfælde skal medvirke ved behandlingen.

For så vidt angår færdselssager gælder en særlig regel i færdselslovens § 119, stk. 3, om, at sager, hvori der opstår spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, skal behandles efter reglerne om statsadvokatsager. Dette gælder dog ikke fuldt ud med

hensyn til domsmænds medvirken, jf. reglerne i § 688, stk. 3, nr. 2, og § 692, stk. 4, nr. 2. Domsmænd medvirker således hverken i byret eller landsret i sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, medmindre der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, og – i ankesager – at anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Det foreslås, at den ændring af færdselslovens § 119, som er nødvendig som følge af forslaget om ophævelse af sondringen politisager/statsadvokatsager, udformes således, at domsmænd skal medvirke ved behandlingen af sager om ubetinget frakendelse i samme omfang som hidtil. Herudover foreslås det, at færdselslovens § 119 ændres, således at denne bestemmelse indeholder en samlet fremstilling af reglerne om domsmænds medvirken i færdselssager.

Retsplejerådets forslag til en ændret udformning af bestemmelserne om domsmænds medvirken medfører ændringer i §§ 688 og 692 i retsplejelovens kapitel 62 om retternes virkekræds. Flere af de øvrige bestemmelser i kapitel 62 er uden praktisk betydning, ligesom opbygningen af kapitlet må anses for uhensigtsmæssig, idet det ikke tydeligt fremgår, at det er byretterne, der er 1. instans i langt de fleste straffesager. På denne baggrund foreslås en ændret udformning af retsplejelovens kapitel 62.

5.2. Retsplejelovens kapitel 80 og 81

5.2.1. De gældende regler

Retsplejelovens kapitel 81 (§§ 930-939) indeholder en række særregler om en forenklet procesform i politisager. Disse regler tilsigter en hurtig retsforfølgning, men uden at der derved sker en afgørende svækkelse af den retsbeskyttelse, som retsplejeloven yder tiltalte i en statsadvokatsag. Den forenkledte procesform i politisager efter retsplejelovens kapitel 81 har baggrund i, at politisager oftest vedrører enklere hændelsesforløb og forekommer i et sådant antal, at den enkelte dommer vil kunne opnå betydelig erfaring med disse sagers behandling. Hertil kommer, at sanktionerne normalt vil være mindre indgribende end i statsadvokatsagerne. Hovedparten af politisagerne afgøres således med mindre bødestraf.

De enkelte bestemmelser i retsplejelovens kapitel 81 er udførligt omtalt i betænkningen side 94-102, hvortil henvises.

Retsplejelovens kapitel 80 indeholder regler om tiltale og domsforhandling for byret i sager, som påtales af statsadvokaten. Af betydning er navnlig § 925, som hjemler en hurtig og enkel behandling af de statsadvokatsager, hvor tilståelse foreligger. Denne

bestemmelse kan anvendes både på sager, der ellers ville være nævningsager, og på sager, der ellers ville være domsmandssager. Kapitlet indeholder i øvrigt i vidt omfang henvisninger til reglerne om tiltale og domsforhandling ved landsret.

5.2.2. Retsplejerådets overvejelser og forslag vedrørende retsplejelovens kapitel 80 og 81

Den af Retsplejerådet foreslåede kompetenceomlægning mellem politimestre og statsadvokater indebærer, at det vil kunne forekomme, at sager, som hidtil er blevet behandlet som statsadvokatsager vil kunne behandles ved byretten efter reglerne i kapitel 81 om den forenkledte procesmåde i politisager. Det er derfor alene af den grund nødvendigt at overveje disse reglers indhold i konsekvens af en kompetenceomlægning. Retsplejerådet har imidlertid fundet anledning til mere generelt at overveje de forskellige procesmåder efter kapitel 80 og 81.

Retsplejerådets overvejelser har taget udgangspunkt i bestemmelsen i retsplejelovens § 939, hvorefter reglerne for statsadvokatsager i kapitel 80 også finder anvendelse i politisager, medmindre der i kapitel 81 er givet særlige regler. Disse særregler, som er beskrevet ovenfor, bygger på en forudsætning om, at politisagerne oftest vedrører enklere hændelsesforløb, og at den idømte sanktion normalt vil være mindre indgribende end i statsadvokatsagerne, idet hovedparten af politisagerne afgøres med mindre bødestrafte.

Den oprindelige kompetencedeling mellem statsadvokater og politimestre byggede på samme forudsætninger om sagerens karakter som reglerne om procesmåden. Det voldte derfor ikke problemer at anvende kompetencereglerne som norm for, hvilken procesmåde der skulle finde anvendelse.

Sådanne generelle antagelser om politisagerne mere enkle beskaffenhed og mindre indgribende betydning svigter imidlertid i en række sager også efter den gældende afgrænsning af politisagerne, eksempelvis i mere komplicerede sager om overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen eller miljølovgivningen. Der vil således kunne være tale om tvivlsspørgsmål af retlig og faktisk karakter i forbindelse med behandlingen af en række særlovsovertrædelser. Overførsel af den overvejende del af de nuværende statsadvokatsager til politisagsbehandling vil forstærke denne modsætning mellem reglernes forudsatte og faktiske anvendelse.

Det er derfor af afgørende betydning, at dommeren under behandlingen af en sag efter kapitel 81 har mulighed for at bringe de processuelle garantier i anvendelse, der skønnes at være behov for. Dommer-skønnet vil navnlig have betydning med henblik på

sagens udsættelse for yderligere bevisførelse samt inddragelse af en forsvarer og eventuelt en politijurist, hvis anklagemyndigheden alene har givet møde ved en politianklager, og der opstår tvivlsspørgsmål, som bør gøres til genstand for procedure. Ud fra det overordnede hensyn til tiltaltes retssikkerhed er det væsentligt, at dette dommerskøn ikke kan udøves vilkårligt. Det bør i den forbindelse tillægges betydelig vægt, at der for tiltalte er samme ankeadgang i politisager efter kapitel 81 som i statsadvokatsager efter kapitel 80, jf. dog § 962 om Justitsministeriets tilladelse til anke af mindre politisager. Politisager og statsadvokatsager behandles ens i landsretten, dog ikke med hensyn til domsmænds medvirken, jf. § 692.

Retsplejerådet finder det på denne baggrund nærliggende også at opgive sondringen i kapitel 80 og 81 mellem sager, der påtales af statsadvokaten, og sager, der påtales af politimesteren. Som hovedkriterium for, hvilke sager, der bør kunne behandles efter de forenkledte procesmåder i kapitel 81, foreslås i stedet, at der ikke i den konkrete sag bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte. Sager, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om fængelsesstraf, foreslås behandlet efter reglerne i kapitel 80.

De særlige afgørelsesformer efter kapitel 81 i sager, hvori der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, foreslås opretholdt, jf. § 931 (udenretligt bødeforlæg), § 934 (udeblivelsesdom), § 936 (indenretlig bøvededtagelse) og § 937 (indenretlig advarsel).

Retsplejerådet har overvejet, hvorvidt anvendelsesområdet for kapitel 81 yderligere burde begrænses, eventuelt efter et strafferammekriterium, således at strafferammen endvidere ikke må overstige bøde eller hæfte, eller alternativt, at der ikke må blive spørgsmål om højere straf end bøde. Retsplejerådet finder imidlertid, at det foreslåede afgrænsningskriterium i tilstrækkelig grad vil tilgodese retssikkerhedshensynene, når henses til bestemmelsen i § 939 om anvendelse af reglerne i kapitel 80 i politisager, når ikke andet er bestemt i kapitel 81 eller følger af forholdets natur.

Retsplejerådet har endvidere overvejet at foreslå en sammenskrivning af reglerne i kapitel 80 og 81 og samtidig udforme reglerne således, at et kapitel om byretternes behandling af straffesager indeholdt de almindelige bestemmelser om domsforhandling m.v., som i dag findes i retsplejelovens kapitel 76 og 77 om nævningsager. En omskrivning forudsætter imidlertid en nærmere gennemgang af samtlige de bestemmelser i kapitel 76 og 77, som kapitel 80 og 81 henviser til. Det vil således være nødvendigt at gennemgå og modernisere f.eks. reglerne i § 833 om ud-

videlse og berigtigelse af tiltale og § 877 om anvendelsen af dokumenter som bevis, som finder tilsvarende anvendelse i både statsadvokatsager og politisager, jf. §§ 927, 928 og 939.

En sådan modernisering kan ikke foretages uden en mere principel overvejelse af en række spørgsmål, som giver anledning til tvivl i praksis, og vil derfor blive meget omfattende og tidskrævende. På denne baggrund har Retsplejerådet afstået fra at stille forslag om en sådan ændring.

Den foreslåede afgrænsning medfører, at straffelovssager og særlovssager, der skønnes at medføre straf af samme art (bøde, hæfte, fængsel) skal behandles efter samme regler. En række hæftesager efter straffeloven vil således som følge af forslaget kunne behandles efter kapitel 81, f.eks. sager vedrørende overtrædelse af straffelovens § 244, hvori der nedlægges påstand om hæfte. Nedlægger anklagemyndigheden omvendt påstand om fængselsstraf i en sag efter færdselslovens § 117, stk. 5, om kørsel i frakendelsestiden, vil sagen skulle behandles efter kapitel 80. Behandlingsmåden gøres derved som udgangspunkt uafhængig af sagens art, herunder om straffen er hjemlet i straffeloven eller særlovgivningen, men afhængig af, hvilken sanktion anklagemyndigheden påstår bragt i anvendelse.

5.3. Andre konsekvenser af den ændrede påtalekompetence

Som nævnt i indledningen til afsnit 5, har fordelingen af påtalekompetencen mellem statsadvokaterne og politimestrene betydning ikke blot for sagernes behandling inden for anklagemyndigheden, men også for procesmåden ved domstolsbehandlingen og i enkelte andre relationer.

Udover de i punkt 5.1 og 5.2. behandlede spørgsmål om procesformen og domsmænds medvirken, har påtalekompetencen i dag betydning for følgende bestemmelser i retsplejeloven:

- § 698, stk. 1. nr. 2, om værneting.
- § 731, stk. 1, litra e, om beskikkelse af forsvarer.
- § 752, stk. 2, om underretning af de sociale myndigheder ved afhøring af sigtede under 18 år.
- § 794, § 795 og § 797, stk. 2, nr. 2, om ransagning.
- § 801 om beslaglæggelse af sigtedes formue.
- Retsplejelovens 5. afsnit. Retsmidler mod trufne afgørelser.
- Retsplejelovens 6. afsnit. Regler om påtale af særlige myndigheder og om anke af visse private straffesager samt om forfølgning af borgerlige krav under straffesager (§ 991).

Retsplejerådet har i betænkningen side 85-93 og 105-107, hvortil henvises, gennemgået de ovennævnte bestemmelser og har på baggrund heraf stillet forslag om en række ændringer.

6. Statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet

Betænkning nr.1194/1990 om anklagemyndighedens struktur indeholder endvidere i kapitel 5 Retsplejerådets udførlige overvejelser om en adskillelse af efterforskningen og statsadvokatopgaverne i sager om særlig økonomisk kriminalitet.

Et flertal på 8 af rådets 9 medlemmer finder, at en særlig anklagemyndighed for sager vedrørende særlig økonomisk kriminalitet bør opretholdes. Flertallet kan endvidere ikke anbefale, at den bestående struktur ændres ved opsplitning af efterforskningsfunktionen og anklagevirksomheden.

Et medlem af rådet finder, at statsadvokaturen for særlig økonomisk kriminalitet i det hele bør nedlægges, således at efterforskningen overgår til politikredsene og anklagefunktionen til de regionale statsadvokater.

7. Politiets og anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende miljøkriminalitet, arbejdsmiljølovsovertrædelser og andre særlovssager

Retsplejerådet har endelig overvejet spørgsmålet om politiets og anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende miljøkriminalitet, arbejdsmiljølovsovertrædelser og andre særlovssager. Der henvises til betænkningens kapitel 6.

Retsplejerådets indgående overvejelser munder ud i, at rådet i enighed udtaler sig imod, at miljøstraffesager henlægges til en eller flere særlige statsadvokaturer.

Retsplejerådet foreslår i stedet, at der gennemføres en styrkelse af behandlingen af sager om miljøkriminalitet og arbejdsmiljølovsovertrædelser inden for den bestående organisatoriske opbygning af politiet og anklagemyndigheden. Rådet peger på følgende muligheder:

- Øget efteruddannelse og specialisering af politifolk og jurister.
- Øget juridisk medvirken og bistand under sagens efterforskning.
- Særligt uddannede politifolk i miljøsager i rigspolitichefens rejseafdeling.
- Øget forelæggelsespligt for de regionale statsadvokater.
- Mulighed for juridisk assistance fra de regionale statsadvokaturer til politikredsene i større sager.

På baggrund af Retsplejerådets forslag udarbejdede Justitsministeriet i løbet af 1990 i samarbejde med Miljøministeriet en 11-punkts plan vedrørende en hurtigere, styrket og mere effektiv behandling af miljøstraffesager. 11-punktsplanen er optrykt som bilag 2 til lovforslaget.

Denne 11-punkts plan dannede herefter grundlag for et samarbejde mellem Miljøministeriet, rigsadvokaten og Justitsministeriet om udarbejdelse af nye administrative regler på området.

Resultatet af dette samarbejde blev, at rigsadvokaten i juni 1991 udsendte nye retningslinier, der danner rammen for denne forbedrede behandling af straffesager inden for miljøretsområdet, jf. rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/1991.

8. Andre overvejelser

8.1. Nedbringelse af berammelsestiderne ved domstolene

Som nævnt i det indledende afsnit er formålet med lovforslaget at opnå en mere tidssvarende og hensigtsmæssig kompetencefordeling indenfor anklagemyndigheden og dermed en bedre udnyttelse af anklagemyndighedens ressourcer.

Justitsministeriet har i forbindelse hermed fundet det nødvendigt tillige at se på den ressourcemæssige situation ved domstolene bl.a. med henblik på at sikre, at den forventede effektivisering indenfor anklagemyndigheden ikke, for så vidt angår sagernes behandling, bremses af de lange berammelsestider ved domstolene.

Folketinget debatterede den 14. maj 1991 en forespørgsel om den ressourcemæssige situation ved bl.a. domstolene. Debatten mundede ud i vedtagelse af en motiveret dagsorden, der pålagde regeringen at forelægge Folketinget en plan, som indebærer, at berammelsestiderne ved domstolene nedsættes væsentligt.

Justitsministeriet har herefter sendt en redegørelse af 29. november 1991 til Folketinget vedrørende bl.a. berammelsestiderne ved domstolene.

Som det fremgår af redegørelsen, er det Justitsministeriets opfattelse, at de nuværende berammelsestider ved landsretterne, navnlig Vestre Landsret, er uacceptabelt lange.

Som et led i bestræbelserne på at nedbringe landsretternes berammelsestider har Justitsministeriet fundet det nødvendigt at søge landsretternes kapacitet øget gennem ændring af det lovmæssige grundlag for domstolenes virksomhed.

Med dette sigte har Justitsministeriet den 6. november 1991 fremsat forslag om en ændring af retsplejeloven, lovforslag nr. L 100, således at der bl.a.

indføres en udvidet adgang til at fremme behandlingen af straffesager i tiltaltes fravær. Der henvises til Folketingstidende, Folketingets forhandlinger 1991/1992, sp. 2191-2222.

Herudover fremhæves det i den ovennævnte redegørelse, at det som led i bestræbelserne på at nedbringe landsretternes berammelsestider vil være nærliggende at overveje reglerne om antallet af juridiske dommere i ankesager ved landsretterne, hvori domsmænd medvirker. Efter de gældende regler skal der i alle sager ved landsretten medvirke 3 landsdommere. En begrænsning af dommerantallet til 2 må antages at kunne skabe grundlag for en forøgelse af landsretternes kapacitet og dermed også for en tilsvarende nedsættelse af berammelsestiderne.

8.2. Tidligere overvejelser

Efter de gældende regler beklædes landsretten i ankede statsadvokatsager af 3 juridiske dommere og 3 domsmænd. Dette gælder, hvad enten sagen ved byretten har været behandlet under medvirken af domsmænd eller den er behandlet som tilståelsessag efter § 925. Der medvirker domsmænd, selv om anken alene angår strafudmålingsspørgsmålet.

I politisager medvirker domsmænd i anken i sager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd. Domsmænd medvirker endvidere i ankebehandlingen af politisager, der ikke i første instans er afgjort under medvirken af domsmænd, såfremt der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller såfremt sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Et mindretal i Retsplejerådet foreslog i betænkning nr. 825/1977 om retternes kompetence og arbejdsform i straffesager side 60 ff, at der gennemføres en regel, hvorefter landsretten i domsmandssager sammensættes af 2 landsdommere og 3 domsmænd, medmindre retsformanden undtagelsesvis bestemmer, at retten skal sættes med 3 landsdommere og 3 domsmænd. Forslaget havde til formål at opnå en rationalisering med henblik på at imødegå de stigende ventetider ved landsretterne. Flertallet i Retsplejerådet fandt dengang, at en nedsættelse af antallet af landsdommere fra 3 til 2 i domsmandssager ville betyde en forringelse af retssikkerheden, og at denne forringelse ikke ville stå i rimeligt forhold til den arbejdsmæssige besparelse, som man antog ville kunne opnås ved nedsættelsen.

I betænkning nr. 994/1983 om lægdommerordningen i straffesager m.v. overvejede Retsplejerådet på ny, hvorvidt der bør søges gennemført en nedsættelse af antallet af landsdommere fra 3 til 2 i doms-

mandssager i landsretterne. Som det fremgår af betænkningens side 58 ff, delte rådet sig ved vurderingen af dette spørgsmål i forskellige flertal og mindretal.

To af rådets medlemmer var af den opfattelse, at en regel, hvorefter alle domsmandssager – bortset fra enkelte sager af længere varighed – behandles af 2 landsdommere og 3 domsmænd ikke indebærer væsentlige retssikkerhedsmæssige betæneligheder. Disse medlemmer fandt det endvidere sandsynligt, at der ved gennemførelsen af en sådan regel vil kunne opnås en kapacitetsforøgelse ved landsretterne og dermed en nedsættelse af berammelsestiderne ved disse retter.

Tre af rådets medlemmer gav udtryk for, at der i hvert fald i de fleste sager ikke er væsentlige retssikkerhedsmæssige betæneligheder ved en nedsættelse af antallet af juridiske dommere i domsmandssager fra 3 til 2. På baggrund af nogle udtalelser fra landsretspræsidenterne om den arbejdsmæssige og administrative betydning af et sådant forslag fandt disse tre medlemmer ikke anledning til at foreslå en nedsættelse af antallet af landsdommere, der medvirker i den enkelte sag, men udtalte, at såfremt det måtte blive besluttet at gennemføre en nedsættelse af dommerantallet, bør det være den absolutte hovedregel, at der kun medvirker 2 juridiske dommere, således at 3 juridiske dommere alene deltager i sager af længere varighed.

Endelig var tre af rådets medlemmer af den opfattelse, at en nedsættelse af dommerantallet fra 3 til 2 vil betyde en betænkelig forringelse af retssikkerheden.

Med det formål at at opnå en mere hensigtsmæssig udnyttelse af landsretternes ressourcer og dermed bidrage til at nedbringe de lange berammelsestider, fremsatte justitsministeren den 22. februar 1984 et forslag til ændring af retsplejeloven, som bl.a. indeholdt forslag om, at det overlades til præsidenten for landsretten eller den han bemyndiger dertil, f. eks. retsformændene, at afgøre, hvorvidt der i de enkelte domsmandssager skal deltage 3 eller 2 juridiske dommere. Der henvises til Folketingstidende, Folketingets forhandlinger 1983/84, sp. 934, 1683, 6777 og 7084, tillæg A, sp. 1593, tillæg B, sp. 993 og tillæg C, sp. 547. På justitsministerens egen foranledning udgik denne del af lovforslaget dog under udvalgsbehandlingen.

8.3. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af afsnit 8.1., er der behov for at få iværksat foranstaltninger, der kan muliggøre en nedbringelse af berammelsestiderne ved domstolene.

Blandt de foranstaltninger, der kan komme på tale med dette sigte, vil det efter Justitsministeriets opfattelse være nærliggende på ny at overveje at nedsætte antallet af dommere i straffesager, der behandles i landsretten under medvirken af domsmænd.

En nedsættelse af antallet af dommere fra 3 til 2 i landsretternes domsmandssager vil efter Justitsministeriets opfattelse ikke give anledning til betæneligheder i det helt overvejende antal sager. Ved en sådan ordning bevares det kollegiale system i landsretten, således at mere end én juridisk dommer medvirker, og samtidig frigøres en landsdommer til andre opgaver. Afholdelse af forberedende retsmøder i civile sager, jf. retsplejelovens § 355, domsskrivning eller deltagelse i behandlingen af andre sager kan nævnes som naturlige opgaver for denne.

I det – mindre – antal sager, der frembyder principielle tvivlsspørgsmål eller i øvrigt er af særlig karakter, bør der være adgang til at sætte domsmandsretten med tre juridiske dommere.

Et sådant forslag vil samtidig indebære en styrkelse af det læge element i strafferetsplejen. Således vil lægdommerne udgøre flertallet i de domsmandssager, der behandles i landsretten, ligesom tilfældet er i nævningesager og byretssager, der behandles under medvirken af domsmænd. Denne styrkelse kan afspejles i afstemningsreglerne, hvis det forudsættes, at landsdommere og domsmænd fortsat skal have én stemme hver. En afstemningsregel med dette indhold indebærer, at domsmænd ved afgørelsen af skyldsspørgsmålet og strafudmålingen, ligesom i byretten, også stemmemæssigt bliver overtallige. Den nævnte afstemningsregel bør samtidig suppleres med den retssikkerhedsgaranti for den tiltalte, at domfældelse for et forhold ikke kan ske mod de juridiske dommers stemmer. En sådan ordning vil have samme karakter som den dobbeltgarantiordning, der findes i nævningesager.

Den nærmere udformning af et sådant forslag overvejes for tiden i Justitsministeriet med henblik på i løbet af kort tid at fremsætte forslag om nedsættelse af antallet af juridiske dommere i visse landsretssager.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget har som nævnt til formål at gennemføre en revision af anklagemyndighedens struktur med henblik på at opnå en mere tidssvarende og hensigtsmæssig kompetencefordeling inden for anklagemyndigheden og dermed en bedre udnyttelse af anklagemyndighedens ressourcer.

Især forslagene om at begrænse klageadgangen i overensstemmelse med et to-instansprincip og om at

omlægge påtalekompetencen vil indebære en vis arbejdsmæssig lettelse for anklagemyndigheden.

Denne lettelse skal imidlertid vurderes i lyset af, at langt de væsentligste opgaver for anklagemyndigheden opretholdes uændret. Særlig for så vidt angår statsadvokaturerne bemærkes eksempelvis, at den væsentlige del af statsadvokaturernes arbejde, som består i udførelse af anke- og nævningsager for landsretten, ikke vil blive berørt af lovforslaget. Endvidere vil den arbejdsmæssige lettelse fordele sig på et stort antal relativt små administrative enheder.

Ved vurderingen af de økonomiske og administrative konsekvenser af den foreslåede overførelse af påtalekompetence fra statsadvokaterne til politimestrene må det samtidig have for øje, at hovedsigtet med kompetenceomlægningen er at opnå den mest smidige og hensigtsmæssige udnyttelse af de pågældende embeders samlede juridiske sagkundskab. Dette sker med henblik på en enklere og hurtigere behandling af de mere ukomplicerede sagstyper samt for i større udstrækning at kunne udnytte den særlige sagkundskab, som statsadvokatembederne råder over, til en mere dybtgående behandling af mere vanskelige og atypiske sagstyper, herunder sager, der frembyder særlige retlige eller bevismæssige problemer. Endvidere vil statsadvokaturernes mere almene kontrol- og tilsynsvirksomhed med politikredsens arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling kunne – og skulle – udvides som følge af nyordningen.

Ændringerne i omfanget og karakteren af statsadvokaturernes arbejdsopgaver indebærer, at det vil være naturligt i et vist omfang at indskrænke det juridiske personale, der gør tjeneste i statsadvokaturerne. Forøgelsen i arbejdsopgaverne vedrørende vejledning og tilsyn over for politikredsene samt varretagelsen af de større og mere komplicerede straffesager indebærer imidlertid, at det samtidig må anses for ønskeligt, at det juridiske personale, der tilknyttes advokaturerne, bliver mere erfarent og tilknyttes advokaturerne i længere periode, end tilfældet er i dag.

En gennemførelse af forslaget om ændring af anklagemyndighedens struktur bør efter Justitsministeriets opfattelse derfor suppleres med, at der oprettes en ny assessorstilling ved hvert af de regionale statsadvokaturer. Endvidere bør embedernes personale-sammensætning overvejes i lyset af den nye struktur bl.a. med henblik på at sikre, at erfaringsgrundlaget inden for det juridiske personale tilpasses den nye struktur. Disse personalemæssige ændringer kan finansieres inden for de eksisterende bevillingsmæssige rammer.

I forbindelse med ændringerne af anklagemyndighedens struktur overvejer Justitsministeriet endvidere at foretage en mindre justering i fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater. Baggrunden herfor er, at den gældende fordeling af forretningerne bevirker en stor uensartethed i henseende til arbejdsmængden ved de enkelte embeder.

10. Hørte myndigheder m.v.

Retsplejerådets betænkning nr. 1194/1990 har været sendt til høring hos præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, Københavns Byret, retterne i Århus, Odense og Aalborg, rigsadvokaten, rigspolitichefen, Politidirektøren i København, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Politimestre i Danmark, Dommerfuldmægtigforeningen, Politifuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Dansk Politiforbund, Dansk Kriminalpolitiforening. Endvidere er Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening anmodet om en udtalelse om betænkningens kapitel 6 om politiets og anklagemyndighedens behandling af sager vedrørende miljøkriminalitet, arbejdsmiljølovsovertrædelser og andre særlovs-sager.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

I bilag 1 til lovforslaget er de foreslåede bestemmelser sammenholdt med de gældende regler.

Til § 1

Til nr. 1.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af det ændrede kriterium for, om sager skal behandles efter retsplejelovens kapitel 80 og 81, jf. nr. 18 og 21.

Til nr. 2.

Til § 95.

Bestemmelsen er i det væsentlige identisk med den nugældende § 99 om de offentlige anklagere. Dog er udtrykket »beskikket« erstattet med »antaget« for at præcisere, at adgang til at virke som offentlig anklager kan følge både af et ansættelsesforhold (vicestatsadvokater samt vicepolitimestre, politiadvokater, politiassessorer og politifuldmægtige) samt af en beskikkelse (statsadvokaternes medhjælpere og personer, der beskikkes til at virke som anklagere i konkrete sager). Bestemmelsen omfatter ikke politianklagere (polititjenestemænd), hvis adgang til at virke som anklagere følger af politimesterens

bemyndigelse i henhold til lovforslagets § 104, stk. 1, og ikke af ansættelsesforholdet.

Til § 96.

Bestemmelsen i *stk. 1* svarer med en sproglig modernisering til den gældende § 710 om de offentlige anklageres opgave. Udtrykket »forfølge« anvendes som et overbegreb for efterforskning, tiltale m.v. i straffesager og omfatter således hele området for de offentlige anklagers virksomhed.

Bestemmelsen i *stk. 2* om det såkaldte objektivitetsprincip svarer med sproglige ændringer til den gældende § 711. Reglen i § 711 om, at de offentlige anklagere er pligtige til at efterkomme de af retten i medfør af retsplejeloven givne pålæg, er udgået som overflødig.

Til § 97.

I den gældende § 713 om anklageres inhabilitet er der alene truffet bestemmelse om, at den offentlige anklager skal underrette sin foresatte om sin inhabilitet, hvorefter den foresatte skal træffe sådanne foranstaltninger, som findes nødvendige. Ifølge motiverne til bestemmelsen (1892-proceskommissionens Forslag til Lov om Domsmagts, den offentlige Anklagemyndigheds, Politimyndighedens samt Sagførervæsenets Ordning) overlades spørgsmålet til »de vedkommende foresattes Skøn, uden at disse ere bundne ved Inhabilitetsreglerne for Dommere«.

Ved forvaltningsloven, lov nr. 571 af 19. december 1985, blev der i kapitel 2 fastsat regler om inhabilitet for den, der virker inden for den offentlige forvaltning. Ifølge lovens § 34 opretholdes bestemmelser i andre love, som i videre omfang end bestemmelserne i kapitel 2 medfører inhabilitet.

Da bestemmelsen i § 713 levner et vidt skøn for den foresatte over, hvorvidt et forhold skal medføre, at en anklager ikke kan virke i sagen, må det antages, at forvaltningslovens regler, som er præceptive, gælder frem for reglen i retsplejelovens § 713.

Forvaltningsloven finder imidlertid, jf. lovens § 2, stk. 1, kun anvendelse i sager, hvor der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed. Ikke alle afgørelser, der kan træffes af anklagere som led i anklagevirksomhed, anses for afgørelser i forvaltningslovens forstand. Afgørelser, der indebærer en ændring af sigtedes eller tiltaltes materielle retsstilling, f.eks. afgørelser om påtaleopgivelse, tiltalefraval og afgørelse af en sag med bødeforlæg, såfremt dette vedtages, anses for afgørelser i forvaltningslovens forstand. Derimod anses en beslutning om tiltalerejsning ikke for en afgørelse efter forvaltningsloven, idet straffesagens afgørelse henhører un-

der domstolene, ligesom processuelle indgreb under en straffesags efterforskning, f.eks. anholdelse, telefonaflytning, beslaglæggelse, ransgning, ikke er omfattet af forvaltningslovens afgørelsesbegreb, hvad enten beslutningen skal forelægges for retten eller ej.

En væsentlig del af de afgørelser, der træffes af anklagere i forbindelse med anklagevirksomhed, er således ikke reguleret ved forvaltningslovens regler om inhabilitet. Her må retsplejelovens § 713 fortsat gælde.

Da der efter Justitsministeriets opfattelse bør gælde de samme inhabilitetsregler for alle dispositioner, der foretages af anklagere i forbindelse med forfølgningen af forbrydelser, foreslås det, at reglerne i forvaltningsloven også finder anvendelse, hvor der ikke foreligger afgørelser i forvaltningslovens forstand.

Til § 98.

Stk. 1 svarer, bortset fra sproglige ændringer, til den nugældende § 106, hvorefter anklagemyndigheden er underordnet justitsministeren. Det følger af justitsministerens overordningsforhold, at justitsministeren har adgang til at give de offentlige anklagere generelle og konkrete tjenestebefalinger, jf. bestemmelserne i *stk. 2 og 3*, som svarer til bestemmelserne i den nugældende § 712.

Bestemmelsen i *stk. 4* er ny og tilsigter sammen med bestemmelserne i § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2, at beskrive klageadgangen for afgørelser truffet af anklagemyndigheden. Det følger af bestemmelsen, at afgørelser, som træffes af rigsadvokaten som følge af klager over statsadvokaternes afgørelser eller sagsbehandling, ikke kan påklages til justitsministeren, jf. også bemærkningerne til § 99, stk. 3, nedenfor. Om baggrunden for forslaget om rekursbegrænsning inden for anklagemyndigheden, henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslaget pkt. 2 samt til bet. 1194/1990, s. 24-34.

Til § 99.

Bestemmelsen i den nugældende § 100, stk. 1, om, at rigsadvokaten beskikkes af kongen, foreslås at udgå som unødvendig. Det fremgår nu af lov nr. 173 af 28. april 1971 om kongelig udnævnelse og åremålsansættelse som ændret ved lov nr. 264 af 22. maj 1986, i hvilket omfang ansættelse af tjenestemænd skal se ved kongelig udnævnelse.

Forslagets *stk. 1 og 2* svarer i øvrigt til de nugældende bestemmelser i § 100, stk. 2, og § 714 om rigsadvokatens virke og beføjelser.

Stk. 3 er indsat som følge af forslaget om at beskære den nuværende almindelige adgang til at påklage

alle afgørelser truffet af politimestrene og statsadvokaterne vedrørende behandlingen af straffesager til både rigsadvokaten og justitsministeren.

Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag er herefter som udgangspunkt endelig, medmindre justitsministeren benytter sin adgang efter lovforslagets § 98, stk. 3, der svarer til den nugældende § 712, til at gribe ind i rigsadvokatens behandling af en konkret sag. Kun statsadvokaternes afgørelser som 1. instans vil kunne påklages til rigsadvokaten, idet adgangen til at påklage statsadvokaternes afgørelser i klagesager foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 101, stk. 2, 2. pkt.

Efter § 6, stk. 3, i loven om Folketingets Ombudsmand, kan klage over afgørelser, der kan ændres af højere administrativ myndighed, ikke indgives til ombudsmanden, forinden den højere myndighed har truffet afgørelse i sagen. Forslaget om at afskære adgangen til påklage til justitsministeren af rigsadvokatens afgørelser i klagesager medfører, at klager over rigsadvokatens afgørelser vil blive behandlet af Folketingets Ombudsmand, selv om klagen indgives til denne, uden at det forinden har været forsøgt at foranledige justitsministerens indgriben i sagen.

Afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans kan fortsat indbringes for justitsministeren, jf. lovforslagets § 98, stk. 4. Som 1. instansafgørelser anses også afgørelser truffet af rigsadvokaten som følge af en forelæggelse for en statsadvokat eller en politimester, selv om afgørelsen meddeles af politimesteren eller statsadvokaten. Som eksempel kan nævnes, at rigsadvokaten tiltræder en indstilling fra politimesteren og statsadvokaten om tiltalerejsning i en sag, hvor tiltale efter de for anklagemyndigheden gældende interne forelæggelsesregler forudsætter rigsadvokatens tiltræden. I disse tilfælde udfærdiges anklageskriftet af politimesteren eller statsadvokaten, men en klage over afgørelsen om tiltalerejsning må behandles efter reglerne om klage over afgørelser truffet af rigsadvokaten som 1. instans med den følge, at afgørelsen kan påklages til justitsministeren. Såfremt en foreskrevet forelæggelse for den overordnede myndighed er undladt, medfører dette, at afgørelsen kan påklages, som om forelæggelse var sket.

Om baggrunden for forslaget om rekursbegrænsning inden for anklagemyndigheden henvises til de almindelige bemærkninger til lovforslaget pkt. 2 samt til betænkning nr. 1194/1990, s. 24-34.

Til § 100.

Bestemmelsen i *stk. 1* afløser den nugældende § 101, stk. 1, om bistand til rigsadvokaten. For tiden er

der til bistand for rigsadvokaten udnævnt to statsadvokater ved Højesteret.

Reglen i forslaget *stk. 2* giver ligesom den nugældende § 101, stk. 2, adgang til for konkrete sager at bemyndige personer i eller uden for anklagemyndigheden til at møde som anklager for Højesteret i stedet for rigsadvokaten og statsadvokaterne ved Højesteret. Det foreslås, at reglen udvides til også at omfatte bemyndigelser til at møde for Den særlige Klageret, og at kompetencen til at meddele bemyndigelse overføres fra justitsministeren til rigsadvokaten.

Til § 101.

I *stk. 1* er det bestemt, at statsadvokaterne varetager udførelsen af straffesager for landsretterne, mens der i de nugældende bestemmelser i § 102, stk. 2, og § 716, stk. 1, tillige nævnes Sø- og Handelsretten og byretterne. Ændringen er en følge dels af forslaget om som hovedregel at tillægge politimestrene påtalekompetencen, jf. lovforslagets § 104 sammenholdt med § 686, og dels af det forhold, at statsadvokatsager ved byretterne – bortset fra helt særlige tilfælde – føres af politimestrene og deres medarbejdere ifølge bemyndigelse fra statsadvokaten.

Bestemmelsen i den nugældende § 716, stk. 1, om, at statsadvokaterne varetager det offentliges tarv ved påanke af byretternes domme i politisager, udgår som uønsket, idet der ved retsplejelovens § 962 er fastsat bestemmelser om statsadvokaternes anke af byretsdomme.

Reglen i *stk. 2, 1. pkt.*, indeholder en gengivelse af bestemmelsen om statsadvokaternes tilsyn med politimyndighederne i den nugældende § 716, stk. 1, sidste pkt., dog således at reglen også på dette punkt er bragt i overensstemmelse med forslaget om at afskaffe begrebet politisager og som udgangspunkt tillægge politimesteren tiltalekompetencen i straffesager. Bestemmelsen om, at statsadvokaterne behandler klager over afgørelser truffet af politimestrene vedrørende strafforfølgning, er indsat for i forbindelse med reglerne om rekursbegrænsning at beskrive klageadgangen for afgørelser truffet af anklagemyndigheden.

2. punktum i *stk. 2* er en følge af forslaget om indførelse af et to-instansprincip for rekursadgangen inden for anklagemyndigheden. Afgørelser truffet af politimestrene i forbindelse med behandlingen af straffesager kan påklages til statsadvokaterne, hvis afgørelser må betragtes som endelige. Adgangen for rigsadvokaten og justitsministeren til i medfør af reglerne i lovforslagets §§ 99, stk. 2, og 98, stk. 3, at gribe ind i konkrete sager kan dog medføre, at en afgørelse truffet af en statsadvokat tages op til fornyet behand-

ling af rigsadvokaten eller justitsministeren. Som anført under bemærkningerne til lovforslagets § 99, stk. 3, må afgørelser, der fremtræder som truffet af f.eks. en politimester, men som reelt er truffet af f.eks. rigsadvokaten, behandles efter reglerne om adgang til påklage af den højere myndigheds afgørelse. Det samme gælder, hvor en foreskrevet forelæggelse fejlagtigt ikke er sket. Det forekommer i praksis, at statsadvokaterne tilbagesender en af politimesteren forelagt sag efter gennemsyn, men uden nærmere oplysning om statsadvokatens stilling til sagen. Statsadvokaten må i disse tilfælde anses for at have tiltrådt politimesterens indstilling vedrørende sagen med den følge, at en eventuel klage over afgørelsen må behandles efter reglerne om klage over afgørelser truffet af statsadvokaterne som 1. instans. Dette udelukker ikke, at statsadvokaten i første omgang kan tage stilling til klagen. Fastholdes afgørelsen, skal klageren vejledes om, at afgørelsen kan indbringes for rigsadvokaten.

Endelig præciseres i 3. pkt. i overensstemmelse med overordningsforholdet, at statsadvokaterne – inden for de rammer, der er fastlagt af justitsministeren og rigsadvokaten – kan give politimestrene generelle og konkrete pålæg, herunder om forelæggelsespligt.

Bestemmelsen i den nugældende § 716, stk. 3, om forelæggelse af »tvivlsomme eller særdeles vigtige spørgsmål« for rigsadvokaten er ikke medtaget i lovforslaget, idet forelæggelsesregler fortsat bør fastsættes ved administrative forskrifter svarende til bl.a. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. juni 1984 om forelæggelse m.v. for statsadvokaterne samt rigsadvokatens meddelelser.

Th § 102

Bestemmelsen er en følge af forslaget om at fastsætte en almindelig frist for adgangen til klage, jf. om baggrunden herfor lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.3.

Det foreslås, at fristen for klage over afgørelser fastsættes til 4 uger. Bestemmelsen gælder kun, hvor en afgørelse er truffet, men ikke for klager f.eks. over at der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Ved brevforsendelse må afgørelsen antages at være kommet frem den første postudbringelsesdag efter afsendelsen, medmindre klageren sandsynliggør, at meddelelsen er kommet frem senere. Klagen skal være kommet frem til myndigheden inden fristens udløb.

Klagefristen er ikke absolut, idet klager, der fremkommer efter udløbet af 4 ugers-fristen, skal be-

handles, hvis klagemyndigheden skønner, at fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis afgørelsen vel er meddelt klageren, men denne på grund af bortrejse, sygdom eller lignende har været forhindret i at indgive klagen rettidigt.

Det bemærkes, at en kortere klagefrist end 4 uger kan følge af lovforslagets § 724, stk. 2, om nye regler om påtalen, der svarer til den nugældende § 749, stk. 3, 2. pkt. Efter bestemmelsen kan forfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede myndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra den dag, da afgørelsen er truffet, medmindre sigtedes forhold har medført, at rettidig forkyndelse ikke har kunnet ske, eller betingelserne for genoptagelse, jf. § 975, er til stede.

På grund af forslaget om, at afgørelser kun skal kunne påklages til den nærmeste overordnede myndighed (to-instansprincippet), vil det formentlig kun sjældent forekomme, at to måneders-fristen udløber på et tidligere tidspunkt end klagefristen på 4 uger, idet meddelelse om afgørelsen normalt afsendes samtidig til den sigtede og sagens øvrige parter. I disse tilfælde bør klagevejledningen indeholde udtrykkelig oplysning om den kortere klagefrist.

Endvidere bemærkes, at en overskridelse af klagefristen ikke berører den overordnede myndigheds adgang til at omgøre den underordnede myndigheds afgørelse i medfør af bestemmelserne i lovforslagets § 98, stk. 3, § 99, stk. 2, 2. pkt., og § 101, stk. 2, 3. pkt.

Reglerne i § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2, samt § 102 vedrørende klageadgang indeholder ikke bestemmelser, som fastlægger kredsen af klageberettede. Dette må afgøres efter de almindelige forvaltningsretlige regler. Med hensyn til påtaleopgivelse og tiltalefralfald er der fastsat bestemmelser om underretning og klageadgang i § 724, stk. 1.

Th § 103

Stk. 1 svarer til de nugældende bestemmelser i § 102, stk. 1 og 3 om antallet af statsadvokater og fordelingen af forretningerne mellem disse, bortset fra, at reglerne om, at justitsministeren bestemmer stedet for statsadvokaternes embedskontor og meddeler midlertidig beskikkelse ved embedsledighed og forfald, er udgået som unødvendige.

Stk. 2 svarer til den nugældende bestemmelse i § 103, stk. 1, sidste pkt., om justitsministerens kompetence til at beskikke medhjælpere for statsadvokaten.

Bestemmelsen i stk. 3 erstatter den gældende § 102, stk. 4, om bemyndigelse til i en enkelt sag at

F. t. l. vedr. retsplejeloven m.m.

møde i landsretten for statsadvokaten og tænkes som hidtil anvendt ved antagelse af f.eks. advokater til at udføre tiltalen i landsretten med hensyn til en enkelt sag. Kompetencen hertil foreslås flyttet fra justitsministeren til rigsadvokaten. Bemyndigelse efter stk. 3 forudsættes som hidtil meddelt efter forhandling med statsadvokaten. I den nugældende § 103, stk. 1, er der indsat en bestemmelse, som giver rigsadvokaten adgang til at bemyndige politimestre og politiadvokater til at udføre tiltalen for landsretten i enkelte sager. Politimestre, politiadvokater og deres juridiske medarbejdere anses for omfattet af udtrykket »andre« i forslagens § 103, stk. 3.

Stk. 4 svarer til den nugældende § 716, stk. 2, for så vidt angår rigsadvokatens adgang til at fravige den af justitsministeren fastsatte fordeling af forretningerne mellem statsadvokaterne i en konkret sag. Som noget nyt foreslås, at rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat at overtage behandlingen af flere sager. Der henvises til bemærkningerne til § 104, stk. 3. Bestemmelsen om, at rigsadvokaten – efter forslaget statsadvokaten – kan pålægge en politimester at overtage en eller flere af en anden politimesters sager, er af systematiske grunde flyttet til udkastets § 104, stk. 3.

Til § 104.

Bestemmelsen i § 104, *stk. 1*, er ny. Reglen er medtaget for at opnå en udtømmende beskrivelse af de enkelte myndigheder inden for den samlede anklagemyndighed og disses funktioner. Herunder hører også en beskrivelse af den del af politimestrenes arbejdsopgaver, der vedrører behandling af straffesager. Bestemmelsen er som lovforslagets § 101, stk. 1, udformet under hensyntagen til, at det i praksis er politimestrene, der fører statsadvokatsager ved byretten. Såfremt statsadvokaten finder anledning til at føre en sag for byretten, f.eks. på grund af sagens art (eksempelvis straffesager mod ansatte i politiet), kan statsadvokaten i kraft af sin overordnede stilling fortsat træffe bestemmelse om selv eller ved en fuldmægtig at møde i sagen.

I bestemmelsen nævnes endvidere de, der er antaget til bistand for politimestrene ved udførelsen af straffesager for byretterne og Sø- og Handelsretten. Dette led i bestemmelsen omfatter vicepolitimestre, politiadvokater, politiassessorer og politifuldmægtige, hvis adgang til at virke som offentlige anklagere følger af ansættelsesforholdet. Som »andre ansatte« anses først og fremmest polititjenestemænd, der af politimestrene udpeges til at virke som anklagere i straffesager ved byretterne. Hjemmel til at lade polititjenestemænd fungere som anklagere findes i den

nugældende § 103, stk. 2, 3. pkt., hvorefter der er adgang til at beskikke »fuldmægtige« hos politimestrene og politiadvokaterne som anklagere ved byretterne og Sø- og Handelsretten, selv om betingelserne i § 104, stk. 3, om eksamen og forudgående virksomhed ikke er opfyldt.

Efter den gældende § 103, stk. 2, 1. pkt., skal anklagere ved byretterne og Sø- og Handelsretten beskikkes af rigsadvokaten. Dette sker ikke længere i praksis, og bestemmelsen foreslås derfor ophævet.

Adgangen til efter forslagens § 104, *stk. 2*, at bemyndige personer, der ikke er ansat i anklagemyndigheden eller politiet til at virke som anklagere, svarer til den nugældende regel i § 103, stk. 3, og forudsættes som hidtil anvendt efter forhandling med politimesteren og statsadvokaten.

Reglen i *stk. 3* svarer i princippet til den nugældende § 716, stk. 2, der giver rigsadvokaten – efter forslaget statsadvokaten – mulighed for at pålægge en politimester at behandle en sag, der ellers ville henhøre under en anden politimester. Det foreslås endvidere, at statsadvokaten skal kunne pålægge en politimester at overtage behandlingen af flere sager. Dette vil – som hidtil – navnlig kunne komme på tale for så vidt angår bestemte typer af sager. Baggrunden herfor er bl.a., at der af efterforskningsmæssige grunde kan være behov for, at én politikreds efterforsker kriminelle aktiviteter, der omfatter flere kredse. I sådanne tilfælde kan det være praktisk, at sagerne afsluttes af den samme politimester.

Til § 105.

I retsplejelovens § 104, stk. 1, bestemmes det, at kun uberygtede, vederhæftige mænd kan beskikkes til eller handle som offentlige anklagere.

Efter den gældende bestemmelse i § 104, stk. 2, skal den, der beskikkes som rigsadvokat eller statsadvokat eller bemyndiges til at optræde for Højesteret eller landsretten i en enkelt sag være myndig og opfylde de for dommere i § 42, stk. 3, fastsatte eksamensbetingelser, dvs. have bestået juridisk kandidateksamen. Endvidere skal den pågældende i reglen have været i virksomhed som fastansat i 3 år i nærmere opregnede stillinger. Efter § 103, stk. 1, kan disse betingelser dog fraviges ved beskikkelse af en politimester eller politiadvokat til at møde i en enkelt sag for landsretten.

Kravet om forudgående virksomhed er, jf. formuleringen »i reglen«, alene af vejledende karakter, og der vil selvsagt herudover – som hidtil – ved udnævnelse af rigsadvokat og statsadvokater blive lagt vægt på yderligere kvalifikationer.

I den gældende § 104, stk. 3, opstilles kravene for beskikkelse til medhjælper for en statsadvokat eller anklager ved Sø- og Handelsretten og byretterne samt for bemyndigelse til i en enkelt sag at møde i Sø- og Handelsretten eller byretterne. Her stilles samme krav med hensyn til eksamen og forudgående virksomhed som for at opnå beskikkelse som advokat, jf. retsplejelovens § 119, dvs. juridisk kandidat-eksamen og 3 års nærmere beskrevet praktisk juridisk virksomhed.

I den gældende § 103, stk. 2, 3. pkt., bestemmes det, at der kan meddeles politimesteren og hans fuldmægtig (i København politiadvokaterne og disses fuldmægtige) beskikkelse til at møde for byretterne og Sø- og Handelsretten, selv om betingelserne i § 104, stk. 3, ikke er opfyldt.

Som nævnt ovenfor under bemærkningerne til lovforslagets § 104, stk. 1, foretages der i praksis ikke længere formel beskikkelse af politimestrenes juridiske medarbejder og politianklagere. Betingelserne for ansættelse som politimester, politiadvokat og politifuldmægtig fremgår af retsplejelovens § 113, stk. 1-3, hvorefter det bl.a. kræves, at de pågældende skal have bestået juridisk kandidateksamen. Betingelserne i § 104, stk. 3, for beskikkelse som medhjælper for en statsadvokat kræves fortsat opfyldt i praksis, ligesom formel beskikkelse finder sted.

Bestemmelsen i *stk. 1* svarer med en sproglig modernisering til bestemmelsen i retsplejelovens § 104, stk. 2.

I *stk. 2* opretholdes de i retsplejelovens § 104, stk. 3, fastsatte betingelser for at blive beskikket som medhjælper for en statsadvokat og modtage bemyndigelse til at virke som anklager ved byretten eller Sø- og Handelsretten i en enkelt sag.

De i retsplejelovens § 104, stk. 3, fastsatte krav til de faste anklagere ved byretterne og Sø- og Handelsretten kan som beskrevet ovenfor fraviges efter § 103, stk. 2, 3. pkt., og bliver det i praksis altid for nyansatte kandidater med hensyn til forudgående virksomhed.

Under hensyn hertil samt til, at § 113 stiller krav om juridisk embedseksamen for ansættelse som politifuldmægtig, findes der ikke behov for i dette kapitel at medtage regler om kravene til de faste juridiske anklagere ved byretterne og Sø- og Handelsretten.

Til politianklagere foreslås som hidtil ingen krav i lovteksten med hensyn til eksamen og forudgående virksomhed.

Bestemmelsen i lovforslagets *stk. 3* svarer til den gældende regel i retsplejelovens § 104, stk. 4, 1. pkt. Bestemmelsen i § 104, stk. 4, 2. pkt., om, at der ikke ydes forbrugerombudsmanden særskilt vederlag for at virke som anklager i sager vedrørende lov om

markedsføring, foreslås ophævet, idet der ikke findes behov for, at reglen opretholdes i retsplejeloven. Der tilsigtes ikke herved nogen ændring af den gældende retstilstand.

Lovforslaget medtager ikke den gældende § 104, stk. 1, som stiller krav til de offentlige anklagere om uberygtethed og vederhæftighed. Sådanne krav følger af forholdets natur og er derfor overflødige. Det samme gør sig gældende for det i § 104, stk. 2, fastsatte krav om myndighed, der heller ikke er medtaget i lovforslaget.

Til § 106

Bestemmelsen erstatter med redaktionelle ændringer den nugældende § 105 om advokaters adgang til at virke som anklagere.

Til § 107

Denne bestemmelse ændrer den nugældende § 107, således at den alene vedrører fastsættelse af vederlag til personer, der er bemyndiget til at optræde i en enkelt sag.

Personer, der er antaget som medhjælpere for en statsadvokat, eksempelvis advokater, modtager et fast årligt vederlag af det offentlige, og tillægges således ikke vederlag for udførelsen af den enkelte sag. Vederlaget betales af det offentlige.

Til nr. 3.

Overskriften til *kapitel 62* foreslås ændret til »saglig kompetence« for at opnå overensstemmelse med overskriften til lovens kapitel 21 om retternes saglige kompetence i borgerlige sager.

En række af bestemmelserne i kapitel 62 foreslås ændret, fordi kriterierne for domsmænds medvirken, som i vidt omfang beror på, om sagen påtales af politimesteren eller statsadvokaterne, må ændres som en følge af forslaget om en ændret fordeling af påtalekompetencen mellem politimestrene og statsadvokaterne. Endvidere er flere af bestemmelserne i kapitlet utidssvarende, hvorfor kapitlet foreslås omskrevet, således at der opnås en mere systematisk fremstilling af reglerne om retternes kompetence.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 686 er ikke medtaget i lovforslaget. Reglen i 1. pkt. om, at enkeltstående retshandlinger foretages ved byretten eller Sø- og Handelsretten, må anses som overflødig, idet byretternes kompetence følger af deres stilling som 1. instans i strafferetsplejen. Først når en straffesag er overgået til behandling ved landsretten – som nævningesag eller ankesag – henhører det under landsretten at træffe afgørelse om varetægtsfængsling osv.

Bestemmelserne i § 686, 2. og 3. pkt., om undersøgelsesdommere, når en sag behandles ved landsret eller Højesteret, har mistet deres betydning i praksis.

Endvidere er reglen i § 689 ikke medtaget i lovforslaget. Efter denne bestemmelse skal der ved anvendelse af reglen i § 687 om nævningesager ikke tages hensyn til den strafnedsættelse, som kan finde sted ved forsøg og medvirken. § 687 blev ændret ved lov nr. 298 af 6. juni 1984, således at det afgørende for, om straffesager skal behandles ved nævningeting, blev den konkrete straf og ikke som tidligere den påtalte forbrydelses strafferamme. § 689 er herefter uden betydning ved afgørelsen af, om en sag skal undergives nævningebehandling.

Til § 686

Af *stk. 1* fremgår det, at straffesager som udgangspunkt behandles i 1. instans ved byretterne (eller Sø- og Handelsretten).

Bestemmelserne i *stk. 2 og 3* afløser de gældende bestemmelser i § 688, stk. 2 og 3.

Efter retsplejelovens § 688, stk. 2, nr. 1, jf. stk. 3, nr. 1, skal der som hovedregel medvirke domsmænd i alle statsadvokatsager, der ikke kan fremmes som tilståelsessager i medfør af § 925. Der medvirker derimod normalt ikke domsmænd i politisager, selv om tiltalte nægter sig skyldig, medmindre anklagemyndigheden nedlægger påstand om frihedsstraf, jf. § 688, stk. 2. Domsmænd medvirker dog også i bødesager, såfremt sagen skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Særlig indgribende betydning for tiltalte anses ifølge betænkning nr. 994/1983 at foreligge bl.a. i sager, hvor der nedlægges påstand om frakendelse af rettigheder af erhvervsmæssig betydning.

I konsekvens af forslaget om generelt at ophæve sondringen mellem statsadvokatsager og politisager som kriterium for procesmåde, m.v. foreslås bestemmelserne om domsmænds medvirken ved byretterne affattet således, at der normalt ikke medvirker domsmænd i bødesager. Domsmænd kan dog efter rettens bestemmelse medvirke i bødesager, der skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Denne afgrænsning svarer til den nugældende afgrænsning for domsmænds medvirken i politisager, og det er hensigten med forslaget, at domsmænd skal medvirke ved behandlingen af bødesager i samme omfang som hidtil.

I de nuværende statsadvokatsager, hvor der i praksis ofte alene rejses spørgsmål om bøde, f.eks. ved overtrædelse af straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab og § 266 b om racediskrimination m.v., vil domsmænd således skulle medvirke i sagernes be-

handling som følge af den indgribende betydning for tiltalte eller – og navnlig – den særlige offentlige interesse.

Også i sager, hvor der ikke er spørgsmål om bøde eller frihedsstraf, må det afgøres efter sagens betydning for tiltalte eller det offentlige, om domsmænd skal medvirke. Er der spørgsmål om foranstaltninger efter straffelovens §§ 68-70 eller § 73, skal domsmænd således medvirke i det omfang, sagerne ikke er nævningesager, jf. lovforslagets § 687, stk. 2, nr. 2, og stk. 3, nr. 2, idet sådanne sager altid må anses at være af særlig indgribende betydning for tiltalte.

Ligeledes bør domsmænd f.eks. medvirke ved behandlingen af sager om ophævelse af en forening.

Derimod følger det af retsplejelovens § 684, stk. 2, at sager om afslag på særlig offentlig autorisation eller godkendelse som følge af strafbart forhold ved indbringelse for retten skal behandles uden medvirken af domsmænd.

Er der alene spørgsmål om konfiskation, bør domsmænd medvirke afhængig af om konfiskationskravet er af særlig betydning for den tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Der bør herved tages hensyn bl.a. til genstandens art og værdi. Der bør imidlertid også lægges vægt på, om den til grund for konfiskationskravet liggende lovovertrædelse skulle behandles under medvirken af domsmænd.

Bestemmelsen om medvirken af domsmænd som følge af sagens særlig indgribende betydning eller særlig offentlig interesse får herved et væsentligt videre anvendelsesområde end efter de nugældende regler, som alene omfatter politisager, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde. Det tilsigtes herved, at domsmænd medvirker i samme omfang som efter gældende ret.

Hvis der træffes bestemmelse om, at sagen skal behandles under medvirken af domsmænd, skal den tiltalte have beskikket en forsvarer, jf. retsplejelovens § 731, stk. 1, litra d.

De gældende bestemmelser i § 688, stk. 3, nr. 2 og 3, om domsmænds medvirken i færdselsager og sager om udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 2, er ikke medtaget i § 686, idet særreglerne om medvirken af domsmænd i færdselsager og sager efter udlændingeloven, foreslås overført til henholdsvis færdselsloven og udlændingeloven. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1, og § 4 samt bemærkningerne hertil.

I *stk. 4* henvises til, at andre love kan indeholde bestemmelser om medvirken af domsmænd. Dette gælder færdselsloven og udlændingeloven, jf. lovforslagets § 3, nr. 1, og § 4.

Til § 687

Bestemmelsen er identisk med den gældende bestemmelse i § 687, der fastlægger, hvilke sager landsretterne behandler i første instans under medvirken af nævninger.

Til § 688

Bestemmelsen er, bortset fra en ændring af bestemmelsens 2. pkt., identisk med den gældende regel i § 690 om valg af procesmåde i straffesager, der omfatter flere lovovertrædelser. Som følge af forslaget om at overføre bestemmelserne om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 og § 117, stk. 5, og udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 2, til de pågældende love, foreslås bestemmelsen i 2. pkt. ændret, således at det fremgår, at der ved siden af reglerne i § 686 er bestemmelser om domsmænds medvirken i andre love.

Til § 689

Bestemmelsen afløser den gældende bestemmelse i § 692 om landsretternes behandling af anke- og kæresager og om domsmænds medvirken heri.

Stk. 1 svarer til den gældende § 692, stk. 1.

Stk. 2 og 3 fastsætter kriterierne for domsmænds medvirken ved landsretternes behandling af ankesager.

Efter de gældende regler medvirker domsmænd i sager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd. Domsmænd medvirker endvidere i ankebehandlingen af statsadvokatsager, der i byretten er fremmet til dom som tilståelsessager i medfør af § 925. Domsmænd medvirker endelig i ankebehandlingen af politisager, der ikke i første instans er afgjort under medvirken af domsmænd, efter samme kriterier (højere straf end bøde, særlig indgribende betydning for tiltalte eller særlig offentlig interesse) som i den gældende § 688, stk. 2, nr. 2 (lovforslagets § 686, stk. 2). Dette har navnlig betydning i sager, der i første instans er afgjort uden medvirken af domsmænd, fordi sagen er fremmet til dom efter § 935, stk. 1, som tilståelsessag, da disse sager generelt er undtaget fra kravet om medvirken af domsmænd.

Stk. 2, nr. 1 og 2, svarer til de gældende regler i § 692, stk. 2, nr. 1, og § 692, stk. 3. Om domsmænds medvirken i de i stk. 2, nr. 2, nævnte sager, som skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, henvises til bemærkningerne ovenfor til § 686, stk. 2. Domsmænds medvirken i disse tilfælde vil dog som hovedregel følge allerede af § 689, stk. 2, nr. 1.

Med hensyn til § 925-sager foreslås det, at den gældende bestemmelse i § 692, stk. 2, nr. 2, om, at domsmænd altid skal medvirke ved ankebehandlingen, ophæves. Bestemmelsen vil som følge af forslaget om, at kun sager, hvori der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, kan behandles efter § 925, miste sin betydning i praksis.

De gældende bestemmelser i § 692, stk. 4, nr. 1 og 2, er ikke medtaget i lovudkastet, idet det foreslås, at disse bestemmelser overføres til færdselsloven og udlændingeloven. Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1 og § 4.

Endvidere foreslås den gældende regel i § 692, stk. 3, 2. pkt., om kære af landsrettens afgørelser om domsmænds medvirken flyttet til forslaget § 691, stk. 2.

Til § 690

Bestemmelsen afløser den gældende regel i § 693 om Højesterets behandling af anke- og kæresager inden for strafferetsplejen.

Som det fremgår af retsplejelovens § 967 og § 968, stk. 3, er Højesteret anke- og kæreinstans for afgørelser truffet af Sø- og Handelsretten, og det foreslås, at dette også fremgår af bestemmelsen om Højesterets saglige kompetence, der idag kun nævner afgørelser truffet af landsretterne.

Bestemmelsen i den gældende § 693 om handlinger foretaget af en landsdommer som undersøgelsesdommer er ligesom den gældende bestemmelse om undersøgelsesdommere i § 686, 2. og 3. pkt., ikke medtaget i lovforslaget, idet bestemmelsen har mistet sin betydning i praksis.

Til § 691.

Bestemmelsen i *stk. 1* er bortset fra en sproglig modernisering identisk med den gældende regel i § 691, stk. 1.

Den ændrede placering i forhold til de øvrige regler i kapitel 62 skyldes, at også Højesteret ex officio må prøve om en sag hører under dens kompetence.

Stk. 2 svarer til de gældende regler i § 692, stk. 2, 2. pkt., og § 691, stk. 2, om kære af afgørelser, der afslår nævningebehandling eller domsmænds medvirken.

Bestemmelsen er en undtagelse fra den almindelige regel i § 968, stk. 2, om, at kendelser, der afgives under forberedelse af domsforhandlingen, ikke kan kæres, når kendelsen indebærer sagens fremme ved den pågældende ret.

Bestemmelsen gælder også for afgørelser i medfør af færdselslovens og udlændingelovens regler om domsmænds medvirken, jf. lovforslagets § 3, nr. 1, og § 4.

Til nr. 4.

Adgangen til efter § 698, stk. 1, nr. 2, at anlægge en straffesag ved tiltaltes hjemting frem for ved gerningsstedets værning, jf. § 696, er efter den gældende bestemmelse knyttet til, at politimesteren har påtalekompetencen. Denne bestemmelse foreslås afløst af et afgrænsningskriterium svarende til det i øvrigt foreslåede afgrænsningskriterium for, hvilke sager der skal behandles efter retsplejelovens kapitel 80, og hvilke der kan behandles efter de forenklede procesmåder i kapitel 81. Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 5.2. og nedenfor til nr. 18 og 21.

Til nr. 5.

Retsplejelovens kapitel 64 foreslås ophævet, idet bestemmelserne i kapitlet i det omfang, de efter Justitsministeriets opfattelse fortsat bør opretholdes, er indsat i forslaget til nyt kapitel 10 i retsplejeloven. Der henvises til bemærkningerne til nr. 2.

Til nr. 6.

Den foreslåede affattelse af kapitel 65 indeholder nye regler om fordelingen af påtalekompetencen mellem statsadvokater og politimestre, jf. bestemmelsen i lovforslagets § 719. Endvidere fremsættes forslag til ændring eller ophævelse af de øvrige bestemmelser i kapitel 65, herunder reglerne om offentlige myndigheders adgang til påtale, betinget offentlig påtale, privat påtale samt påtaleundladelse m.v.

De foreslåede bestemmelser om påtaleopgivelse og tiltalefrafald svarer i det væsentligste til de nugældende bestemmelser i retsplejelovens § 723 og § 723 a samt til dels § 749. Den ændrede udformning tilsiger en bedre systematik for reglerne samt fastlæggelse af mere klare kompetenceregler også for politimesterens adgang til at opgive påtale og frafalde tiltale. Endvidere har Justitsministeriet i overensstemmelse med Retsplejerådets anbefaling anvendt en mere konsekvent sprogbrug for påtaleundladelser end de gældende regler i retsplejeloven. Således anvendes begrebet *påtaleopgivelse* for de tilfælde, hvor tiltalerejsning opgives som følge af, at en sigtelse må anses for grundløs, eller sagen af andre grunde, f.eks. manglende beviser, ikke kan gennemføres til domfældelse, og *tiltalefrafald* for de tilfælde, hvor tiltale undlades på trods af, at sagen ville kunne gennemføres til domfældelse.

Kapitlet er opbygget således, at der gives særskilte bestemmelser om henholdsvis påtaleopgivelse i § 721 og tiltalefrafald i §§ 722 og 723. Dernæst følger

en bestemmelse om omgørelse og genoptagelse i § 724.

Reglerne i §§ 725-727 er en omskrivning af de gældende regler om påtale i straffesager, der er undergivet betinget offentlig påtale og privat påtale, mens lovforslagets § 728 omhandler påtaleopgivelse efter domsforhandlingens begyndelse.

Til § 718

Stk. 1 er bortset fra en sproglig ændring identisk med den gældende regel i § 718.

Bestemmelsen i den gældende § 719, stk. 1, om, at påtalen tilkommer statsadvokaten, politimesteren, særlige forvaltningsmyndigheder og private, er ikke medtaget i lovforslaget, idet den må anses for overflødig som følge af bestemmelserne i §§ 719 og 720. Særlige forvaltningsmyndigheder nævnes ikke som påtaleberettigede, idet en række særlovsbestemmelser, som tillagde visse ministre og styrelser beføjelse til at træffe afgørelse om tiltalerejsning, blev ophævet i 1965. Endvidere benyttes særmyndighedernes adgang til efter § 724 at påtale særlovsovertrædelser ikke, og Justitsministeriet har således heller ikke medtaget denne bestemmelse i lovforslaget.

Til § 719

Bestemmelsen indebærer en helt ny fordeling af påtalekompetencen mellem politimestrene og statsadvokaterne.

Om overvejelserne og de generelle kriterier for kompetenceafgrænsningen mellem statsadvokater og politimestre henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 3 og til betænkning nr. 1194/1990, kapitel 3, afsnit 4.2 og 4.3.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør statsadvokaten således som udgangspunkt rejse tiltale i sager, der som første instanssager eller ankesager skal behandles ved landsretterne, mens politimesteren bør rejse tiltale i sager, der i første instans skal behandles ved byretterne. Der kan imidlertid ud fra forskellige hensyn være grund til at fravige dette afgrænsningskriterium. Man har herved lagt vægt på, om en byretssag vedrører særligt betydende samfundsinteresser, navnlig sager, der berører grundlovens frihedsrettigheder og forholdet til de øverste statsorganer. Endvidere lægges der bl.a. vægt på, om sagen kan rejse spørgsmål om politimesterens habilitet. Endelig bør strafferammen for den enkelte forseelse fortsat tillægges en vis betydning (et grovhedskriterium).

På grundlag af disse overvejelser foreslås det i *stk. 1*, at kompetencen til påtale – i modsætning til gældende ret – som udgangspunkt tilkommer politimesteren, mens statsadvokaten påtaler de sager, som i

overensstemmelse med ovennævnte retningslinier, bør være undergivet dennes påtalekompetence.

Herefter påtaler statsadvokaten efter *stk. 2, nr. 1*, sager, der skal behandles ved landsretterne i første instans (nævningesager) eller som ankesager, jf. lovforslagets § 687 og § 689. Denne angivelse af påtalekompetencen har naturlig sammenhæng med, at det er statsadvokaten, der repræsenterer anklagemyndigheden i landsretten.

Statsadvokaten påtaler endvidere efter *stk. 2, nr. 2*, en række opregnede overtrædelser af straffeloven, uanset om sagerne skal behandles i byretten, og det er politimesteren, der giver møde i sagen.

Efter *stk. 3* foreslås påtalekompetencen herudover reguleret i administrative bestemmelser, således at påtalekompetencen for nærmere opregnede lovovertrædelser eller typetilfælde undtagelsesvis kan henlægges til statsadvokaten. Dette vil f.eks. være hensigtsmæssigt med hensyn til overtrædelse af straffelovens §§ 119 og 121 begået over for politifolk, hvor der kan rejses spørgsmål om politimesterens inhabilitet ved afgørelsen af tiltale spørgsmål. I øvrigt kan det i medfør af bestemmelsen pålægges politimesteren at forelægge opregnede lovovertrædelser, som påtales af politimesteren, f.eks. atypiske og sjældent forekommende sager, for statsadvokaten forinden tiltalerejsning eller forinden acquiescens (jf. de gældende forelæggelsesregler i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. juni 1984).

Ved denne udformning af § 719 tilsigtes indført en fleksibel ordning, som også vil gøre det muligt at henlægge påtalen til statsadvokaten i en overgangsperiode, f.eks. for i forbindelse med ny lovgivning at sikre en ensartet tiltalepraksis.

I særlovgivningen findes der en række bestemmelser, hvorefter sager om overtrædelse af loven behandles som politisager, uanset at strafferammen er højere end bøde eller hæfte. Da den foreslåede regel i § 719, stk. 1, medfører, at politimesteren påtaler også sådanne sager, kan disse bestemmelser ophæves. I det omfang, påtalekompetencen ved anden lovgivning er tillagt andre myndigheder inden for anklagemyndigheden end politimesteren, må reglerne herom ophæves, således at det ved bekendtgørelse fastsættes, hvilken myndighed der har påtalekompetencen. Dette gælder f.eks. for straffelovens § 11, jf. lovforslagets § 2, nr. 2, medieansvarslovens § 28 og lægelovens § 18, stk. 2.

Justitsministerens, rigsadvokatens og statsadvokatens adgang til i medfør af deres overordnede stilling at gribe ind i konkrete sager, jf. lovforslagets nr. 2, §§ 98, stk. 3, 99, stk. 2, og 101, stk. 2, begrænses ikke af bestemmelsen i § 719. Der vil ligeledes i medfør af disse bestemmelser i kapitel 10 fortsat kunne udstede

des generelle regler om sagernes behandling, om forelæggelse forinden afgørelse af tiltale spørgsmål m.v.

Til § 720

Bestemmelsen i *stk. 1* erstatter den gældende § 722, stk. 1, nr. 1, hvorefter justitsministerens befaling til påtale kræves, for så vidt angår embedsmænds forbrydelser i embedsforhold og andre forbrydelser, ved hvilke dette er særlig foreskrevet. Hensigten med at bemyndige justitsministeren til ved bekendtgørelse at fastsætte, at offentlig påtale i visse nærmere angivne sager er betinget af justitsministerens eller rigsadvokatens beslutning, er at opnå en samlet administrativ regulering af disse tilfælde. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 719, stk. 3. Beføjelsen efter § 719, stk. 3, og § 720, stk. 1, kan af justitsministeren delegeres til rigsadvokaten, således at administrative bestemmelser udstedes af rigsadvokaten efter forhandling med Justitsministeriet og den øvrige anklagemyndighed.

Det foreslås, at de særlige bestemmelser om påtale i straffelovens § 6, stk. 2, § 8, stk. 2-3, § 11, § 110 f, § 118 a og § 140, ophæves og indarbejdes i en sådan bekendtgørelse. Der henvises herom til bemærkningerne til lovforslagets § 2.

Bestemmelserne i *stk. 2 og 3* er identiske med de gældende regler i § 722, stk. 1, nr. 3, og stk. 2, bortset fra en sproglig modernisering.

Bestemmelsen i § 722, stk. 1, nr. 2, er ikke medtaget i lovforslaget, idet lovgivningen ikke længere indeholder regler, som gør offentlig påtale betinget af påtalebegæring fra en offentlig myndighed.

Til § 721

Bestemmelsen samler de regler i § 723 og § 749, der vedrører anklagemyndighedens adgang til at opgive påtale i tilfælde, hvor sigtelse er rejst.

Ifølge *stk. 1, nr. 1*, kan påtale i en sag helt eller delvis opgives, hvis sigtelsen har vist sig grundløs, hvis det påsigtede forhold ikke er strafbart, eller hvis der er rejst sigtelse mod en person, som åbenbart ikke har forøvet et strafbart forhold. Bestemmelsen svarer til den gældende § 749, stk. 1, 2. pkt., in fine.

Stk. 1, nr. 2, omfatter de tilfælde, hvor der vel er tilvejebragt visse beviser for sigtedes skyld, men hvor det anses for usandsynligt, at sagen kan gennemføres til domfældelse, f.eks. på grund af for svage beviser, eller fordi sigtede er beskyttet af ekterritorialitet.

Stk. 1, nr. 3, svarer til den gældende regel i § 723, stk. 3, om opgivelse af påtale af ressourcemæssige årsager, bortset fra, at den ikke omfatter tiltalefrafald. Bestemmelsen om adgangen til tiltalefrafald i

disse tilfælde er indsat i lovforslagets § 722, stk. 1, nr. 5.

Stk. 2 indeholder regler om kompetencen til at opgive påtale i de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte tilfælde. Adgangen til at opgive påtale i de tilfælde, hvor sigtelsen har vist sig grundløs, er som efter gældende ret tillagt politimesteren og omfatter som hidtil både sigtelser i sager, hvor politimesteren har påtalekompetencen, og sager, hvor påtalekompetencen er tillagt statsadvokaten. I de øvrige tilfælde tilkommer adgangen til at opgive påtale påtalemyndigheden, medmindre justitsministeren træffer anden bestemmelse. Bestemmelsen svarer til den gældende regel i § 749, stk. 1, 3. pkt.

Ved Justitsministeriets forslag om omlægning af tiltalekompetencen mellem politimestrene og statsadvokaten, udvides politimestrenes påtalekompetence betydeligt, jf. lovforslagets § 719. Endvidere medfører udformningen af reglen om påtaleopgivelse, at politimesteren vil kunne opgive påtale efter stk. 1, nr. 3, som svarer til den gældende § 723, stk. 3, i alle sager, hvor politimesteren har påtalekompetencen, og ikke kun i de sager, som er nævnt i den gældende § 721, stk. 1, nr. 4.

På denne baggrund forslås det, at justitsministeren eller rigsadvokaten efter bemyndigelse får adgang til om fornødent at fastsætte bestemmelser, som indebærer en ændret fordeling af kompetencen til at træffe bestemmelse om påtaleopgivelse efter stk. 1, nr. 2 og 3.

Der kan således fastsættes nærmere retningslinier for adgangen til påtaleopgivelse og om forudgående forelæggelse for den overordnede myndighed som ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. juni 1984 og 16. november 1987.

Til § 722

Bestemmelsen vedrører anklagemyndighedens adgang til at meddele tiltalefrafald, dvs. anklagemyndighedens afkald på at rejse tiltale i situationer, hvor domfældelse må anses for sandsynlig eller sikker, men hvor domfældelse anses for unødvendig eller uhensigtsmæssig.

Efter gældende ret tilkommer det som udgangspunkt rigsadvokaten at meddele tiltalefrafald i statsadvokatsager, jf. § 723, stk. 2, hvorefter rigsadvokaten under hensyn til særlig formildende omstændigheder kan unnlade påtale, hvis det kan ske uden skade for nogen offentlig interesse. I tvivlstilfælde skal rigsadvokaten forelægge sagen for justitsministeren til afgørelse, jf. § 723, stk. 2, 2. pkt. Statsadvokaten kan dog meddele tiltalefrafald i statsadvokatsager i de i § 723, stk. 1, nr. 1-5, og stk. 3, nævnte tilfælde.

Politimesteren kan i de i § 723, stk. 1, nr. 1-5, og stk. 3, nævnte tilfælde meddele tiltalefrafald i de sager, som påtales af politimestrene i medfør af § 721, stk. 1, nr. 4, jf. § 723, stk. 4. Hvis baggrunden for politimesterens ønske om at frafalde tiltale er, at der foreligger særlig formildende omstændigheder, skal sagen forelægges for statsadvokaten, jf. § 723, stk. 4, 2. pkt.

I andre sager, der påtales af politimesteren, er hjemlen for tiltalefrafald noget uklart. Det fremgår af retsplejelovens § 749, stk. 1, 3. pkt., at adgangen til at træffe bestemmelse om at indstille forfølgningen tilkommer politimesteren. Det er ikke udtrykkeligt angivet i retsplejeloven, i hvilke tilfælde politimesteren kan meddele tiltalefrafald, men det antages i teorien, jf. Koktvedgaard og Gammeltoft-Hansen, Lærebog i Strafferetspleje, sider 103, at politimesteren må følge de grundprincipper, som gælder for anklagemyndigheden i øvrigt. Herudover antages politimestrene at have en vis adgang til at frafalde tiltalen i politisager, hvor forseelsen er bagatelagtig. Sådanne sager afgøres i et vist omfang med en advarsel fra politimesteren.

I lovforslagets *stk. 1* opregnes de tilfælde, hvor tiltalefrafald oftest vil komme på tale.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 1* er ny og foreslås indføjet for at skabe en udtrykkelig hjemmel for den efter praksis gældende adgang til at meddele tiltalefrafald i sager vedrørende bagatelagtige forseelser. Det kræves, at lovovertrædelsens strafferamme er begrænset til bøde, og herudover, at forholdet er af ringe strafværdighed.

Omfattet af nr. 1 er således de tilfælde, som generelt betragtes som mindre strafværdige, bl.a. en del af de forhold, som efter fast praksis afgøres af politimesteren med en advarsel, f.eks. mindre butikstyverier.

Herudover omfatter bestemmelsen bødedelikter, som på grund af de objektive eller subjektive omstændigheder, der foreligger i den konkrete sag, må betragtes som mindre strafværdige i forhold til tilsvarende forseelser. Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor personer, som må anses for omfattet af straffelovens § 16 eller § 69, stk. 1, begår ubetydelige overtrædelser af færdselsloven, der ikke kan »bære« en videre forfølgning.

Lovforslagets *stk. 1, nr. 2-4* og *nr. 6*, svarer med sproglige ændringer til den gældende regler i § 723, stk. 1, nr. 1-4.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 5*, er identisk med den nugældende bestemmelse i § 723, stk. 3, bortset fra, at adgangen til at opgive påtale i disse tilfælde fremgår af lovforslagets § 721, stk. 1, nr. 3. Det bemærkes, at forslaget *stk. 1, nr. 5*, også giver mulighed for at

frafalde tiltale, hvor dette må anses for at være uden betydning for straffens fastsættelse, således som det sker i praksis for at få en sag om f.eks. 30 indbrud, hvoraf de to nægtes, afgjort efter retsplejelovens § 925 om tilståelsessag.

Bestemmelsen i *stk. 1, nr. 7*, svarer til den gældende regel i § 723, stk. 1, nr. 5, dog med den ændring, at der tillige gives rigsadvokaten adgang til at fastsætte generelle bestemmelser som hjemmel for tiltalefrafald i andre tilfælde end de i stk. 1, nr. 1-6, angivne. Reglen tilsigter at supplere bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, idet denne alene giver adgang til tiltalefrafald, såfremt strafferammen ikke er højere end bøde. Der er imidlertid behov for at politimestrene i visse sager, hvor strafferammen indeholder frihedsstraf, kan frafalde tiltale uden forelæggelse for statsadvokaten. Dette gælder således f.eks. ved mindre overtrædelser af lov om euforiserende stoffer, som har en strafferamme på bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år.

Forslagets *stk. 2*, hvorefter tiltale kan frafaldes på grund af særlig formildende omstændigheder eller andre særlige forhold, og påtale ikke kan anses for påkrævet af almene hensyn, afløser den gældende § 723, stk. 2, og skal ses i sammenhæng med kompetencebestemmelsen i stk. 3. Det forudsættes, at der kan meddeles tiltalefrafald i samme omfang som hidtil efter § 723, stk. 2. Om praksis henvises til Anklagemyndighedens Årsberetninger.

Stk. 3 vedrører kompetencen til at meddele tiltalefrafald. Kompetencen tilkommer i de i stk. 1, nr. 1-7, nævnte tilfælde påtalemyndigheden, dvs. politimesteren eller statsadvokaten, jf. lovforslagets § 719. Reglen indebærer, at politimesterens adgang til at meddele tiltalefrafald klargøres i forhold til de gældende regler i retsplejeloven. Den almindelige adgang til at meddele tiltalefrafald, som hidtil har været tillagt rigsadvokaten, jf. § 723, stk. 2, henlægges til den nærmeste overordnede anklagemyndighed. I praksis vil dette medføre, at statsadvokaterne tillægges kompetencen til at afgøre langt de fleste sager om tiltalefrafald på grund af særlig formildende omstændigheder.

Til § 723

Bestemmelsen afløser den gældende § 723 a om fastsættelse af vilkår for tiltalefrafald.

Bestemmelsen i *stk. 1* svarer i sit indhold til den gældende § 723 a, stk. 1 og 2. Det er ikke som nu angivet i lovtæksten, at betaling af erstatning kan fastsættes som vilkår for et tiltalefrafald, idet dette fremgår af straffelovens § 57, stk. 1, om fastsættelse af vilkår for en betinget straf.

Stk. 2 svarer til den gældende § 723 a, stk. 3, 1. pkt.

I stk. 3 indføres som en ny bestemmelse, at vilkårene fastsættes af den myndighed, der har adgang til at frafalde tiltalen. Der er herved blot tale om en tydeliggørelse af de gældende regler. De af anklagemyndigheden fastsatte vilkår skal som hidtil godkendes af retten.

Stk. 4 svarer til den gældende § 723 a, stk. 4.

Til § 724

Bestemmelsen afløser de gældende regler i § 749, stk. 2 og 3, om underretning ved påtaleundladelse og om omgørelse af beslutninger om påtaleundladelse.

Bestemmelsen i *stk. 1, 1. pkt.*, fastslår en almindelig pligt til underretning af den sigtede og andre, der må antages at have en rimelig interesse i underretning om en afgørelse om påtaleopgivelse. Underretningspligten gælder i forhold til parter i sagen, dvs. personer som har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i en sags udfald. Den forurettede bør underrettes, uanset om denne er part.

I forhold til den gældende § 749, stk. 2, foreskrives der ikke en almindelig pligt til underretning af anmelderen, idet denne i en del tilfælde ikke har nogen rimelig interesse heri. Det gælder f.eks., hvor anmeldelse om et trafikuheld er indgivet af en tilfældig forbipasserende, som ikke er involveret i uheldet. I øvrigt må spørgsmålet om underretning afgøres efter de konkrete foreliggende omstændigheder.

Stk. 1, 2. pkt., foreskriver pligt til underretning af sigtede om afgørelser om tiltalefrafald. I de tilfælde, hvor der fastsættes vilkår for tiltalefrafald, kræves det ifølge lovforslagets § 723, at den sigtede i retten afgiver en uforbeholden tilståelse, og at retten godkender vilkårene for tiltalefrafaldet. Underretning af sigtede sker i disse tilfælde i det retsmøde, som afholdes vedrørende tiltalefrafaldet. I andre tilfælde skal underretning om tiltalefrafaldet gives ved skriftlig meddelelse til sigtede.

Stk. 1, 3. pkt., indeholder en henvisning til reglerne om klage i kapitel 10, som foreslås udformet, således at der gælder et to-instansprincip og en frist på 4 uger for klage over afgørelser truffet af anklagemyndigheden, jf. lovforslagets nr. 2, § 98, stk. 4, § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2, og bemærkningerne hertil. Det følger af forvaltningslovens § 25, stk. 1, at afgørelser, som kan påklages, når de meddeles skriftligt, skal være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Dette gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. Det forudsættes dog, at der som hidtil gives den sigtede meddelelse om den overordnede anklagemynd-

digheds adgang til at omgøre en beslutning om påtaleopgivelse, jf. den gældende regel i § 749, stk. 3, 1. pkt., og lovforslagets § 724, stk. 2.

Klage over et meddelt tiltalefrafald indgives ligesom klage over påtaleopgivelse i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 10, jf. *stk. 1, 4. pkt.*

Som det fremgår af 4. pkt., kan tiltalefrafald påklages af sigtede. Heraf følger, at der ikke er en almindelig adgang for andre til at påklage en afgørelse om tiltalefrafald. Af samme grund og i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der i dag anvendes i praksis, og som ikke har givet anledning til kritik, er der efter 2. pkt. ikke nogen pligt for anklagemyndigheden til at underrette andre end sigtede i forbindelse med tiltalefrafald.

Baggrunden herfor er, at sigtede ved et tiltalefrafald anses for skyldig i det påsigtede forhold. Denne afgørelsesform kan således i forhold til sagens øvrige parter og andre implicerede sammenlignes med en dom, hvor der ikke består nogen almindelig pligt til underretning om afgørelsen.

Der kan dog fortsat efter en konkret vurdering i den enkelte sag gives underretning f.eks. til en person, der har et erstatningskrav i anledning af lovovertrædelsen, og som må antages at have interesse i snarest at indlede sag herom i den borgerlige retsplejes former. Ligeledes vil det f.eks. være naturligt at underrette et forsikringsselskab om, at en sag er sluttet med tiltalefrafald, hvis dette er af væsentlig betydning for forsikringsselskabets videre behandling af et spørgsmål om erstatning i anledning af en lovovertrædelse.

Endvidere skal anklagemyndigheden underrette parter, til hvem sigtede ifølge vilkår i et tiltalefrafald har forpligtet sig til at betale erstatning.

Parter og andre kan i øvrigt få oplysninger om udfaldet af en straffesag, herunder om et meddelt tiltalefrafald, i overensstemmelse med reglerne i forvaltningsloven om adgangen til at meddele oplysninger om straffesager.

Indgives klage over et tiltalefrafald af en person, der ikke er klageberettiget (dvs. af andre end sigtede), foreligger ingen pligt for den overordnede myndighed til at realitetsbehandle klagen. Den overordnede myndighed kan dog benytte sin almindelige adgang til at tage en sag op og i den forbindelse give pålæg m.v. vedrørende sagens behandling. Anklagemyndigheden kan således også på grundlag af en klage træffe bestemmelse om omgørelse af et meddelt tiltalefrafald under iagttagelse af bestemmelsen i lovforslagets § 724, stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 2 om den overordnede anklagemyndigheds adgang til at omgøre en beslutning

om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald svarer i sit indhold til den gældende § 749, stk. 3, 2. pkt. Det er i forslaget præciseret, at bestemmelsen gælder for både tiltalefrafald og påtaleopgivelse, herunder også tiltalefrafald på vilkår, jf. lovforslagets § 723. For genoptagelse af tiltalefrafald som følge af vilkårs-overtrædelse gælder dog reglen i lovforslagets § 723, stk. 4, som svarer til den gældende § 723 a, stk. 4.

Den i bestemmelsen fastsatte to-månedersfrist gælder i tilfælde, hvor der har været rejst sigtelse. Det må dog antages, at fristen også gælder, hvor der ikke formelt har været rejst sigtelse, men hvor en person med føje har anset sig som sigtet, f.eks. fordi den pågældende er afhørt »med en sigtets rettighe-der«, ligesom fristen, således som det formentlig allerede i dag er gældende ret, må overholdes i tilfælde, hvor det ved en fejl er meddelt en ikke-sigtet person, at omgørelse kun kan ske inden udløbet af 2 måneder.

Omgørelse til gunst for den sigtede må antages at kunne finde sted i videre omfang, dvs. efter udløbet af to-månedersfristen. Skal der fastsættes mildere vilkår for et betinget tiltalefrafald skal retten dog medvirke, således at de ændrede vilkår skal forelægges for retten til godkendelse. Såfremt anklagemyndigheden træffer beslutning om at lade vilkårene for et betinget tiltalefrafald falde bort, kræves rettens medvirken derimod ikke.

Det har hidtil været antaget, at to-månedersfristen for omgørelse af den underordnede anklagemyndigheds afgørelse ikke gjaldt, hvis beslutningen om påtaleundladelse ikke var truffet af den kompetente myndighed. Ved dommen i Ugeskrift for Retsvæsen 1989, side 116, afviste Højesteret imidlertid en sag, hvorunder der var rejst tiltale for overtrædelse af færdselsloven, efter at det i pressen var meddelt, at politiet gerne ville i kontakt med den pågældende bilist – ikke for at rejse sigtelse i anledning af færdselslovsovertrædelsen – men for at afklare nogle spørgsmål med hensyn til forsikring. Efterlysningen skete ved den vagthavende politiassistent den 29. januar 1987. Tiltale blev rejst ved politimesterens anklageskrift af 23. april 1987. Der blev under sagen nedlagt påstand om betinget frakendelse af førerretten. Højesteret udtalte, at anklagemyndighedens behandling af sagen havde været egnet til at fremkalde en berettiget forventning hos tiltalte om, at der ikke ville blive rejst tiltale mod ham, og anklagemyndigheden ansås derved at have afskåret sig fra at rejse tiltale for færdselsforseelsen.

Det kan ikke udledes af dommen, om retten ville være nået til et andet resultat, såfremt tiltalen var rejst mindre end 2 måneder efter efterlysningen i pressen, eventuelt efter beslutning af statsadvokaten.

Til § 725

Bestemmelsen svarer til reglerne i § 719, stk. 2 og 3, om privat påtale og begæring om offentlig påtale. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med reglerne i straffelovens § 96, som bl.a. fastsætter en 6 måneders frist for adgangen til at anlægge privat straffesag og til at fremsætte begæring om offentlig påtale.

Til § 726

Bestemmelsen svarer til de gældende bestemmelser i § 726, stk. 2 og 3, om private straffesager. Henvisningen i den gældende § 726, stk. 3, til § 725, stk. 1, hvorefter private straffesager behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje er udeladt, idet reglerne om fremgangsmåden efter Justitsministeriets opfattelse ikke hører hjemme i kapitel 65 om påtalen, jf. bemærkningerne nedenfor til nr. 33 og 34. Endvidere er bestemmelsen i stk. 1 udeladt som unødvendig.

Til § 727

Bestemmelsen svare i sit indhold til de gældende regler i § 725, stk. 2-4. Bestemmelserne er dog omformuleret, således at den kompetence, som efter gældende ret tilkommer statsadvokaten til at træffe bestemmelse om offentlig forfølgning, hvis almene hensyn kræver det, efter forslaget ikke henlægges til en bestemt myndighed inden for anklagemyndigheden. Kompetencen vil herefter som udgangspunkt tilkomme politimesteren, jf. lovforslagets § 719, stk. 1.

Den gældende regel i § 725, stk. 1, foreslås placeret i retsplejelovens kapitel 88, jf. bemærkningerne nedenfor til nr. 33 og 34.

Til § 728

Bestemmelsen svarer til den gældende § 728, idet det dog er præciseret, at bestemmelsen omfatter opgivelse af videre påtale. For så vidt angår bestemmelsen i 2. pkt. om afsigelse af frifindelsesdom, når domsforhandling er begyndt, forudsættes det, at bestemmelsen i retsplejelovens § 35, stk. 5, om, at domme indføres fuldstændigt i dombogen, ikke er til hinder for, at frifindelsesdom – som det forekommer i praksis – efter omstændighederne i stedet kan tilføres retsbogen.

Til nr. 7.

Bestemmelsen i § 731, stk. 1, litra e, om obligatorisk forsvarerbeskikkelse efter begæring foreslås formuleret på samme måde som i nr. 4. Ændringen er

en konsekvens af forslaget om afgrænsningen mellem sager, der skal behandles efter kapitel 80 og 81.

Til nr. 8.

Som følge af forslaget om at samle reglerne om påtaleopgivelse og tiltalefald over for sigtede i lovforslagets §§ 721-724, vedrører den foreslåede nye § 749 alene politimesterens adgang til at afvise en anmeldelse eller slutte efterforskning, hvor ingen har været sigtet.

Stk. 1 er en gengivelse af den nugældende § 749, stk. 1, 1. pkt., mens *stk. 2, 1. pkt.*, svarer til § 749, stk. 1, 2. pkt. *I stk. 3* foreskrives som i den gældende § 749, stk. 2, og som i lovforslagets § 724, stk. 1, med hensyn til påtaleopgivelse og tiltalefratagelse en pligt til underretning af den, der har rimelig interesse i sagens afgørelse. *I 2. pkt.* henvises om klageadgangen til reglerne i kapitel 10, som Justitsministeriet foreslår ændret, således at klageadgangen begrænses, og der gælder en tidsfrist for indgivelse af klage, jf. nærmere lovforslagets nr. 2 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 9.

I retsplejelovens § 752, stk. 2, er der fastsat bestemmelser om politiets pligt til at underrette det sociale udvalg om afhøring af sigtede under 18 år. I politisager vedrørende overtrædelse af særlovgivningen afhænger underretningspligten af, om anholdelse, varetægtsfængsling, ransagning og beslaglæggelse kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager. Som følge af forslaget om ophævelse af sondringen mellem statsadvokatsager og politisager foreslås bestemmelsen ændret, således at regler om underretningspligt fastsættes administrativt. Sådanne regler vil som følge af henvisningen i § 754, stk. 1, også omfatte indenretlige afhøringer af sigtede under 18 år.

Til nr. 10 og 11.

Bestemmelserne i § 754 e og 791, stk. 2, 3. pkt., indeholder særlige regler om henholdsvis politiets agentvirksomhed og destruktion af materiale tilvejebragt ved indgreb i meddelelseshemmeligheden ved efterforskningen af lovovertrædelser, for hvilke påtale i medfør af straffelovens § 110 f og 118 a sker efter justitsministerens påbud, dvs. overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og §§ 111-115 og 118.

Som det fremgår af lovforslagets § 2, nr. 3 og 4, foreslås reglerne i straffelovens §§ 110 f og 118 a ændret som følge af forslaget om, at særregler om påtale fastsættes ved administrative regler. I konsekvens heraf foreslås reglerne i § 754 e og § 791, stk. 2, 3.

pkt., ændret, således at det direkte fremgår, i hvilke sager bestemmelserne ikke finder anvendelse.

Til 12, 19 og 23.

Anvendelsen af ordene anklager og anklagemyndighed frem for statsadvokat og politimester i retsplejelovens § 801, stk. 1, om beslaglæggelse, § 925 om tilståelsessager og § 931 om bødeforlæg, er en konsekvens af forslaget om, at påtalekompetencen ikke skal være det afgørende kriterium for sagernes behandling.

Til nr. 13.

Forslaget om ophævelse af § 822, stk. 2, 2. pkt., der vedrører retslige besigtigelser ved en undersøgelsesret, er en konsekvens af ophævelsen af retsplejelovens § 686, jf. bemærkningerne ovenfor til nr. 3. Bestemmelsen er uden praktisk betydning og er iøvrigt foreslået ophævet af Strafferetsplejeudvalget i betænkning nr. 1159/1989 om ransagning under efterforskning som led i en samlet revision af reglerne i retsplejelovens kapitel 75 a om besigtigelse.

Til nr. 14-17 og 29.

Ændringen af disse bestemmelser er en følge af forslaget om ophævelse af den gældende § 727 om rettens prøvelse af påtalekompetencen, som ikke er medtaget i lovforslaget. Baggrunden herfor er, at det findes unødvendigt, at retten prøver, om det er rette myndighed inden for anklagemyndigheden, der har rejst tiltalen, idet dette efter Justitsministeriets opfattelse bør være et internt anliggende for anklagemyndigheden. Retten skal dog fortsat påse, at det forhold, som ønskes pådømt under en offentlig straffesag, er undergivet offentlig påtale. For private straffesager, som behandles efter den borgerlige retsplejes regler, gælder reglen i retsplejelovens § 255.

Til 18 og 21.

Det foreslås, at det afgørende for, hvilke strafprocessuelle regler, der skal finde anvendelse ved tiltale og domsforhandling ved byret og Sø- og Handelsretten, bliver, om der i den konkrete sag bliver tale om højere straf end bøde eller hæfte. Denne afgrænsning har til følge, at behandlingen af en straffesag er uafhængig af, om tiltale rejses efter straffeloven eller særlovgivningen, og uafhængig af strafferammen. Strafpåstanden er normalt det afgørende kriterium. Det tillægges ingen betydning, om politimesteren eller statsadvokaten har påtalekompetencen.

Sager, i hvilke der bliver spørgsmål om fængselsstraf, skal herefter behandles efter reglerne i kapitel 80. Reglerne om forenklede procesmåder efter kapi-

tel 81 kan anvendes i alle sager, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte. De særlige afgørelsesformer i § 931 (udenretlig bødeforlæg), § 934 (udeblivelsesdom), § 936 (indenretlig bødevedtagelse) og § 937 (indenretlig advarsel) er dog som hidtil forbeholdt bødesagerne.

Endvidere nævnes i nr. 18 sager, hvor der bliver spørgsmål om anvendelse af straffelovens §§ 68-70 og § 73.

Opstår der tillige spørgsmål om andre retsfølger, f.eks. konfiskation eller frakendelse af rettigheder, afgøres det også efter den forventede straf, om sagen skal behandles efter kapitel 80 eller 81. Nedlægges der således f.eks. påstand om konfiskation af et våben under en sag om overtrædelse af våbenloven, som ikke rejser spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte, behandles sagen efter i kapitel 81.

Er der derimod alene spørgsmål om andre retsfølger end bøde, frihedsstraf eller særforanstaltninger efter straffelovens §§ 68-70 og 73, må det afgøres efter sagens art, om behandlingen skal ske efter reglerne i kapitel 80 eller 81.

En sag, der alene vedrører f.eks. ophævelse af en forening, fortabelse af arveret eller konfiskation, bør som udgangspunkt behandles efter reglerne i kapitel 80. Udspringer kravet om andre retsfølger af en sag, der blev behandlet efter reglerne i kapitel 81, bør sagen derimod behandles efter reglerne i dette kapitel.

Om den foreslåede sondring mellem kapitel 80 og 81 henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 5.2. og til betænkning nr. 1194/1990, kapitel 4, afsnit 8.10.

Til 20, 22 og 24.

Bestemmelserne vedrører udformningen af anklageskriftet. Anklageskriftets indhold fremgår, for så vidt angår nævningesager og statsadvokatsager, af retsplejelovens § 83 (jf. § 926). Bestemmelsen om anklageskriftets indhold i politisager findes i § 930, stk. 1, som finder tilsvarende anvendelse ved politimesterens udformning af bødeforlæg, jf. § 931, stk. 2. I politisager stilles der efter gældende ret i modsætning til i nævningesager og statsadvokatsager ikke udtrykkeligt krav om benyttelse af lovens egen terminologi eller særlig fremhævelse af straffebestemmelsens kendemærker. I praksis beskrives den strafbare handling i politisager dog sædvanligvis på samme måde som i statsadvokatsager og nævningesager. Dette gælder også ved udstedelse af bødeforlæg efter retsplejelovens § 931.

De gældende bestemmelser i § 926 og § 930 om tiltalerejsning foreslås ændret, således at der principielt stilles samme krav til anklageskriftets indhold, uanset om tiltale rejses ved nævningeting, jf. § 831,

stk. 1, ved byret eller ved Sø- og Handelsretten, og uanset om sagen skal behandles efter reglerne i kapitel 80 eller 81.

Den foreslåede bestemmelse i § 930, 2. pkt., svarer til stk. 2 i den gældende bestemmelse, og udgør på samme måde som § 925, stk. 1, 1. pkt., en undtagelse fra hovedreglen om, at tiltale rejses ved et anklageskrift.

Angivelserne i den gældende § 926, 1. pkt., sidste led, og 2. pkt., gentages ikke, idet der er tale om kompetencebestemmelser, som vil savne mening efter forslaget om en almindelige ændring i kompetencereglerne, jf. nr. 6.

Til nr. 25 og nr. 30.

Der er tale om konsekvensændringer, jf. forslagene i nr. 6, § 724, og nr. 8.

Til nr. 26 og 27.

Da anklagemyndigheden allerede efter de gældende regler er pligtig at give møde også i politisager, foreslås § 936, stk. 2, ophævet, og kravet om anklagerens samtykke indføjet i stk. 1.

Til nr. 28.

Ved den ændrede affattelse af bestemmelsen gøres Justisministeriets anketilladelse fornøden for det offentlige ikke alene i de hidtidige politisager, men i alle sager, i hvilke tiltalen vedrører lovbestemmelser, hvorefter der alene kan idømmes bøde eller konfiskation. Forslaget om ophævelse af sondringen politisager/statsadvokatsager medfører, at tiltaltes adgang til anke begrænses for så vidt angår statsadvokatsager, der afgøres med bøde, idet Justisministeriets anketilladelse nu kræves i alle sager, i hvilke tiltalte ikke er idømt højere straf end 20 dagbøder eller bøde på 3.000 kr. eller konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger.

Til nr. 31 og 32.

Ophævelsen af kapitel 87 om behandlingen af sager, som påtales af en særlig offentlig myndighed, er en følge af forslaget om ophævelse af retsplejelovens § 724, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 718, stk. 2. Overskriften til sjette afsnit foreslås ændret som følge heraf og som følge af forslaget under nr. 33 og 34.

Til nr. 33 og 34.

Den foreslåede nye § 989 erstatter den gældende bestemmelse i § 725, stk. 1. Baggrunden for den ændrede placering er, at denne regel om behandlingen af private straffesager efter Justisministeriets opfat-

telse bør findes sammen med reglen i § 990 om anke af visse private straffesager og ikke i kapitlet om påtalen. Overskriften til kapitel 88 foreslås ændret i overensstemmelse hermed.

Til nr. 35.

Ændringen er en konsekvens af den ændrede placering af reglerne i § 725, jf. lovforslagets nr. 6, § 727.

Til nr. 36.

Bestemmelsen i § 991, stk. 1, foreslås ændret, således at henvisningen til politisager og statsadvokatsager, der behandles efter § 925, ændres til en henvisning til de sager, som behandles efter kapitel 80 og 81 uden medvirken af domsmænd. Afgørende for, om et krav kan fremsættes af den forurettede selv eller skal fremsættes af anklagemyndigheden, bliver herefter, om domsmænd skal medvirke ved sagens behandling. Denne afgrænsning findes i god overensstemmelse med såvel forslaget om ophævelse af sondringen mellem politisager og statsadvokatsager som med de hensyn, der ligger bag bestemmelsens nuværende udformning, jf. kapitel 4, afsnit 10. Den ændrede affattelse af stk. 2 og 3 er alene udtryk for en sproglig modernisering.

Til nr. 37.

Ifølge retsplejelovens § 1018 f, stk. 4, skal domsmænd medvirke ved behandlingen af sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, medmindre erstatningskravet udspringer af en politisag, eller en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninge eller domsmænd.

Som følge af forslaget om ophævelse af sondringen politisager/statsadvokatsager som kriterium for procesmåden, foreslås bestemmelsen ændret, således at domsmænd skal medvirke i alle sager om erstatningskrav efter retsplejelovens kapitel 93 a, medmindre erstatningskravet udspringer af en sag, der vedrører en lovovertrædelse, for hvilken der efter loven ikke kan idømmes højere straf end bøde eller hæfte, eller af en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninge eller domsmænd.

Har sagen ikke været pådømt, f.eks. fordi påtale er opgivet, skal domsmænd således medvirke ved sagens afgørelse, hvis strafferammen vedrørende den pågældende lovovertrædelse omfatter fængselsstraf.

Hvis sagen er pådømt i retten, skal domsmænd som hovedregel medvirke ved den retlige behandling af et erstatningskrav, hvis domsmænd eller nævninge deltog i domsforhandlingen i sagen. Dette gælder dog ikke, hvis domsmænd har medvirket i en straffesag som følge af en påstand om hæftestraf,

hvis strafferammen i sagen er begrænset til bøde eller hæftestraf.

Domsmænd skal ligeledes ikke medvirke, hvis sagen er afgjort i retten efter §§ 925, 934, 935, 936 eller 937.

Til § 2

Til nr. 1 og 2.

Straffelovens §§ 6, stk. 2, 8, stk. 2 og 3, § 11, og § 140, 2. pkt., indeholder bestemmelser om, at afgørelse om påtale af en række lovovertrædelser tilkommer justitsministeren eller rigsadvokaten.

Som det fremgår af bemærkningerne til § 720, stk. 1, under lovforslagets § 1, nr. 6, foreslås det, at justitsministeren bemyndiges til at fastsætte, at offentlig påtale i visse nærmere angivne sager er undergivet justitsministerens eller rigsadvokatens afgørelse, således at der opnås en samlet administrativ regulering af særregler om påtalekompetencen.

Som konsekvens heraf foreslås bestemmelserne i straffelovens §§ 6, stk. 2, 8, stk. 2 og 3, og 140, 2. pkt., ophævet, mens § 11 foreslås formuleret således, at reglen om, at tiltale alene sker på rigsadvokatens påbud, udgår.

Til nr. 3 og 4.

Bestemmelserne i §§ 110 f og 118 a foreslås ligesom de under nr. 1 og 2 nævnte bestemmelser i straffeloven ændret, således at reglerne om, at påtale sker på justitsministerens påbud, udgår af lovtæksten og overlades til administrativ regulering. Bestemmelsen om, at de pågældende lovovertrædelser i alle tilfælde er undergivet offentlig påtale, opretholdes for at sikre offentlig påtale af de lovovertrædelser, som ellers er undergivet privat påtale, jf. f.eks. freds- og ærekrænkelser efter § 110 d.

Til § 3

Til nr. 1.

Bestemmelsen foreslås ændret som følge af forslaget om at ophæve sondringen mellem politisager og statsadvokatsager og lade den konkret forskyldte straf være afgørende for procesmåden. Samtidig foreslås det, at reglerne i retsplejelovens §§ 688 og 692 om domsmænds medvirken i sager om overtrædelse af færdselslovens § 53 (promille- og spirituskørsel) og færdselslovens § 117, stk. 5, ophæves og i stedet indføjes i færdselslovens § 119. Baggrunden herfor er, at det findes hensigtsmæssigt, at alle særregler om procesmåden i færdselssager findes i færdselsloven.

Endvidere foreslås det, at § 119 fuldt ud beskriver de kriterier, som gælder for sagernes behandling efter kapitel 80 eller 81 samt for domsmænds medvirken, således at der opnås en mere samlet fremstilling heraf.

Sagerne behandles i øvrigt efter de almindelige regler i retsplejeloven og påtale rejses således af politimesteren, jf. den almindelige regel herom i lovforslagets § 1, nr. 6, § 719.

§ 119, stk. 1, fastsætter regler om behandlingsmåden, mens stk. 2 og 3 samt stk. 4, indeholder reglerne for henholdsvis domsmænds medvirken og forsvarerbeskikkelse.

Stk. 1, 1. og 2. pkt., beskriver de sager, som skal behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80. Bestemmelsen i 1. pkt. svarer til lovforslagets § 1, nr. 18, mens 2. pkt. svarer til den gældende regel i § 119, stk. 3, 1. pkt. 2. og 3. pkt. omfatter sager, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte samt sager om betinget frakendelse af førerretten, og foreskriver, at disse sager behandles efter retsplejelovens kapitel 81, dog således at der ligesom efter den gældende regel i § 119, stk. 2, 3. pkt. ikke kan afsiges udeblivelsesdom i sager, hvor der er spørgsmål om betinget frakendelse, såfremt den tiltalte udebliver eller nægter at udtale sig.

Det følger af bestemmelserne i stk. 1, at sager vedrørende overtrædelse af § 117, stk. 4 eller 5, der efter de gældende regler behandles som politisager, efter forslaget skal behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80, hvis der er spørgsmål om fængselsstraf.

I stk. 2 og 3 fastsættes regler for domsmænds medvirken. Bestemmelserne gælder både for domsmænds medvirken i byretten og landsretten, og er i overensstemmelse med de gældende regler, jf. retsplejelovens §§ 688 og 692. Reglerne kan læses uafhængigt af retsplejeloven.

Domsmænd skal fortsat ikke medvirke i sager, der vedrører overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5, om kørsel i frakendelsestiden. Hvis en overtrædelse af § 117, stk. 5, skal pådømmes sammen med en anden benægtet lovovertrædelse, der ikke i sig selv ville have medført domsmænds medvirken, skal domsmænd kun medvirke, såfremt kombinationen af lovovertrædelserne må antages at medføre en længere frihedsstraf, end hvis forholdene var pådømt hver for sig.

Bestemmelsen i stk. 4 medfører, at offentlig forsvarer som udgangspunkt skal beskikkes efter reglerne i retsplejeloven. Ved siden af reglerne i retsplejeloven gælder dog en ret for den tiltalte til at få beskikket offentlig forsvarer i de i 2. pkt. nævnte sager. Bestemmelsen gælder alene i byretten, idet obligato-

risk forsvarerbeskikkelse ved landsrettens ankebehandling følger af bestemmelsen i retsplejelovens § 731, stk. 1, litra f.

Lovforslagets stk. 4, nr. 1, svarer til den gældende regel i § 119, stk. 2, 2. pkt.

Reglen i stk. 4, nr. 2, er indsat for at regulere adgangen til beskikkelse af offentlig forsvarer, når der rejses tiltale i en sag om ubetinget frakendelse og bødestraf, hvor domsmænd ikke skal medvirke.

Indtil ikrafttræden af lov nr. 298 af 6. juni 1984 om ændring af retsplejeloven (læggdommere i straffesager, rationalisering af sagsbehandlingen ved domstolene m.v.) var offentlig forsvarerbeskikkelse obligatorisk i alle sager, der blev påtalt af statsadvokaten, jf. den dagældende § 731, stk. 1, litra d. Ved loven blev bestemmelsen imidlertid ændret, således at offentlig forsvarer skal beskikkes i sager, der skal behandles under medvirken af domsmænd. Denne ændring medfører, at forsvarerbeskikkelse i de sager, som behandles efter reglerne om statsadvokatsager, men hvori domsmænd ikke skal medvirke, ikke er udtrykkelig reguleret i retsplejeloven (eller færdslesloven).

De nugældende regler fortolkes i praksis således, at offentlig forsvarer beskikkes efter tilsvarende regler, som gælder for sager om betinget frakendelse af førerretten, jf. den gældende § 119, stk. 2, 2. pkt.

Den foreslåede bestemmelse er således i overensstemmelse med den i dag fulgte praksis.

Til nr. 2.

Anvendelse af ordet anklagemyndighed frem for politimesteren er en konsekvens af forslaget om ophævelse af påtalekompetencen som sagligt kriterium for procesbeføjelser.

Til nr. 3.

Forslaget er en konsekvens af forslaget under § 1, nr. 20 og 22.

Til § 4

Udlændingelovens § 62 er sålydende:

»Sager om overtrædelse af denne lov behandles som politisager. Retsmidlerne i retsplejelovens kapitler 72 og 73 kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.«

Som følge af forslaget om at ophæve sondringen mellem statsadvokatsager og politisager bliver bestemmelsen i 1. pkt. overflødig. Bestemmelsen i 2. pkt. er også udeladt. Det forudsættes, at den hidtidige praksis vedrørende ransagning i forbindelse med sager om overtrædelse af udlændingeloven kan fortsættes, indtil sondringen mellem statsadvokatsager og politisager opgives i retsplejelovens kapitel 73 om ransagning, som foreslået af Strafferetsplejeudvalget i betænkning nr. 1159/1989.

Den foreslåede nye formulering af § 62 er en konsekvens af forslaget om at ophæve særregler vedrørende domsmænds medvirken i retsplejeloven og placere dem i de respektive særlove. Bestemmelsen, der fastslår, at domsmænd ikke skal medvirke i sager om overtrædelse af udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 2, der vedrører indrejse her i landet i strid med indrejseforbud, er identisk med de gældende regler i § 688, stk. 3, nr. 3, og § 692, stk. 4, nr. 1, der ikke er medtaget i rådets udkast under § 1, nr. 3, § 686 og § 689, og gælder for både byretsbehandling og ankebehandling i landsretten.

Til § 5

Bestemmelsen indeholder ikrafttrædelses- og overgangsregler.

Bilag 1

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der ændres ved lovforslaget*

*Vedrørende lovforslagets § 1, nr. 2, 3 og 6, hvorved hele
kapitler foreslås ændret, er i bilaget alene medtaget
den gældende formulering.*

*For så vidt angår den foreslåede affattelse af
disse kapitler henvises til lovforslaget*

1. I § 9 a, stk. 3, 2. pkt., ændres »politisager«
til: »sager«.

§ 9 a. ....

Stk. 3. I straffesager tiltrædes retten under domsforhandlingen og pådømmelsen af 2 sagkyndige. Tilkaldelse af sagkyndige er dog ikke nødvendig i sager, som fremmes til dom uden udfærdigelse af anklageskrift i medfør af § 925, eller i politisager, som afgøres ved dom i henhold til § 934, stk. 1, eller § 935, stk. 1, eller sluttet i henhold til § 936 eller § 937.

2. Kapitel 10 affattes således:
(Der henvises til lovforslaget)

Kapitel 10

§ 99. De offentlige anklagere er rigsadvokaten, statsadvokaterne, politimestrene (i København politidirektøren) samt de personer, der er beskikket til bistand for disse.

§ 100. Rigsadvokaten beskikkes af kongen. Til midlertidig at fungere som rigsadvokat i tilfælde af embedsledighed eller forfald kan justitsministeren meddele beskikkelse.

Stk. 2. Rigsadvokaten virker ved højesteret og den særlige klageret og fører tilsynet med de offentlige anklagere efter de nærmere regler i nærværende lov.

Stk. 3. Rigsadvokaten har embedskontor i København.

§ 101. Til bistand ved udførelsen af rigsadvokatens hverv beskikker kongen en statsadvokat.

Stk. 2. Justitsministeren kan efter forhandling med rigsadvokaten give også andre bemyndigelse til at optræde i en enkelt sag for højesteret i rigsadvokatens sted.

§ 102. For hver landsretskreds beskikker kongen et ved normeringslov fastsat antal statsadvokater. Til midlertidig at fungere som statsadvokat i tilfælde af embedsledighed eller forfald kan justitsministeren meddele beskikkelse.

Stk. 2. Statsadvokaterne virker ved landsretterne, sø- og handelsretten og byretterne efter de derom i denne lov givne regler.

Stk. 3. Fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne i hver landsretskreds såvel som stedet for deres embedskontor bestemmes af justitsministeren.

Stk. 4. Bemyndigelse til i en enkelt sag at optræde for landsretten i stedet for eller sammen med statsadvokaten kan efter forhandling med denne gives af justitsministeren.

§ 103. Rigsadvokaten kan efter indstilling af statsadvokaten i hvert enkelt tilfælde beskikke den politimesteren eller politiadvokat, der har ledet den forudgående undersøgelse, til at udføre tiltalen for landsretten, selv om den pågældende ikke opfylder de i § 104, stk. 2, nævnte betingelser for at optræde for landsretten; den beskikkede har ikke ret til at oppebære særligt vederlag. Justitsministeren

beskikker i øvrigt de fornødne medhjælpere for statsadvokaterne.

Stk. 2. Rigsadvokaten beskikker efter forslag af statsadvokaten anklagere ved sø- og handelsretten og byretterne, een eller efter omstændighederne flere ved hver retskreds, til efter pålæg af statsadvokaten at udføre tiltale for de nævnte retter. Sådan beskikkelse kan meddeles samme mand for flere retskredse. Der kan meddeles politimesteren og hans fuldmægtig, i Københavns politiadvokaterne og disses fuldmægtige, sådan beskikkelse, selv om vedkommende ikke opfylder de i § 104, stk. 3, nævnte betingelser for at udføre tiltale for de dér nævnte retter; de pågældende er pligtige at modtage sådan beskikkelse, dog uden ret til derfor at oppebære særligt vederlag.

Stk. 3. Bemyndigelse til i en enkelt sag at udføre tiltale for byretten eller sø- og handelsretten kan efter forhandling med statsadvokaten gives af rigsadvokaten.

§ 104. Kun uberygtede, vederhæftige mænd kan beskikkes til eller handle som offentlige anklagere.

Stk. 2. Den, der beskikkes til rigsadvokat eller statsadvokat, eller som bemyndiges til at optræde for højesteret eller landsretten i en enkelt sag, skal være myndig og opfylde de i § 42, stk. 3, fastsatte eksamensbetingelser. Endvidere skal vedkommende i reglen have været i virksomhed i mindst 3 år som fast ansat dommer, politimester, offentlig anklager eller medhjælper hos en statsadvokat, som auditor i hæren eller flåden eller som overretssagfører eller landsretssagfører eller som advokat med møderet for landsret.

Stk. 3. Den, der beskikkes til medhjælper for en statsadvokat eller til anklager ved sø- og handelsretten og byretterne eller bemyndiges til i en enkelt sag at udføre en tiltale for nogen af de nævnte retter, skal fyldestgøre de betingelser med hensyn til eksamen og forudgående virksomhed, som ifølge § 119 kræves for at blive advokat, dog at virksomhed som fuldmægtig hos rigsadvokaten eller en statsadvokat kan medregnes til udbringelse af de i § 119 ommeldte 3 år.

Stk. 4. Forbrugerombudsmanden kan beskikkes til at udføre tiltale for sø- og handelsretten og byretterne i sager vedrørende lov om markedsføring. Der ydes ikke forbrugerombudsmanden særskilt vederlag derfor.

§ 105. Virksomhed som advokat udelukker ikke fra beskikkelse som medhjælper for en statsadvokat eller som anklager ved sø- og handelsretten og byretten, ej heller fra bemyndigelse til ellers at optræde som anklager i en enkelt sag.

§ 106. De offentlige anklagere er justitsministeren underordnede og står med hensyn til deres hvervs udførelse under dennes tilsyn.

§ 107. Anklagere ved sø- og handelsretten og byretterne samt de mænd, der bemyndiges til at optræde som anklagere i en enkelt sag, erholder vederlag af det offentlige for den enkelte sag, jf. dog §§ 103, stk. 1 og 2, og 104, stk. 4. Retten fastsætter i dommen, eller hvis sagen afsluttes uden dom ved kendelse, vederlaget efter arbejdets betydning og omfang.

3. Kapitel 62 affattes således: (Der henvises til lovforslaget).

Kapitel 62

Retternes virkekreds

§ 686. Enkeltstående retshandlinger foretages af byretten, henholdsvis sø- og handelsretten, som undersøgelsesret. Dog kan det i sager, som henhører under landsret eller er indankede for landsret eller for højesteret, undtagelsesvis af landsrettens eller højesterets præsident overdrages til et medlem af landsretten at handle som undersøgelsesdommer. Denne kan fordrø enkelte retshandlinger foretagne af undersøgelsesdommeren i retskredsen.

§ 687. Ved landsretterne behandles i første instans de sager, i hvilke nævninger medvirker.

Stk. 2. Nævninger medvirker i:

- 1) sager, hvori der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover, for så vidt dette ikke er en følge af, at der bliver spørgsmål om fastsættelse af en fælles straf efter reglerne i straffelovens §§ 40, stk. 1, og 61,
- 2) sager, hvori der er spørgsmål om dom til anbringelse i institution i medfør af straffelovens § 68 eller om dom til forvaring, jf. straffelovens § 70, og

Bilag til f. t. l. vedr. retsplejeloven m.m.

3) sager vedrørende politiske lovovertrædelser.

Stk. 3. Nævninger medvirker ikke i:

- 1) sager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 286 eller 289 og
- 2) de i stk. 2, nr. 1 og 2, nævnte sager, som fremmes efter § 925 eller § 925 a.

§ 688. Ved byretterne, henholdsvis sø- og handelsretten, behandles i første instans de sager, som ikke henhører under landsretterne.

Stk. 2. Domsmand medvirker i:

- 1) sager, som påtales af statsadvokaten, og
- 2) politisager, såfremt der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller såfremt sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmand medvirker ikke i:

- 1) sager, som fremmes efter § 925, § 934, § 935, stk. 1, § 936 eller § 937.
- 2) sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, medmindre der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3,
- 3) sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5, og udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 2.
- 4) sager, som behandles ved sø- og handelsretten i København eller ved søret, og
- 5) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, omhandlede sager vedrørende betinget domte.

§ 689. Ved anvendelse af reglen i § 687 kommer den strafnedsættelse, som ved forsøg og medvirken kan finde sted, ikke i betragtning.

§ 690. Straffesager, der omfatter flere lovovertrædelser, behandles ved landsret under medvirken af nævninger, hvis sådan behandling efter reglerne i § 687 kræves med hensyn til en af overtrædelserne. Andre straffesager, omfattende flere lovovertrædelser, behandles som domsmandssager ved byret, hvis sådan behandling efter reglerne i § 688 kræves med hensyn til en af overtrædelserne.

§ 691. Retten prøver uden begæring derom, om en sag hører under dens virkekreds, og

om domsmænd skal medvirke ved påkendelse. Er domsforhandling ved landsret begyndt, skal det dog ikke være nødvendigt at afvise sagen, fordi det findes, at den burde have været anlagt ved byret. Er domsforhandling under medvirken af domsmænd begyndt, kan disses medvirken efter rettens bestemmelse vedblive, selv om det findes, at sagen burde have været foretaget uden domsmænd.

Stk. 2. Retsafgørelser, hvorved en begæring om sagens påkendelse ved landsret eller under medvirken af domsmænd eller sagkyndige afslås, kan påkæres.

§ 692. Ved landsretterne behandles endvidere afgørelser i anledning af anke eller kære af byretternes domme, kendelser og beslutninger.

Stk. 2. Domsmand medvirker i:

- 1) sager, i hvilke byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, og
- 2) sager, som er fremmet til dom efter § 925.

Stk. 3. Domsmand medvirker endvidere i politisager, såfremt der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller såfremt sagen i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse. Beslutninger, hvorved en begæring om medvirken af domsmænd afslås, kan kæres.

Stk. 4. Domsmand medvirker ikke i:

- 1) sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 117, stk. 5, og udlændingelovens § 59, stk. 1, nr. 2.
- 2) sager vedrørende overtrædelse af færdselslovens § 53, hvori der alene er spørgsmål om bødestraf, eller som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld,
- 3) sager, der i 1. instans er behandlet ved søret, og
- 4) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, omhandlede sager vedrørende betinget domte.

§ 693. Under højesteret hører alle afgørelser i anledning af påanke af eller kæremål mod landsrettens domme, kendelser og beslutninger, derunder indbefattet handlinger af det medlem af landsretten, hvem det måtte være overdraget af handle som undersøgelsesdommer.

4. § 698, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) lovovertrædelser, for hvilke der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte.«

§ 698. Ved den ret, i hvis kreds sigtede bor eller, hvis han ikke har bolig i riget, ved forfølgningens begyndelse opholder sig, eller, hvis han ikke findes i riget, ved den ret, i hvis kreds han sidst havde bolig eller opholdt sig, kan forfølges:

- 1) de under de danske domstoles påkendelse hørende forbrydelser, som begås uden for kongerigets grænser,
- 2) de forseelser, som det tilkommer politimesteren at påtale (§ 721), uden hensyn til, om de påtales af ham eller andre,
- 3) andre forbrydelser, når der mangler sådanne oplysninger, som betinger anvendelse af § 696.

5. Retsplejelovens kapitel 64, »Den offentlige anklagemyndighed«, (§§ 710-717), ophæves.

Kapitel 64

Den offentlige anklagemyndighed

§ 710. De offentlige anklagere virker for forfølgning af forbrydelser i forbindelse med politiet efter de i denne lov givne regler.

§ 711. Det påhviler de offentlige anklagere som embedspligt at fremme enhver sag med den hurtighed, som tilfældets beskaffenhed tillader, og derved ikke blot have for øje, at strafskyldige personer drages til ansvar, men også, at forfølgning af personer, som ikke er strafskyldige, ikke finder sted. De er pligtige at efterkomme de af retten i medfør af nærværende lov givne pålæg.

§ 712. Ved anordning kan der gives sådanne almindelige forskrifter for udførelsen af de offentlige anklageres forretninger, som ved siden af loven findes fornødne. Justitsministeren kan i overensstemmelse med de hidtil gældende regler med hensyn til enkelte sager pålægge vedkommende anklager at begynde eller fortsætte, undlade eller standse forfølgning, at gøre retsmidler gældende o.s.fr.

§ 713. Står en offentlig anklager i et forhold, som ville udelukke en dommer fra at

handle i sagen, skal han gøre meddelelse herom til sin nærmeste foresatte, for at denne kan træffe sådan foranstaltning, som i den anledning måtte findes fornøden.

§ 714. Rigsadvokaten varetager udførelsen af straffesager for højesteret; han kan fremdeles efter pålæg af justitsministeren eller af egen drift ganske eller til dels overtage det til de ved landsretterne beskikkede statsadvokaters forretningskreds hørende hverv i en hvilken som helst straffesag.

Stk. 2. Rigsadvokaten er de andre offentlige anklagere overordnet og fører tilsyn med deres hvervs udførelse, hvorved reglerne i § 712 finder tilsvarende anvendelse.

§ 715. Den til rigsadvokatens bistand beskikkede statsadvokat er beføjet til efter pålæg af rigsadvokaten eller, i tilfælde af dennes forhindring, uden pålæg at foretage enhver embedshandling, som hører under rigsadvokatens virkekreds.

§ 716. De for landsretskredsene beskikkede statsadvokater virker for forfølgning af alle forbrydelser, der ikke er henvist til påtale af private eller af politimyndighederne (§ 721), hvad enten pådømmelsen i første instans sker ved landsret, ved sø- og handelsretten eller ved en byret i landsretskredsen; endvidere varetager de det offentliges tarv i henseende til påanke af byretternes domme i politisager. Statsadvokaterne fører tilsyn med politimyndighedernes udøvelse af påtalemyndigheden i politisager.

Stk. 2. Rigsadvokaten kan pålægge en statsadvokat eller en politimester at overtage i det hele eller for en del det offentlige anklagerhverv i en sag, som hører under en anden statsadvokats, henholdsvis politimesters, forretningskreds.

Stk. 3. Det påhviler statsadvokaterne at gøre indberetning til rigsadvokaten, når tvivlsomme eller særdeles vigtige spørgsmål opstår i de sager, som de behandler.

Stk. 4. Statsadvokaternes medhjælper er beføjede til efter pålæg af statsadvokaten eller, i tilfælde af dennes forhindring, uden pålæg at foretage enhver embedshandling, som hører under statsadvokatens virkekreds. Det samme gælder politimestrene og politiadvokaterne for så vidt angår sager, hvori de er beskikkede som anklagere ved landsret.

§ 717. De ved sø- og handelsretten og byretterne ansatte anklagere har efter pålæg af statsadvokaten at udføre sager for disse retter.

6. Kapitel 65 affattes således:

(Der henvises til lovforslaget).

Kapitel 65

Påtalen

§ 718. Retterne træder i de efter reglerne i denne lovs 4. bog behandlede sager kun i virksomhed ifølge begæring af nogen, hvem ret til påtale tilkommer.

§ 719. Påtalen tilkommer efter de nedenstående regler statsadvokaten, politimesteren, særlige forvaltningsmyndigheder og private.

Stk. 2. Beføjelsen til privat påtale og fremsættelse af begæring om offentlig påtale tilkommer den forurettede. Er denne umyndig, finder reglerne i § 257 anvendelse. Når den forurettede er død, eller når en mod en afdød rettet handling er strafbar, tilkommer retten til privat påtale eller til at begære offentlig påtale den afdødes ægtefælle, forældre, børn eller søskende.

Stk. 3. Den, der efter stk. 2 er beføjet til at påtale eller begære påtale, kan give afkald på sin beføjelse. Dette gælder, selv om sag er anlagt, eller begæring er fremsat.

§ 720. I alle sager, hvis forfølgning ikke er henvist til politimesteren eller private (§§ 721 og 725), tilkommer det statsadvokaten at påtale for den dømmende ret. Forfølgning ved undersøgelsesret rejses i sådanne sager af politimesteren, medmindre statsadvokaten undtagelsesvis overtager forfølgningen.

§ 721. Politimesteren tilkommer det at rejse tiltale for byretten, henholdsvis sø- og handelsretten, i de nedenævnte sager, for så vidt disse er genstand for offentlig påtale (politisager):

- 1) Sager angående lovovertrædelser, for hvilke loven ikke, bortset fra gentagelsestilfælde, hjemler anden straf end bøde eller hæfte, dog med undtagelse af de i straffelovens §§ 103, stk. 2, 131, stk. 2, 148, 155, 1. pkt., 156, 157, 160, 235, 267, stk. 1, 274,

296, stk. 2, og 304 nævnte lovovertrædelser.

- 2) Sager angående overtrædelse af straffelovens §§ 124, stk. 2, 126, stk. 1, 138, 161-163, 172, stk. 2, jf. § 171, 174, 197-199, 203, 229, stk. 4, 232, sidste led, 233, 265, 266, 276-284, jf. § 287, 291, stk. 1 og 3, 293 og 298, nr. 3 og 4.
- 3) Sager angående lovovertrædelse, som omhandles i:
  - a) § 10 i lov af 30. november 1857 om Københavns vandforsyning, jf. lov nr. 14 af 28. januar 1876 angående tilvejebringelse af vedtægter for benyttelse af vand fra kommunale vandværker og § 3 i lov nr. 60 af 24. april 1896 ombeskyttelse for vandforsyningsanlæg.
  - b) § 6 i lov nr. 54 af 15. februar 1895 om forholdsregler til beskyttelse af under søiske telegraf- og telefonledninger.
  - c) § 18 i lov nr. 156 af 14. april 1920 om smitsomme sygdomme hos husdyrene.
- 4) Sager angående overtrædelse af straffelovens §§ 172, stk. 1, jf. 171, § 232, første led, § 244, §§ 276-280 og 284, jf. §§ 285-286, og § 288, stk. 1.

Stk. 2. De i stk. 1, nr. 4, nævnte sager behandles efter samme regler som sager, der påtales af statsadvokaten.

Stk. 3. Skal en politisag forfølges under ét med en sag, som hører under statsadvokatens virkekreds, iværksættes påtalen af statsadvokaten overensstemmende med reglerne i § 720; også ellers kan statsadvokaten undtagelsesvis overtage forfølgningen af en politisag.

§ 722. Statsadvokaten og politimesteren påtaler i embeds medfør. Dog udkræves:

- 1) justitsministerens befaling til påtale af embedsmænds forbrydelser i embedsforhold samt af andre forbrydelser, ved hvilke dette særlig er foreskrevet;
- 2) opfordring af vedkommende særlige myndighed, når det ifølge lovgivningen afhænger af dennes bestemmelse, som påtale skal finde sted;
- 3) begæring af en dertil berettiget privat, når den offentlige påtale ved lovgivningen er betinget heraf. Er privat påtale i henhold til § 726 begyndt, kan offentlig påtale ikke begæres. Begæring om offentlig påtale, der udelukker nogen medskyldig fra forfølgningen, tages ikke til følge, medmindre påtalemyndigheden billiger udelukkelsen.

Angår begæringen kun nogle af de skyldige uden at udelukke mulige medskyldige, kan påtalemyndigheden udstrække forfølgningen til disse, medmindre den beretigede modsætter sig det. Der skal gives ham lejlighed til at udtale sig herom.

Stk. 2. At befalingen, opfordringen eller den private begæring i de forannævnte tilfælde mangler, udelukker ikke, at uopsættelige skridt foretages, når gerningen må antages at være vedkommende ubekendt, og omstændighederne gør det rimeligt, at påtale vil blive begæret. Tilbagekaldes befalingen eller opfordringen, inden der er afsagt dom eller afgivet erklæring af nævningerne, standses forfølgningen. Når den private begæring tilbagekaldes, gælder det samme, medmindre påtalemyndigheden skønner, at almene hensyn kræver, at forfølgningen fortsættes.

§ 723. Uden for de tilfælde, hvor statsadvokaten skønner, at undersøgelsen ikke kan ventes at føre til, at en person findes skyldig til straf, kan han i sager, der hører under hans virkekreds, kun undlade påtale eller frafalde en påbegyndt forfølgning:

- 1) i tilfælde, hvor det i medfør af § 723 a, stk. 2, fastsættes som vilkår, at der fastsættes hjælpeforanstaltninger efter § 33 i lov om social bistand;
- 2) i tilfælde, hvor sigtede var under 18 år på gerningstidspunktet og der fastsættes vilkår efter § 723 a, stk. 2;
- 3) i tilfælde, hvor lovgivningen indeholder særlig hjemmel for, at offentlig påtale under visse betingelser kan bortfalde, uden at justitsministerens samtykke dertil kræves;
- 4) i tilfælde, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 er anvendelig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at en domfældelse ikke i gentagelsestilfælde ville få betydning med hensyn til anvendeligheden af en strengere straffebestemmelse;
- 5) i andre tilfælde kun inden for de grænser, som er dragne ved lov eller drages ved bestemmelse truffen af justitsministeren.

Stk. 2. Finder statsadvokaten i andre tilfælde, at påtale under hensyn til særlig formildende omstændigheder kan undlades uden skade for nogen offentlige interesse, skal han forelægge sagen for rigsadvokaten. Nærer

denne tvivl, indstiller han spørgsmålet til justitsministerens afgørelse.

Stk. 3. Statsadvokaten kan endvidere helt eller delvis opgive eller frafalde tiltale, såfremt sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Stk. 4. Bestemmelserne i stk. 1-3 finder tilsvarende anvendelse på politimesterens adgang til at opgive eller frafalde påtale i de i § 721, stk. 1, nr. 4, nævnte sager. Den i stk. 2 nævnte forelæggelse sker i disse tilfælde for statsadvokaten.

§ 723 a. Som vilkår i et tiltalefrafald kan fastsættes,

- 1) at sigtede i retten vedtager at betale en bøde,
- 2) at han betaler erstatning for tab, der er forvoldt ved lovovertrædelsen,
- 3) at han i retten indgår på konfiskation.

Stk. 2. Endvidere kan der i tiltalefrafald fastsætte samme vilkår som i betingede domme.

Stk. 3. Vilkår kan kun fastsættes, såfremt sigtede i retten har afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende omstændigheder. Vilkårene skal godkendes af retten.

Stk. 4. Såfremt et vilkår overtrædes, kan sagen genoptages.

§ 724. Er en handling, hvis påtale i henhold til § 721 påhviler politimesteren, overtrædelse af en lov, hvis efterlevelse det påhviler en særlig offentlig myndighed at våge over, kan den påtales af den vedkommende særlige myndighed efter de nærmere regler i § 989, medmindre forening med en straffesag, som påtales af statsadvokat eller politimester, skal finde sted.

§ 725. Strafbare handlinger, der ved lovgivningen er henvist til privat forfølgning, bliver ordentligvis at påtale af den private, hvem påtaleret tilkommer, overensstemmende med reglerne om den borgerlige retspleje, jf. dog § 990.

Stk. 2. Når en handling, der udgør en lovovertrædelse af ovennævnte art, tillige indeholder en lovovertrædelse, som er offentlig

påtale undergivet, kan vedkommende påtalemyndighed efter begæring af den private påtaleberettigede forfølge begge lovovertrædelser under ét. Den private påtaleberettigede kan i sådanne tilfælde på ethvert trin standse den efter hans begæring begyndte forfølgning.

Stk. 3. Selv om en lovovertrædelse i øvrigt er undergivet privat forfølgning, kan offentlig forfølgning finde sted, hvis almene hensyn kræver det. Dette gælder dog ikke, hvis der er afsagt dom i en privat straffesag om overtrædelsen. Afgørelse om offentlig forfølgning træffes af statsadvokaten, selv om sagen i øvrigt skal behandles som politisag. Reglerne i dette stykke gælder ikke for sager, hvor retten til privat påtale alene følger af § 726, stk. 2.

Stk. 4. Når statsadvokaten i henhold til foregående stykke har indledet forfølgning, standser vedkommende privates ret til selv at påtale, hvorhos reglen i § 345 i fornødent fald finder tilsvarende anvendelse. Når han straks afgiver erklæring herom, har han dog adgang til at slutte sig til påtalemyndighedens forfølgning. Dog kan han ikke i noget tilfælde gøre krav på udsættelse af sagen, og det påhviler ikke tiltalte eller dennes forsvarer at afgive foreskrevne meddelelser til ham. Frafalder statsadvokaten den begyndte offentlige forfølgning, er det den private tilladt, at påtale eller fortsætte sin påtale.

§ 726. De lovbestemmelser, som særlig hjemler private beføjelse til at påtale lovovertrædelser, der også kan forfølges af det offentlige, bliver stående ved magt.

Stk. 2. Endvidere skal lovovertrædelser, hvis offentlige forfølgning er betinget af en privats begæring, også hvor det ikke er særlig hjemlet, kunne påtales af den vedkommende private, dersom handlingen ikke kan medføre højere straf end hæfte.

Stk. 3. Ved forfølgningen i ovennævnte tilfælde finder reglerne i § 725, stk. 1 og 4, tilsvarende anvendelse.

§ 727. Retten prøver i embeds medfør, om den, der forfølger efter foranstående regler, er berettiget til påtale.

§ 728. Forfølgning kan frafaldes, så længe ikke dom er afsagt eller henholdsvis nævnningernes erklæringer afgivet. Frafaldes påtale, efter at domsforhandling er begyndt, afsiger

retten frifindelsesdom. Når ellers en begyndt forfølgning frafaldes, udsteder retten på forlangende et skriftligt vidnebyrd herom.

7. § 731, stk. 1, litra e, affattes således:

»e) når tiltale er rejst i sager, i hvilke der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte,«

§ 731. Offentlig forsvarer bliver, for så vidt sigtede ikke selv har valgt en forsvarer, eller den valgte forsvarer udebliver, at beskikke.

.....

e) når tiltale er rejst i politisager, i hvilke der skønnes at blive spørgsmål om anvendelse af højere straf end bøde og hæfte.

8. § 749 affattes således:

»§ 749. Politiet afviser en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning.

Stk. 2. Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af politiet, såfremt der ikke har været rejst sigtelse. Er sigtelse rejst, finder bestemmelserne i § 721 og § 722 anvendelse.

Stk. 3. Afvises anmeldelsen eller indstilles efterforskningen, underrettes de, der må antages at have rimelig interesse heri. Afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i kapitel 10.«

§ 749. Politiet afviser en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskning. Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen ligeledes træffes af politiet, når der ikke har været rejst sigtelse, eller sigtelsen har vist sig grundløs. I andre tilfælde træffes bestemmelsen om at indstille forfølgningen af den myndighed, som påtaleretten tilkommer, medmindre justitsministeren træffer anden bestemmelse. Afgørelsens dato skal fremgå af sagens akter.

Stk. 2. Afvises anmeldelsen eller opgives forfølgningen, underrettes anmelderen og andre, der må antages at have rimelig interesse deri, om afgørelsen og om adgangen til at indbringe den for den overordnede anklagemyndighed.

Stk. 3. Har nogen været sigtet, underrettes tillige den sigtede om afgørelsen og om adgangen til at indbringe den for den overordnede anklagemyndighed. Forfølgning mod den, der har været sigtet, kan kun fortsættes efter den overordnede myndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for ham inden 2 måneder fra den dag, da bestemmelsen om efterforskningens afslutning er truffet, medmindre sigtedes forhold har medført, at rettidig forkyndelse ikke har kunnet ske, eller betingelserne for genoptagelse, jf. § 975, er til stede.

9. § 752, stk. 2, affattes således:

» *Stk. 2.* Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsen skal underrettes om og have adgang til at overvære afhøringen af sigtede under 18 år.«

§ 752. ....

Stk. 2. Er sigtede under 18 år, og angår sagen en overtrædelse af borgerlig straffelov eller af andre love, hvori de retsmidler, der er nævnt i kapitel 69, 70, 73 og 75 b, kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager, skal det sociale udvalg så vidt muligt underrettes om sagen og have adgang til at overvære afhøringen.

10. § 754 e affattes således:

»§ 754 e. Reglerne i §§ 754 e – 754 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.«

§ 754 e. Reglerne i §§ 754 a – 754 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af lovovertrædelser, for hvilke påtale i medfør af straffelovens §§ 110 f og 118 a sker efter justitsministerens påbud.

11. § 791, stk. 2, 3. pkt., affattes således:

»Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12, §§ 111-115 og 118.«

§ 791. ....

Stk. 2. Er materialet fortsat af efterforskningsmæssig betydning, kan tilintetgørelse undlades eller udsættes i et nærmere fastsat

tidsrum. Politiet indbringer spørgsmålet herom for retten, der, inden der træffes afgørelse, skal give den beskikkede advokat lejlighed til at udtale sig. Bestemmelserne i 2. pkt. finder ikke anvendelse på materiale, der er tilvejebragt som led i efterforskning af lovovertrædelser, for hvilke påtale i medfør af straffelovens §§ 110 f og 118 a sker efter justitsministerens påbud.

Stk. 3. ....

Stk. 4. ....

12. I § 801, stk. 1, 1. pkt., ændres »statsadvokaten« til: »anklagemyndigheden«.

§ 801. Når tiltale er rejst, men sigtede har unddraget sig sagens videre forfølgning, kan retten på statsadvokatens begæring, og efter at forsvareren er hørt, ved kendelse bestemme, at der skal lægges beslag på den formue, som sigtede måtte besidde eller erhverve i riget. Kendelsen forkyndes overensstemmende med reglerne i § 159.

Stk. 2. ....

13. § 822, stk. 2, 2. pkt., ophæves.

§ 822. ....

Stk. 2. Retten kan foretage besigtigelse af personer, genstande og lokaliteter, når sådant findes nødvendigt eller hensigtsmæssigt for sagens oplysning. Ville det medføre uforholdsmæssige udgifter eller ulemper, at besigtigelse foretages af den ret, ved hvilken sagen er tingfæstet, eller skal besigtigelsen foretages før domsforhandlingen i en sag, som er tingfæstet ved landsretten, foretages den af vedkommende undesøgelsesret (§§ 686 og 694).

Stk. 3. ....

Stk. 4. ....

Stk. 5. ....

14. § 842, stk. 1, nr. 2, affattes således:

»2) at sagen er undergivet offentlig påtale, eller«

§ 842. Retten kan på et hvilket som helst tidspunkt, forinden sagen foretages, af egen drift eller efter begæring ved kendelse beslutte dens afvisning når den, efter at der er givet statsadvokaten lejlighed til at udtale sig, samt hvis der er spørgsmål om en afhjælpelig man-

gel, til at foretage det i så henseende fornødne, finder:

- 1) at nogen omstændighed er til stede, som må medføre, at sagen under domsforhandlingen afvises, eller
- 2) at statsadvokaten mangler påtaleret, eller
- 3) at et forhold som det i anklageskriftet beskrevne ikke er strafbart, eller at staf er udelukket ved forældelse eller anden lignende grund.

Stk. 2. ....

15. I § 869, stk. 1, ændres »om statsadvokaten har påtaleret« til: »om sagen er undergivet offentlig påtale«.

§ 869. Opstår der spørgsål, om nogen fejl foreligger, der hindrer sagens fremme, eller om statsadvokaten har påtaleret, kan forhandlingen begrænses til dette punkt, indtil spørgsmålet har fundet sin afgørelse.

Stk. 2. ....

Stk. 3. ....

Stk. 4. ....

16. § 885, stk. 3, affattes således:

»*Stk. 3.* Det tilkommer ikke nævningene at afgøre, om det forhold, som tiltalen angår, er undergivet offentlige påtale.«

§ 885. ....

Stk. 2. ....

Stk. 3. Om statsadvokaten er påtaleberettiget, er ikke genstand for nævningernes afgørelse.

17. § 908, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Frifindelse skal ske, når forholdet ikke er undergivet offentlig påtale, når forfølgningen opgives, når forholdet er forældet, samt når tiltalte ikke findes skyldig.«

§ 908. ....

Stk. 2. Frifindelse finder sted, når statsadvokaten ikke er påtaleberettiget, når forfølgning frafaldes, når strafskylden er forældet, samt når tiltalte ikke findes skyldig.

Stk. 3. ....

Stk. 4. ....

19. I § 925, stk. 1, 1. pkt., ændres »politimesteren« til: »anklageren«.

§ 925. Har sigtede i retten, jf. § 694, stk. 3, afgivet en uforbeholden tilståelse, hvis rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger, kan sagen, når sigtede og, hvis han er under 18 år, hans værge samtykker heri, og politimesteren, efter at der er givet ham lejlighed til at gøre sig bekendt med det under sagen fremkomme, erklærer sig enig deri, uden udfærdigelse af anklageskrift straks fremmes til dom. Forinden dom afsiges, skal det til retsbogen betydes tiltalte, hvad der er tiltalens genstand, og lejlighed gives ham til at fremføre, hvad han måtte have at anføre til sit forsvar. Findes yderligere oplysninger at burde fremskaffes, sker dette overensstemmende med reglerne i kap. 67 og 68, og lejlighed gives tiltalte til at ytre sig over det således fremkomne.

Stk. 2. ....

Stk. 3. ....

Stk. 4. ....

Stk. 5. ....

Stk. 6. ....

20. § 926 affattes således:

»§ 926. I andre tilfælde end de i § 925 nævnte rejses tiltale ved et anklageskrift, der skal indeholde angivelser som nævnt i § 831, stk. 1.«

§ 926. Uden for de tilfælde, hvor den i § 925 hjemlede fremgangsmåde benyttes, rejses tiltale ved et af statsadvokaten udfærdiget og underskrevet anklageskrift, der skal indeholde de i § 831, stk. 1, omhandlede angivelser og, hvis sagens udførelse for retten er overdraget en af de ved retten ansatte klagere, en påtegning herom. Den, hvem sagens udførelse således er overdraget af statsadvokaten, træder under domsforhandlingen og dennes forberedelse i det hele i statsadvokatens sted.

22. § 930 affattes således:

»§ 930. Tiltale rejses som angivet i § 926. Når sigtede er til stede i retten, kan tiltale dog med rettens tilladelse rejses mundtligt til retsbogen, og sagen derefter straks fremmes til domsforhandling.«

§ 930. Tiltale rejses i politisager i almindelighed ved et af politimesteren udfærdiget anklageskrift, hvori sigtedes navn, og hvad der ellers udkræves til hans nøjagtige betegnelse,

anføres, og den formentlige forseelse betegnes med sådan angivelse af tid, sted og andre nærmere omstændigheder, som måtte udkræves til forholdets tilstrækkelige og tydelige betegnelse, og med anførelse af de bestemmelser i lov, anordning eller vedtægt, som antages at være overtrådt, og i henhold til hvilke straf antages ifalden,

Stk. 2. Når sigtede er til stede i retten, og politimesteren eller nogen på hans vegne dér giver møde, kan tiltale med dommerens tilladelse rejses mundtlig til retsbogen og sagen derefter straks foretages til domsforhandling.

23. I § 931, *stk. 1*, ændres »politimesteren« til: »anklagemyndigheden«.

24. I § 931, *stk. 2*, ændres »§ 930, stk. 1,« til: »§ 931, stk. 1, nr. 2 og 3,«

25. I § 931, *stk. 3* og 5, ændres § 749, *stk. 3*, » til: »§ 724, *stk. 2*,«.

§ 931. Såfremt lovovertrædelsen ikke skønnes at ville medføre højere straf end en bøde, kan politimesteren, i stedet for at indlevere anlageskrift til retten, tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt han erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angiven frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Stk. 2. Med hensyn til den i *stk. 1* omhandlede tilkendegivelse finder bestemmelsen i § 930, *stk. 1*, om indholdet af anlageskrift tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Betales bøden i retten tid, eller bliver den efter stedfunden vedtagelse inddrevet eller afsonet, bortfalder videre forfølgning, jf. dog § 749, *stk. 3*, og afgørelsen har gentagelsesvirkning som en dom.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorefter den i *stk. 1* nævnte tilkendegivelse ved nærmere angivne overtrædelser af færdselsloven kan gives af en polititjenestemand i umiddelbar forbindelse med lovovertrædelsen, såfremt den kan afgøres efter faste bødesatser med en bøde på ikke over 1.000 kr. Reglerne i *stk. 2* og 3 finder tilsvarende anvendelse. Lovovertrædelsen kan dog i tilkendegivelsen betegnes kortfattet.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter regler, hvorefter der kan ske konfiskation efter til-

svarende regler som anført i *stk. 1-2*, § 749, *stk. 3*, finder tilsvarende anvendelse.

26. I § 936, *stk. 1*, *1. pkt.*, indsættes efter »betvivle tiltaltes skyld,«: »med anklagerens samtykke«.

27. § 936, *stk. 2*, ophæves.

§ 936. Angår sagen en lovovertrædelse, for hvilken der i loven er hjemlet straf af bøde eller konfiskation, kan dommeren, når han ikke finder grund til at betvivle tiltaltes skyld, give tiltalte adgang til at se sagen afgjort ved, at han vedtager at erlægge bestemt bøde eller at underkaste sig konfiskation; lovens fastsættelse af bødens størrelse er herved ikke bindende. Vedtager tiltalte den tilbudte afgørelse, tilføres det fornødne herom retsbogen. Sådan afgørelse har i henseende til fuldbyrdelse og gentagelsesvirkning samme virkning som en dom.

Stk. 2. Er politimesteren eller nogen på hans vegne mødt, kan sådan afgørelse dog ikke træffes uden den mødendes samtykke.

28. § 962, *stk. 2*, *1. pkt.*, affattes således:

»Domme kan kun ankes af det offentlige, når andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation kan idømmes efter de lovbestemmelser, tiltalen lyder på.«

§ 962. ....

Stk. 2. I politisager kan domme kun ankes af det offentlige, når andre offentligretlige følger (jf. § 684) end bøde eller konfiskation kan idømmes efter de lovbestemmelser, tiltalen lyder på. Tiltalte kan kun anke, såfremt tiltalte har givet møde i sagen og mere end 20 dagbøder eller en bøde på over 3.000 kr., eller konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger er idømt. Afgørelser i henhold til §§ 936 og 937 kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 3. ....

Stk. 4. ....

Stk. 5. ....

29. I § 965 *c*, *stk. 2*, ændres »statsadvokaten mangler påtaleret« til: »sagen ikke er undergivet offentlig påtale«.

§ 965 *c*. ....

Stk. 2. Hvor en frifindende dom er påanket af statsadvokaten, kan afvisning fra landsretten ske overensstemmende med § 842, når det findes, at statsadvokaten mangler påtaleret, eller at det påtalte forhold ikke er strafbart, eller at strafansvar er bortfaldet ved forældelse.

Stk. 3. .....

Stk. 4. .....

30. I § 975 ændres »§ 749, stk. 3, «til: »§ 724, stk. 2,«.

§ 975. Når retsforfølgning frafaldes, efter at tiltale er rejst, uden at der afsiges dom i sagen, kan ud over det i § 749, stk. 3, nævnte tilfælde tiltale kun rejses når nye beviser af vægt senere kommer for dagen, eller de i § 976 angivne betingelser er til stede.

32. Kapitel 87 ophæves.

Kapitel 87

Behandling af sager, som påtales af en særlig offentlig myndighed

§ 989. Forinden en særlig offentlig myndighed rejser påtale i henhold til § 724, skal den ved henvendelse til politimesteren forevise sig om, at denne ikke agter at forfølge sagen. Når påtale herefter rejses af en særlig myndighed, bliver bestemmelserne i kap. 81 (med undtagelse af § 931) og 82-83 og 85 at anvende.

Stk. 2. Anke fra påtalens side beslattes og iværksættes af statsadvokaten, dog kun efter begæring af den særlige myndighed.

Stk. 3. Har politimesteren indledet, men senere frafaldet forfølgning, og er sagen som følge heraf blevet hævet, kan den særlige myndighed rejse ny forfølgning; dog må anklageskrift i så fald indgives inden 14 dage, efter at sagen er hævet.

34. Før § 990 indsættes i kapitel 88:

»§ 989. Straffesager, der påtales af private, behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, jf. dog § 990.«

Se nr. 32 om ophævelse af § 989.

35. I § 990, *stk. 1*, ændres »§ 725« til »§ 727«.

§ 990. Når nogen ved en byrets dom i en sag, hvorunder en privat sagsøger i den borgerlige retsplejes former har påtalt en forbrydelse, som er undergivet privat påtale, er dømt til hæfte eller fængsel, kan han rejse an-

ke overensstemmende med de regler, som gælder i offentlige sager. Statsadvokaten har da overensstemmende med reglerne i kap. 83, jf. kap. 82, at indbringe sagen for landsretten, hvor ankesagen forberedes og behandles efter de for offentlige sager gældende regler. Statsadvokaten lader meddelelse om ankesagen forkynde for den private sagsøger, der har adgang til at slutte sig til forfølgningen for landsretten overensstemmende med bestemmelserne i § 725. Finder statsadvokaten, at en offentlig interesse kræver, at en byrets dom i en privat forfulgt straffesag (jf. 1. pkt.) gøres til genstand for påanke, kan han af egen drift iværksætte sådan, og foranstående regler finder da tilsvarende anvendelse.

36. § 991, *stk. 1-3*, affattes således:

»§ 991. I sager, som behandles efter kapitel 80 og 81 uden medvirken af domsmænd, kan der tilkendes den forurettede erstatning hos tiltalte for den ved forbrydelsen forvoldte skade, når den pågældende har fremsat begæring herom for retten. Der skal gives den forurettede lejlighed til at fremsætte erstatningskrav, for så vidt sagen efter sin beskaffenhed giver anledning hertil.

Stk. 2. I andre offentlige straffesager påhviler det anklagemyndigheden efter den forurettedes begæring at forfølge borgerlige krav, såfremt dette kan ske uden væsentlig ulempe.

Stk. 3. Særlige beviser vedrørende borgerlige krav i en nævningesag skal angives i bevisfortegnelsen, jf. § 834 og § 836«.

§ 991. I politisager samt i sager, der pådømmes ved undersøgelsesretten (§ 925), kan erstatning hos tiltalte tilkendes den forurettede for den ved forbrydelsen forvoldte skade, når han herom har fremsat begæring for retten, hvortil der, for så vidt sagens beskaffenhed dertil giver anledning, bør gives ham lejlighed.

Stk. 2. Under andre offentlige straffesager har vedkommende påtalemyndighed, når dette kan ske uden væsentlig ulempe, efter begæring af den forurettede at forfølge de for denne ved forbrydelsen begrundede borgerlige krav på tiltalte.

Stk. 3. For så vidt særlige beviser måtte blive at føre under domsforhandlingen i en nævningesag til støtte for et borgerligt krav, bør påtalemyndigheden angive disse i sin bevis-

fortegnelse eller i et tillæg af denne (jf. §§ 834 og 836).

Stk. 4. ....

Stk. 5. ....

37. § 1018 f, stk. 4, affattes således:

» *Stk. 4.* Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde eller hæfte, eller af en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninge eller domsmænd.«

§ 1018 f. ....

Stk. 2. ....

Stk. 3. ....

Stk. 4. Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet udspringer af en politisag eller en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninger eller domsmænd.

Ad § 2 (straffeloven)

1. § 6, stk. 2, § 8, stk. 2 og 3, og § 140, 2. pkt., ophæves.

§ 6. ....

Stk. 2. Justitsministeren bestemmer, i hvilket omfang handlinger, som på dansk område foretages om bord i fremmed fartøj af og imod nogen, der hører til eller som rejsende følger med dette, skal påtales.

§ 8. ....

Stk. 2. I det under nr. 3 nævnte tilfælde afgør rigsadvokaten, om påtale skal finde sted.

Stk. 3. I de under stk. 1, nr. 4-6, nævnte tilfælde afgør justitsministeren om påtale skal finde sted.

§ 140. Den, der offentlig driver spot med eller forhåner noget her i landet lovligt bestående religionssamfunds tros lærdomme eller gudsyndelse, straffes med hæfte eller under formildende omstændigheder med bøde. Påtale finder kun sted efter rigsadvokatens påbud.

2. § 11 affattes således:

»§ 11. Er en person, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, i fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret kan medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan frakendelse heraf ske efter offentlig påtale her i landet.«

§ 11. Er en person, der har dansk indfødsret eller er bosat i den danske stat, i fremmed stat straffet for en handling, der efter dansk ret ville kunne medføre frakendelse eller fortabelse af kald eller erhverv eller anden rettighed, kan frakendelse heraf ske under en offentlig efter rigsadvokatens påbud anlagt sag.

3. § 110 f affattes således:

»§ 110 f. De i dette kapitel omhandlede forbrydelser er i alle tilfælde undergivet offentlig påtale.«

§ 110 f. De i dette kapitel omhandlede forbrydelser er i alle tilfælde genstand for offentlig påtale, der sker efter justitsministerens påbud.

4. § 118 a affatte således:

»§ 118 a. De i §§ 111-115 og 118 omhandlede forbrydelser er i alle tilfælde undergivet offentlig påtale.«

§ 118 a. De i §§ 111-115 og 118 omhandlede forbrydelser er i alle tilfælde genstand for offentlig påtale, der sker efter justitsministerens påbud.

Ad § 3 (færdselsloven)

1. § 119 affattes således:

»§ 119. Sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte eller om anvendelse af straffelovens §§ 68, 69 og 70 eller 73, behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80. Endvidere behandles sager, hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80, medmindre sagen kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a. Andre sager behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 81 eller § 119 a. Såfremt sagen behandles efter reglerne

om betinget frakendelse af førerretten, finder retsplejelovens § 934, stk. 1, ikke anvendelse.

Stk. 2. Domsmand medvirker, jf. dog stk. 3, i sager,

- 1) hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde,
- 2) hvor der bliver spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, og
- 3) i sager, som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Stk. 3. Domsmand medvirker ikke i sager, der

- 1) fremmes efter retsplejelovens § 925 eller § 935, stk. 1,
- 2) vedrører overtrædelse af § 117, stk. 5, eller
- 3) vedrører overtrædelse af § 53, medmindre der er spørgsmål både om højere straf end bøde og om anvendelse af færdselslovens § 117, stk. 2, nr. 3, eller medmindre anke til landsretten omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld.

Stk. 4. Offentlig forsvarer beskikkes efter reglerne i retsplejelovens §§ 731 og 732. Såfremt tiltalte fremsætter begæring herom, beskikkes i byretten tillige offentlig forsvarer

- 1) i sager, hvor der blive spørgsmål om betinget frakendelse af førerretten og
- 2) i sager om overtrædelse af § 53, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde.

Tiltalte skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.«

§ 119. Sagerne behandles som politisager, jf. dog stk. 3.

Stk. 2. Angår sagen et forhold, hvor der opstår spørgsmål om betinget frakendelse af førerretten, kan de retsmidler, der er nævnt i retsplejelovens kapitel 68, 69, 71 og 73, anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager. Offentlig forsvarer beskikkes efter samme regler som i sager, hvor der bliver spørgsmål om anvendelse af højere straf end bøde og hæfte. Retsplejelovens § 934, stk. 1, finder ikke anvendelse.

Stk. 3. Angår sagen et forhold, hvor der opstår spørgsmål om ubetinget frakendelse af førerretten, behandles sagen, for så vidt den

ikke kan afgøres med vedtagelse efter § 119 a, efter samme regler som sager, der påtales af statsadvokaten. Tiltale for underretten rejses dog af politimesteren, der tillige kan opgive eller frafalde tiltale. Tiltalen rejses efter reglerne i retsplejelovens kapitel 80. Angår sagen overtrædelse af § 53, og medvirker der ved byrettens behandling ikke domsmænd, beskikkes offentlig forsvarer, når den tiltalte begærer det. Tiltalte skal vejledes om adgangen til forsvarerbeskikkelse.

2. I § 119 a, stk. 1, ændres »politimesteren« til: »anklagemyndigheden«.

3. I § 119 a, stk. 2, ændres »§ 930, stk. 1« til: »§ 831, stk. 1, nr. 2 og 3,«.

§ 119 a. Såfremt en sag om spiritus- eller promillekørsel ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, kan politimesteren i stedet for at indlevere anklageskrift til retten tilkendegive sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, såfremt han erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden for en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde samt vedtager betinget eller ubetingetfrakendelse af førerretten i et i tilkendegivelsen nærmere angivet tidsrum.

Stk. 2. Med hensyn til den i stk. 1 nævnte tilkendegivelse finder bestemmelsen i retsplejelovens § 930, stk. 1, om indholdet af anklageskrift tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. . . . . .

Stk. 4. . . . . .

Ad § 4 (udlændingeloven)

§ 62 affattes således:

»§ 62. Sager vedrørende overtrædelse af lovens § 59, stk. 1, nr. 2, behandles uden medvirken af domsmænd, uanset om der bliver spørgsmål om højere straf end bøde.«

§ 62. Sager om overtrædelse af denne lov behandles som politisager. Retsmidlerne i retsplejelovens kapitler 72 og 73 kan anvendes i samme omfang som i statsadvokatsager.

Bilag 2**11-punkts plan til gennemførelse af en hurtigere, styrket og mere effektiv behandling af miljøstraffesager**

1. Der iværksættes en øget efteruddannelse og specialisering af politifolk og jurister med hensyn til behandling af miljøstraffesager.
2. I politikredsene etableres en øget juridisk medvirken og bistand under efterforskningen af disse sager.
3. Der etableres en mulighed for, at de 6 regionale statsadvokater kan yde politikredsene juridisk assistance i større sager, såvel under efterforskningen som den videre behandling i retten. I sammenhæng med pkt. 1-3 kan nævnes, at der i efteråret 1990 i tilknytning til rigspolitechefens rejseafdeling blev oprettet en miljøsektion, der kan yde politikredsene assistance ved efterforskning af sager vedrørende formodede overtrædelser af miljølovgivningen. Endvidere kan nævnes, at Københavns politi siden den 1. december 1989 har haft en særlig afdeling og advokatur for bl.a. miljøsager.
4. Så tidligt som muligt efter anmeldelsens indgivelse etableres der kontakt mellem politiet og miljømyndigheden med henblik på en afklaring af eventuelle spørgsmål vedrørende den forvaltningsretlige behandling af sagen hos miljømyndigheden og stillingtagen til, om der skal tilvejebringes yderligere oplysninger af faglig, erhvervsmæssig eller teknologisk art, eventuelt ved forelæggelse for Miljøstyrelsen.
5. Politiets samarbejde med miljømyndigheden skal fortsætte under sagens videre behandling i takt med fremkomsten af nye relevante oplysninger angående sagens bevistemaer. I alle sager skal politiets høring af miljømyndighederne ske i form af et såkaldt præciseret høringstema.
6. I mere indviklede og omfangsrige sager skal der på et tidligt tidspunkt normalt inddrages en forsvarer, eventuelt ved beskikkelse, således at indsigelser fra sigtedes side og materiale til underbyggelse heraf kan behandles sideløbende med andre undersøgelser i sagen. Der bør fastsættes tidsfrister for afgivelse af eventuelle høringssvar fra forsvareren i den forbindelse.
7. Med henblik på fastlæggelse af sigtelsens omfang i de større sager og foretagelse af en hensigtsmæssig beskæring, hvor noget sådant er indiceret, bør vedkommende statsadvokat og Miljøstyrelsen involveres på et tidligere stadium af sagen, end det hidtil har været praktiseret.
8. Der gennemføres en udvidet pligt til forelæggelse af miljøstraffesager for de regionale statsadvokater til afgørelse af tiltale- og sanktionsspørgsmålet og i den forbindelse eventuel forelæggelse for Miljøstyrelsen.
9. Der fastsættes generelt en pligt for politikredsene til at orientere statsadvokaterne om sager, der ikke er eller kan ventes færdigbehandlet inden for en frist af 1 år og om baggrunden for den lange sagsbehandlingstid. Denne ordning skal ses i sammenhæng med den allerede gældende pligt for amtskommunerne til at sende en kopi af en politianmeldelse til statsadvokaten i visse større sager.
10. Miljøstyrelsen skal deltage i behandlingen af større og vanskelige miljøstraffesager, jf. pkt. 4, 7 og 8.

11. Der etableres nogle fællesseminarer på regionalt plan med deltagelse af medarbejdere fra miljømyndighederne og politiet og statsadvokaten med henblik på at fremme den gensidige forståelse af de problemer, der opstår i forbindelse med sagsbehandlingen, herunder den indenretlige behandling.

Planen træder i kraft ved, at der med virkning fra den 1.juli 1991 udarbejdes nye administrative regler på området.